

การพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี
เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สิทธิชัย เจือจัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

THE DEVELOPMENT OF THE MUSIC CREATIVE YOUNG
COMPOSER CURRICULUM TO DEVELOP CREATIVITY
OF GRADE 5 STUDENTS

SITTICHAJ JEARGIN

A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for
Master Education Program in Curriculum and Instruction
Academic Year 2019
Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ชื่อผู้วิจัย ลิทธิชัย เจ้อจัน
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บางเขียว
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

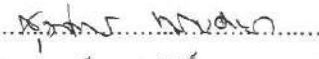
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)

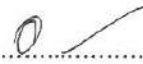
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บางเขียว)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิใหญ่ วัฒนานิมิตกุต)

กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ชื่อผู้วิจัย	ลิทธิชัย เจ้อจิ้น
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บางเขียว
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ 2) แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และ 3) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาของหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2. หลังการทดลองใช้หลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่จากเดิม ตามจินตนาการของตนเอง

คำสำคัญ: หลักสูตรศึกษาน้อย ความคิดสร้างสรรค์ ดนตรี

Title	The Development of the Music Creative Young Composer Curriculum to Develop Creativity of Grade 5 Students
Author	Sittichai Jeargin
Program	Curriculum and Instruction
Major Advisor	Assistant Professor Dr.Patchareeporn Bangkiaw
Co - advisor	Associate Professor Dr.Bung-on Sereerat
Academic Year	2019

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the music creative young composer curriculum to develop creativity of grade 5 students and 2) to compare the results of the creativity development before and after the implementation of music creative young composer curriculum of the 5th grade students at Wat Chaichimplee School under Phasicharoen District Office, Bangkok. The sample group was a class of 30 students in grade 5, the 1st semester of academic year 2019 obtained through simple random sampling. The research instruments were 1) the course quality evaluation by experts 2) the lesson plans to learners' creativity and 3) the creativity assessment form. Data were analyzed by mean, standard deviation and t-test for one dependent group.

The results of the study showed as follows.

1. The music creative young composer curriculum of grade 5 students involved principle, objectives, curriculum, learning management, measurement and evaluation.

2. After the experiment using the music creative young composer curriculum of grade 5 students, their creativity was significantly higher at significance level 0.1. They could create new things based on their own imagination.

Keywords: Young Composer, Creativity, Music

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เนื่องด้วยผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาและความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บางเขียว และรองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ ที่ได้ให้การแนะนำ ให้คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างมากต่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงจนเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิระพันธ์ อ่อนเถื่อน อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นายชาญ มอทิพย์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี และนายสุริยา ทองยัง ครูวิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนวัดตะล่อม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้วิจัย ขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือประสานงานตลอดจน พี่ เพื่อน และน้องในสาขาวิชาทุกคน ที่คอยช่วยเหลือ ขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี นายชาญ มอทิพย์ ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด ขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตั้งใจ และกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว คณะครู โรงเรียนวัดชัยฉิมพลีทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือต่างๆ มอบความรัก และกำลังใจอย่างดีมาตลอด

สิทธิชัย เจือจั้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร.....	8
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	32
จิตวิทยาการเรียนรู้กับการพัฒนาหลักสูตร.....	36
ความคิดสร้างสรรค์.....	41
ดนตรีและการประพันธ์ดนตรี	56
ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนวัดชัยนิมิตี	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	70
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	70
การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร.....	71
การทดลองใช้หลักสูตร.....	73
การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร.....	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตร.....	85
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร.....	89
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผลการวิจัย.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	95
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	103
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ.....	105
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ	109
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	124
ภาคผนวก จ แบบตอบรับและบทความวิจัย.....	180
ภาคผนวก ฉ ผลการสอบวัดภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ CEFR.....	192
ภาคผนวก ช ประกาศนียบัตรการนำเสนอบทความวิจัย.....	194
ประวัติผู้วิจัย	196

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	78
2 สรุปรูปวิธีการดำเนินการวิจัย	80
3 โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร.....	87
4 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร.....	89
5 ความเหมาะสมของหลักสูตร.....	110
6 ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตร.....	110
7 ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้.....	111
8 แบบการประเมินความเหมาะสมหลักสูตร.....	163
9 แบบการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้.....	165
10 แบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์.....	178

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของฟ็อกซ์	22
3	แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบา	23
4	แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของโบแฮมป์	24
5	แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา	25
6	กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	26
7	รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด.....	44
8	ชื่อ ลักษณะและอัตราค่าของโน้ตดนตรี	59

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างสูง และการที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ความก้าวหน้าทางด้านศิลปวัฒนธรรม ย่อมมีความคาดหวังกับผู้เรียนเพื่อเตรียมพร้อมเป็นพลโลกที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา จะสังเกตเห็นได้ว่า ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในตนเองค่อนข้างสูง ซึ่งหมายความว่า เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาไป ต้องสามารถปฏิบัติงาน และพร้อมที่จะพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าได้โดยทันที

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างประชากรที่มีคุณภาพ โดยให้ความเสมอภาคแก่บุคคลทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ดังระบุในมาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.3)

ดนตรีเป็นศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ เกิดเคียงคู่มนุษย์มาอย่างยาวนานนับตั้งแต่อดีตและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับมนุษย์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต ดนตรีก็จะเป็นเสมือนมิตรที่อยู่เคียงคู่กับมนุษย์ ไม่ว่าจะในยามทุกข์ หรือยามสุข ด้วยเหตุนี้เราจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจศาสตร์ของดนตรีและนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสม ดนตรีนั้นมีความผูกพันต่อมนุษย์อย่างลึกซึ้ง จึงทำให้มีการศึกษาและทดลอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของดนตรีจะได้นำมาใช้ในการพัฒนาชีวิตของมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น ดนตรีจึงเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คือเป็นทั้งศิลปะและวิทยาศาสตร์ เป็นวิทยาการที่มีคุณค่าสำหรับมนุษย์ทุกคน (บรรจง ชลวิโรจน์, 2552, น.3)

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ รวมทั้งวิชาดนตรี ควรต้องมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และมีการกำหนดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาหลายประการที่สำคัญ ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ยึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมกระบวนการคิดและความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาดังกล่าว โดยสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาถือเป็นหน่วยงานสำคัญที่ต้องจัดการศึกษาเพื่อเน้นพัฒนาศักยภาพ

และความสามารถของผู้เรียนให้มีความสามารถด้านต่างๆ ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด เช่น การคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเรื่องเหล่านี้คือเรื่องที่มีความจำเป็นต่อการศึกษ และการจัดการเรียนการสอน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.4)

บทบาทผู้สอนในยุคปัจจุบันควรมีหน้าที่ฝึกผู้เรียน แนะนำแนวทางผู้เรียน ให้มีลักษณะนิสัยในการกล้าคิดสิ่งใหม่ กล้าคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในปัจจุบัน และครูต้องมีมุมมองในการจัดการเรียนการสอน ต้องสามารถนำไปสู่เป้าหมายได้ แต่ถ้าผู้เรียนมีพฤติกรรมส่วนใหญ่ที่คิดและปฏิบัติตามที่ครูบอกตลอดเวลา ก็จะไม่สามารถทำให้ผู้เรียนได้รับรู้สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การเรียนการสอนคนตรีจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณลักษณะ และการเสริมสร้างในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวว่า ผู้สอนเป็นตัวช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนในการแสวงหาความรู้และให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับผู้เรียน มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญคือ ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความคิดที่สะท้อนความมีเหตุผลที่เหมาะสม และมีคุณค่า ภายใต้มาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.22)

ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นลักษณะความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะคิดได้หลายทิศหลายทาง หรือคิดได้หลายคำตอบ เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความคิดใหม่ต่อเนื่องกันไป เป็นลักษณะความคิดที่สามารถคิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดออกนอกนัยหรือการคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) ซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วยลักษณะของความคิด 4 แบบ ได้แก่ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ลักษณะทั่วไปจะเน้นการคิดด้วยวิธีการคิดหลายวิธี หลายแง่มุม หลายทิศทาง นำไปสู่การค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างออกไปจากบุคคลอื่นและก่อให้เกิดการค้นพบสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ (Guilford, 1967, p.128)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวคนทุกคน แต่มีระดับที่แตกต่างกันและสามารถส่งเสริมคุณลักษณะนี้ให้สูงขึ้นได้ด้วยการสอน การฝึกฝน และฝึกปฏิบัติที่ถูกต้องวิธี ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา นักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้โดยตรงรวมทั้งเป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลทำให้นักเรียนมีคุณภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ดีขึ้น (สมพร หลิมเจริญ, 2552, น.4)

การพัฒนาหลักสูตรด้านดนตรีควรจัดการเรียนการสอนดนตรีให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรีอย่างอิสระ หลักสูตรที่เหมาะสม

ต้องเป็นหลักสูตรการศึกษาที่สามารถส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดสิ่งใหม่ คิดแตกต่างจากเดิม เป็นจุดเริ่มต้นของการกล้าแสดงความคิดเห็นในด้านที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้เรียนสามารถคิดได้ด้วยตนเอง เพียงแต่ต้องถูกกระตุ้นให้คิด โดยครูผู้สอนควรมีแนวทางในการสร้างลักษณะนิสัย เรื่องการคิดให้กับผู้เรียนและสิ่งที่จะได้มาจากการสร้างลักษณะการคิดสร้างสรรค์คือผลงานใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งถ้าเป็นผลงานทางดนตรีเรียกว่า บทเพลง เมื่อผู้เรียนสามารถสร้างบทเพลงได้ด้วยตนเองนั้นหมายความว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี โดยใช้การเรียนรู้บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้การใช้กลยุทธ์ทางการสอนอย่างสร้างสรรค์การผนวกกับการสอนอย่างสร้างสรรค์กับวิชาการต่างๆการสร้างแรงจูงใจและเทคนิคเชิงจิตวิทยาการประเมินความคิดสร้างสรรค์หรือผลงานของผู้เรียน รวมถึงบุคลิกลักษณะของผู้สอนล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555, น.180-181)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้และด้วยความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่จะมีส่วนสำคัญที่ช่วยในการพัฒนางานด้านดนตรีของผู้เรียน ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์งานด้านดนตรีของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาให้สามารถแสดงออกซึ่งผลงานในเรื่องการประพันธ์บทเพลงอันเป็นผลงานใหม่จากความคิดสร้างสรรค์ของตนเองและหลังจากได้เรียนรู้จากกระบวนการตามขั้นตอนของหลักสูตรนี้แล้วผู้เรียนจะสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ในการต่อยอดประสบการณ์ในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและมีคุณค่าเป็นอย่างสูงทั้งสำหรับการพัฒนาตนเองและสังคมได้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี มีความคิดสร้างสรรค์งานดนตรีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 60 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตรชีวิตวินัยน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ 2 ด้าน

1. ความคิดคล่อง

2. ความคิดริเริ่ม

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ครั้งละ 60 นาที รวมเวลา 30 ชั่วโมง

โครงร่างเนื้อหาหลักสูตร

โครงร่างเนื้อหาหลักสูตรได้จากการวิเคราะห์ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี วิเคราะห์งานวิจัย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาหลักสูตร หลักการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความรู้พื้นฐานด้านดนตรี สรุปเป็นเนื้อหาแบ่งเป็นส่วนต่างๆ ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. เนื้อหาความรู้ด้านดนตรี
2. เนื้อหาความรู้สำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
3. เนื้อหาด้านการประพันธ์/ดัดแปลง/ปรับปรุงเพลง
4. เนื้อหาด้านการนำเสนอผลงานดนตรีสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรี จากการได้เรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรีนี้
2. ผู้สอนมีหลักสูตร ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านดนตรี และใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้
3. โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี มีหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาความรู้และทักษะด้านดนตรีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรและกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งมวลของหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม โดยอาศัยพื้นฐานข้อมูลต่างๆ ในการจัดทำหลักสูตร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คีตกวี หมายถึง ผู้ประพันธ์บทเพลง ผู้ปรับปรุงหรือดัดแปลงบทเพลง ที่สามารถสร้างสรรค์งานดนตรีออกมาในรูปแบบต่างๆ อาจเป็นสิ่งใหม่ หรือการปรับปรุง/พัฒนา สิ่งที่มีอยู่แต่เดิมให้ดีขึ้น สวยงาม ไพเราะขึ้น

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ ที่ได้มาจากการนำความรู้ ข้อมูล และประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม มาพัฒนา ปรับปรุง จนเกิดความคิดแปลกใหม่ โดยในการวิจัยนี้มุ่งเน้นพัฒนาด้านความคิดคล่อง และความคิดริเริ่ม สามารถให้ความหมายได้ดังนี้

การคิดคล่อง หมายถึง การคิดหาคำตอบให้ได้จำนวนของคำตอบมากที่สุด หรือได้คำตอบที่หลากหลายมากที่สุดโดยไม่ซ้ำกัน ภายในระยะเวลาที่กำหนด

การคิดริเริ่ม หมายถึง การนำความรู้ที่มีอยู่ มาปรับปรุง และหรือดัดแปลงให้นำไปสู่สิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม พัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์ และมีคุณค่า

การประพันธ์ หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ โดยมีกำหนดข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้เกิดความครึกครื้นและมีความไพเราะแตกต่างไปจากถ้อยคำธรรมดาทั้งนี้ในทางดนตรี เรียกว่า คีตลักษณ์

ดนตรี หมายถึง งานศิลปะที่สร้างขึ้นโดยใช้เสียงมาประกอบ เรียบเรียง ให้เกิดความสวยงาม ละเอียดอ่อน สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาให้เกิดความไพเราะตามความต้องการของศิลปิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

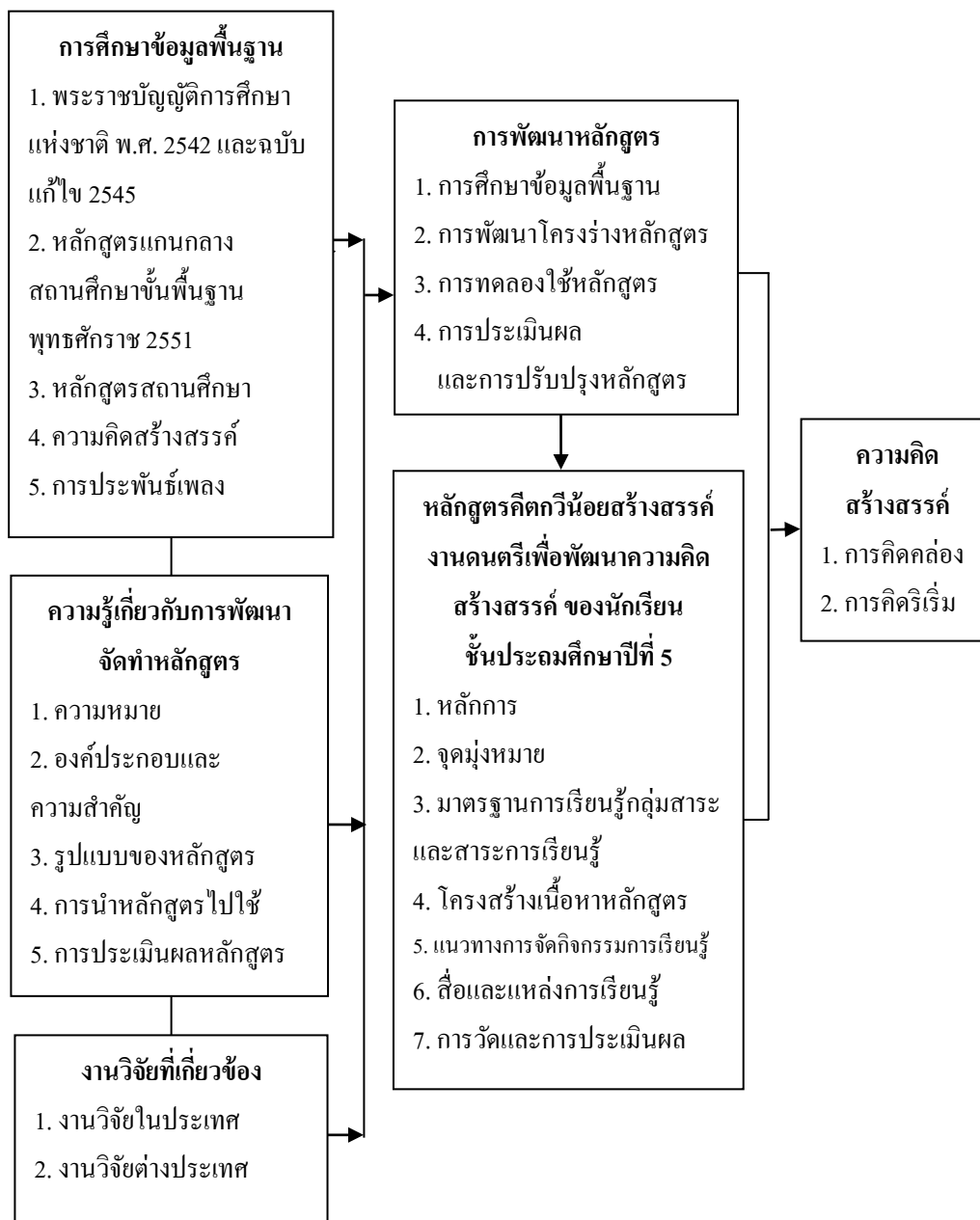
หลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ/เทคนิคการสอน และด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการร่างหลักสูตร และเครื่องมือที่ใช้ในการนำหลักสูตรไปใช้

2. การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร มีองค์ประกอบของหลักสูตรที่ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาของหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ หลังจากนั้นนำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

3. การทดลองใช้หลักสูตร การทดสอบก่อนเรียน และการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการของหลักสูตรในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การทดสอบหลังเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ และเปรียบเทียบผลความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตร

4. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตร จากนั้นนำผลการทดลองมาปรับปรุงรายละเอียดในหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรศึกษานอกระบบสร้างสร้งงานคนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มุ่งเน้นพัฒนาความรู้และทักษะคนตรีอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยนิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอตามลำดับได้ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการพัฒนาหลักสูตร
4. ความคิดสร้างสรรค์
5. คนตรีและการประพันธ์คนตรี
6. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนวัดชัยนิมพลี
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรมีสาระสำคัญสามารถนำเสนอใน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ความหมายของหลักสูตร 2) ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร 3) ความสำคัญของหลักสูตร 4) รูปแบบของหลักสูตร 5) องค์ประกอบของหลักสูตร 6) รูปแบบและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 7) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 8) การประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตร

“หลักสูตร” เป็นคำศัพท์ทางการศึกษาคำหนึ่งที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคย และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้แตกต่างกันตามแนวคิดของแต่ละคนซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอได้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น.102) กล่าวว่าไว้ว่า หลักสูตรหมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลประสบการณ์ กิจกรรมต่างๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดหมายที่กำหนดไว้

เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี (2553, น.27) กล่าวว่า iva หลักสูตร หมายถึง เอกสารหลักที่จัดโอกาส การเรียนรู้และประสบการณ์ ที่คาดหวังให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเป็นเอกสารที่จะเป็นผู้ถูกนำไปใช้ หลักสูตรไม่สามารถแสดงกิจกรรมด้วยตัวหลักของหลักสูตร จึงจำเป็นต้องใช้กิจกรรมอื่นมาช่วย เช่น การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะนำทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผล การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นงานสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันเพราะ ถ้าหลักสูตรดีถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษา ย่อมจะทำให้การดำเนินการเป็นไป อย่างราบรื่น สามารถสร้างลักษณะสังคมที่ดีได้

มณฑิธร รัตนศิริวงศ์วุฒิ (2553, น.10) กล่าวว่า iva หลักสูตร หมายถึง แผนที่กำหนด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประกอบด้วย ความมุ่งหมาย ของหลักสูตร เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล

อุดมศักดิ์ จิตสงข (2553, น.105) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร iva หมายถึง ความรู้ ทักษะประมวลประสบการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนรวบรวมไว้เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ให้กับผู้เรียน โดยมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

มนตรี วงษ์สะพาน (2554, น.12) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร iva หมายถึง แนวทาง ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา คือ หลักสูตร ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกและตัวกำกับ เพื่อให้ การจัดการศึกษามีมาตรฐาน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, น.95) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร iva หลักสูตร (Curriculum) มีรากศัพท์จากภาษาลาตินว่า “race-course” หมายถึงเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขันเนื่องมาจากเป้าหมาย ของหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งอนาคต และในปัจจุบัน ความหมายของหลักสูตรหมายถึง มวล ประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชา กลุ่มวิชา เนื้อหาสาระ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ไทเลอร์ (Tyler, 1998, p.79) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร iva หมายถึง สิ่ง que เด็ก จะต้องเรียนรู้ทั้งหมด โดยมีโรงเรียนเป็นผู้กำกับและวางแผนเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายของการศึกษา

ทาบ (Taba, 1962, p.11) ให้คำสรุปความหมายเกี่ยวกับหลักสูตรสั้นๆว่า หลักสูตรเป็น แผนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

เซเลอร์ (Alexander, 1981, p.3) ให้ความคิดเห็นว่า หลักสูตรน่าจะเรียกว่าชุดของวิชาหรือ รายวิชา หรือเป็นโปรแกรมของการศึกษามากกว่าที่จะเรียกว่า หลักสูตร

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่จัดระบบแบบแผนของการจัดการศึกษา และแนวทางการจัดการศึกษา ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด โดยต้องมีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างและใช้หลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรให้มีมาตรฐาน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน และให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้แตกต่างกันตามแนวคิดของแต่ละคนซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอได้ดังนี้

ฉันท ชาติทอง (2550, น.28) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึงการปรับแต่ง เสริมเติมต่อ หรือการดำเนินงานอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554, น.165) ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจ เลือกลงทางเลือกทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม หรือเป็นที่รวบรวมของทางเลือกที่เหมาะสมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติได้

ทาบ (Taba, 1962, p.5) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบกระเทือน ทางด้านความคิดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร

กู๊ด (Good, 1973, p.11) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุ อุปกรณ์ วิธีสอน รวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่าเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิมเป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

จากแนวคิดของนักการศึกษา สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรและกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งมวลของหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม โดยอาศัยพื้นฐานข้อมูลต่างๆในการจัดทำหลักสูตร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ความสำคัญของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้แตกต่างกันตามแนวคิดของแต่ละคนซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอได้ดังนี้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554, น.13-14) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

- 1) หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
- 2) หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
- 3) หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
- 4) ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
- 5) หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็ก

ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

6) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่า ผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้าง ที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

8) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร

9) หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร

10) หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ร่วมในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ธิดา อัคระการวงศ์ (2556, น.18) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเอกสารซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางการจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน และยังเป็นส่วนกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานาไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตามหลักสูตรที่โรงเรียนได้กำหนดไว้

จากแนวคิดของนักการศึกษา สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักสูตร คือ เครื่องมือในการกำหนดแนวทาง กระบวนการ แนวทางการปฏิบัติในการให้การศึกษา รวมถึงการจัดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน ให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมาย ตามความต้องการของสังคม

4. รูปแบบของหลักสูตร

นักการศึกษาได้จำแนกรูปแบบของหลักสูตร ไว้แตกต่างกันตามแนวคิดของแต่ละคนซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอได้ดังนี้

วิโฆฏฐ์ วัฒนานิมิตกุล (2559, น.54) กล่าวว่าไว้ว่า หลักสูตรแต่ละรูปแบบนั้นได้รับ อิทธิพลจากแนวคิด ปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงย่อมส่งผลให้รูปแบบ ของหลักสูตรล้วนมีเอกลักษณ์ของรูปแบบที่แสดงลักษณะเฉพาะของหลักสูตรนั้นๆอย่างชัดเจน ดังนั้น การที่จะนำแนวคิด หลักการและทฤษฎีของหลักสูตรไปสู่การประยุกต์ใช้นั้น นักพัฒนา การศึกษา จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรให้ลึกซึ้งก่อนเป็นเบื้องต้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการสร้าง หรือปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และได้จำแนก รูปแบบของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา (The Subject Matter Curriculum)

วิโฆฏฐ์ วัฒนานิมิตกุล (2559, น.54) หลักสูตรรายวิชาหรือหลักสูตรเนื้อหาวิชา เป็น หลักสูตรที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยกรีก และ โรมัน ประเทศในเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยก็ได้ใช้ หลักสูตรแบบนี้มาตั้งแต่ต้นและยังคงใช้รูปแบบของหลักสูตรแบบนี้อยู่ในปัจจุบัน อาทิเช่น หลักสูตรระดับอุดมศึกษา เป็นต้น หลักสูตรรูปแบบนี้ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาสาระนิยม (Essentialism) และปรัชญาสังจิวานิยม (Perennialism) ซึ่งเป็นปรัชญาที่มีแนวคิดที่ความรู้เป็น ออมตะเป็นนิรันดร์ ส่งผลให้หลักสูตรนี้มุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียนเป็นหลักเพื่อ เพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับโลกรอบ ๆตัวผู้เรียน

1.1 แนวคิดในการจัดหลักสูตรรายวิชา

การจัดหลักสูตรรายวิชา มีแนวคิดที่เป็นหลักในการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1) เนื้อหาสาระและความรู้สาขาต่าง ๆ มีความแตกต่างกันและพัฒนาบุคคลที่ได้ เรียนรู้เนื้อหาสาระนั้น ๆ ในมุมเฉพาะทาง เช่น การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้บุคคลเข้าใจ สังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ได้ดีขึ้น การศึกษาวรรณคดี ละคร บทกถอน และบทประพันธ์ ทำให้บุคคล ยอมรับความแตกต่างของบุคคลและวัฒนธรรม มีความเพิกเฉยในศิลปะและมีความเข้าใจทั้ง ตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

2) มีความเชื่อว่าสมองของมนุษย์แบ่งออกเป็นส่วนๆ และทำหน้าที่ต่างๆ กันดังนั้น การนำเนื้อหาสาระและความรู้บรรจุลงในสมองแต่ละส่วนจึงต้องแบ่งแยกให้ชัดเจน เพื่อเติมเต็ม สมองทุกส่วนของผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ การศึกษาดีและสามารถนำความรู้ที่ไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

3) มีความเชื่อว่า การจัดเนื้อหาสาระและความรู้ไว้เป็นระบบระเบียบเป็นแต่ละวิชานั้น จะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ลักษณะของหลักสูตรรายวิชา

จากแนวคิดในการจัดหลักสูตรรายวิชาดัง ได้กล่าวแล้ว ทำให้หลักการในการจัดทำหลักสูตรรายวิชามุ่งเน้นไปที่การจัดเนื้อหาแยกเฉพาะเป็นแต่ละวิชาตามลำดับก่อนหลังของเนื้อหาและความซับซ้อนของวิชาเหล่านั้น ซึ่งสามารถสรุปลักษณะสำคัญของหลักสูตรรายวิชาได้ดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละด้าน ทั้งนี้จุดหมายของหลักสูตรอาจมีส่วนสัมพันธ์กับสังคมหรือไม่ก็ได้ แต่โดยทั่วไปหลักสูตรรูปแบบนี้จะไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่สังคมมากนัก

2) โครงสร้างของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร จะประกอบด้วยเนื้อหาสาระและ ความรู้ในแต่ละวิชาที่เป็นเอกเทศไม่เกี่ยวข้องกับวิชาอื่นๆ โดยเนื้อหาความรู้ไม่ได้เน้นที่ผู้เรียน แต่เน้นที่ความรู้สาระสำคัญเป็นหลัก ซึ่งถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนที่สะดวกแก่การเรียนการสอน

3) ในด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรนี้เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และความรู้โดยผู้สอนเป็นผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา เนื้อหาวิชาที่จัดไว้ให้แล้วให้เข้าใจ เพราะเนื้อหาเป็นหัวใจของการสอน โดยมีตำราหรือแบบเรียน เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ และเนื่องจากมุ่งเน้นเนื้อหาวิชาส่งผลให้ผู้สอนใช้หลักการสอนที่เน้นการบอกเล่าและบรรยายเป็นหลักเพื่อที่จะอธิบายและแนะนำสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนมากที่สุด

4) การประเมินผลการเรียนรู้เน้นประเมินคุณค่าของเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนได้ เรียนรู้ และเนื่องจากผู้เรียน ได้เรียนรู้จากเนื้อหาสาระเดียวกัน จึงวัดผลและประเมินผลจากข้อสอบ อยางเดียวกัน มิได้เน้นการวัดการมีส่วนร่วมในการเรียน การแสดงความคิดเห็นหรือความคิดริเริ่มทั้งสิ้น

5) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะดำเนินการเมื่อนเนื้อหาวิชาเปลี่ยนแปลงไป ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเนื่องจากความต้องการหรือความผันแปรของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี

1.3 ข้อดีของหลักสูตรรายวิชา มีดังนี้

1) การจัดเนื้อหาในหลักสูตรรูปแบบนี้ ถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบจึงเป็นการง่ายและทุ่นเวลาในการจัดการเรียนการสอน

2) ผู้เรียนเกิดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ตามเนื้อหาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบแล้ว กล่าวคือ ผู้เรียนได้ความรู้ใหม่ที่สัมพันธ์กับความรู้เก่า

3) เนื่องจากเนื้อหาที่ได้รับการจัดเรียงลำดับไว้แล้ว ทำให้การวัดผลและประเมินผลง่ายยิ่งขึ้น

1.4 ข้อจำกัดของหลักสูตรรายวิชา มีดังนี้

1) จุดหมายของหลักสูตรรายวิชา ที่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระทางวิชาการแต่เพียง อย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการและทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน ทำให้ไม่สอดคล้องกับ ธรรมชาติ การดำรงชีวิตของบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถปรับประยุกต์เนื้อหาความรู้สู่การใช้ งานได้

2) การที่หลักสูตรจัดแยกรายวิชาต่าง ๆ ออกจากกันโดยมีอิสระแก่กันทำให้ทั้ง ผู้สอนและผู้เรียนไม่เห็นภาพรวมของสิ่งที่เรียน แต่เป็นการให้ความสนใจเฉพาะจุดประสงค์ของแต่ละ วิชา จึงเท่ากับเป็นการสร้างองค์ความรู้เป็นกลุ่มๆ โดยไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ องค์ความรู้เข้าด้วยกันได้

3) การจัดหลักสูตรแบบนี้ไม่เอื้อต่อการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ทันกับความ เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เนื่องจากเนื้อหาสาระได้ถูกกำหนดไว้แล้วหากจำเป็นต้องเพิ่มเนื้อหาให้แก่ ผู้เรียนก็ต้องจัดเป็นวิชาใหม่ขึ้นต่างหาก ซึ่งในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะจะทำให้มีวิชา ต่างๆ มากมายเพิ่มขึ้น เนื่องจากในสภาพปัจจุบันมีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา

4) การจัดเนื้อหาตามหลักสูตรนี้ ยึดหลักเหตุผลของเนื้อหาสาระเป็นเกณฑ์ โดย มิได้ให้ความสำคัญกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน จึงเท่ากับเป็นการแยกความรู้และ ความสนใจออกจากกัน การเรียนจึงเป็นไปในลักษณะเฉื่อยชาขาดความสนใจ

5) การจัดการเรียนการสอนภายใต้เนื้อหาสาระที่จัดไว้ไว้อย่างเป็นระบบระเบียบทำ ให้ผู้สอนจำเป็นต้องยึดตำราหรือแบบเรียนเป็นหลักและผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ในเนื้อหาสาระที่จะสอน แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วตำราหรือแบบเรียนยังไม่สามารถทำให้ ผู้เรียนมีประสบการณ์ในชีวิตได้ อีกทั้งยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียน ได้แสดงความรู้ความสามารถได้ อย่างอิสระด้วย

2. หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Activity of Experience Curriculum)

2.1 แนวคิดของหลักสูตรกิจกรรม

วิโพธฐ์ วัฒนานิมิตกุล (2559, น.56) หลักสูตรกิจกรรมเป็นหลักสูตรที่ได้รับอิทธิพลและ แนวคิดมาจากปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ของจอห์น ดิวอี้ ที่มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และจากการที่ได้ กระทำกิจกรรมนี้จะเป็นประสบการณ์ของผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) จะเห็นได้ว่ากิจกรรมและ ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา หลักสูตรที่ยึดกิจกรรมหรือประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นหลักจึงเกิดขึ้น

2.2 ลักษณะของหลักสูตรกิจกรรม

จากแนวคิดในการจัดหลักสูตรกิจกรรมดังกล่าว หลักสูตรแบบนี้ยึดหลักการที่ว่า มนุษย์เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้จากการกระทำด้วยตนเองและการเรียนรู้ที่มีความหมายที่เน้น การเรียนจากประสบการณ์ที่เป็นจริงในชีวิต ซึ่งสามารถสรุปลักษณะของหลักสูตรกิจกรรมได้ ดังนี้

- 1) หลักสูตรกิจกรรมให้ความสำคัญต่อการศึกษว่าเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ของชีวิต เป็นความงอกงามทั้งตัวของแต่ละบุคคลที่สอดคล้องกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมของเขา
- 2) เป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน โดยคำนึงถึงความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็น สำคัญ
- 3) เป็นหลักสูตรที่จัดเนื้อหาวิชา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับประสบการณ์ เน้นกิจกรรมในการเรียนรู้และประสบการณ์จริง

2.3 ข้อดีของหลักสูตรกิจกรรม มีดังนี้

- 1) ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2) ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนและเลือกกิจกรรมการเรียนรู้

2.4 ข้อจำกัดของหลักสูตรกิจกรรม มีดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรที่ต้องอาศัยความพร้อมทางด้านสภาพทั่วไปของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ที่ครบถ้วนมีะนั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จ
- 2) การจัดเนื้อหาวิชาที่จะให้สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียนนั้นกระทำได้ ยาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนเมื่ออายุมากขึ้น ย่อมมีประสบการณ์ต่าง ๆ มากขึ้นด้วย ดังนั้น หลักสูตรใน รูปแบบนี้จึงเหมาะสำหรับจัดในระดับประถมศึกษามากกว่าระดับสูงขึ้นไป
- 3) ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะของหลักสูตรกิจกรรมเพื่อให้ สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ถูกต้อง นอกจากนั้นจะต้องมีความเข้าใจจิตวิทยา พัฒนาการของผู้เรียน ตลอดจนต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยันขันแข็ง กระตือรือร้นในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนจึงจะประสบผลดี

3. หลักสูตรแบบแกน (Core Curriculum)

วิโฆญ์ วัฒนานิมิตกุล (2559, น.58) กล่าวว่าไว้ว่า หลักสูตรแบบแกน เป็นหลักสูตรที่ ประสานสัมพันธ์เนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันกับสิ่งที่เรียน จะมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์และ ชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงชีวิตความเป็นอยู่มาสัมพันธ์กับการเรียนรู้ได้ ลักษณะการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) โดยมีแนวคิด ลักษณะสำคัญ จุดเด่น และข้อจำกัดของหลักสูตรแบบแกน ดังนี้

3.1 แนวคิดของหลักสูตรแบบแกน

หลักสูตรแบบแกน เป็นหลักสูตรที่ได้รับแนวคิด จากปรัชญาปฏิรูปนิยมมีความเชื่อว่า การจัดการเรียนการสอนเน้นให้มีการประสานสัมพันธ์ความรู้หลาย ๆ วิชาอย่างกลมกลืนจะสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น การจัดหลักสูตรที่นำเนื้อหาสาระและความรู้จากแหล่งวิชาต่าง ๆ ไปสัมพันธ์กับแกนกลางจึงเกิดขึ้น

3.2 ลักษณะของหลักสูตรแบบแกน

จากแนวคิดในการจัดหลักสูตรแบบแกนดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าหลักสูตรแกนให้ความสำคัญต่อการประสานความรู้ของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันเข้ามาอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน แต่เน้นวิธีการแก้ปัญหาซึ่งจะเป็นของส่วนบุคคลหรือส่วนรวมก็ได้ หลักสูตรแบบนี้มีลักษณะดังนี้

1) ประสานสัมพันธ์การเรียนรู้โดยการรวมเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันโดยกำหนดแกนกลางหรือหลักที่เป็นวิชา กลุ่มวิชา ปัญหา ความต้องการ หรือความสนใจ แล้วนำเนื้อหาสาระและความรู้ที่เกี่ยวข้องมาประสานในแต่ละช่วงเวลา

2) ลักษณะการจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ จะมีทั้งวิชาหลักหรือวิชาบังคับที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนเหมือนกัน และในขณะเดียวกันจะกำหนดให้มีวิชาเลือกหรือวิชา เฉพาะที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล

3.3 ข้อดีของหลักสูตรแบบแกน มีดังนี้

1) เป็นหลักสูตรที่ขจัดปัญหาในกรณีที่มีการจัดหลักสูตรเน้นกิจกรรมและประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เรียนหย่อนความรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรแกนกลางเน้นทั้งเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ควบคู่กันไป

2) การเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรนี้ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้แนะนำจะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนสนิทสนมมากยิ่งขึ้น

3.4 ข้อจำกัดของหลักสูตรแบบแกน มีดังนี้

1) หลักสูตรแบบนี้วิชาและความรู้ต่าง ๆ ไม่เป็นหมวดหมู่ ผู้เรียนจึงอาจไม่ได้รับเนื้อหาสาระที่สำคัญและเป็นระบบระเบียบ

2) ในการสอนผู้สอนมักประสานสัมพันธ์ในส่วนของเนื้อหาเป็นหลัก แต่การนำแนวคิดมาประสานสัมพันธ์กันนั้นยังมิได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

สุเทพ อ่วมเจริญ (2557, น.4) ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีการแบ่งหรือจำแนกออกตามแนวคิด ปรัชญา และทฤษฎีของการศึกษา ประเภทของหลักสูตรสามารถแบ่งออกได้เป็น 9 แบบ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา (Subjective Curriculum) เป็นรูปแบบหลักสูตรดั้งเดิม โดยเน้นเนื้อหาสาระ ซึ่งลักษณะของหลักสูตรรูปแบบนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาสาระ
2. หลักสูตรสหพันธ์ (Correlated Curriculum) หลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาของวิชาอื่นที่มีความสัมพันธ์กันมารวมเข้าด้วยกัน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของ 2 วิชา โดยไม่ทำลายขอบเขตวิชาเดิม คือ ไม่ได้มีการผสมผสานเนื้อหาเข้าด้วยกัน
3. หลักสูตรผสมผสาน (Fused Curriculum) เป็นการจัดหลักสูตรที่มุ่งเน้นรายวิชา โดยสร้างจากเนื้อหาวิชาที่เคยแยกสอนให้เป็นวิชาเดียวกัน แต่ยังคงรักษาเนื้อหาพื้นฐานของแต่ละวิชา
4. หลักสูตรหมวดวิชา (Board Field Curriculum) เป็นรูปแบบหลักสูตรที่มีลักษณะหลายหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรสหสัมพันธ์และหลักสูตรแบบผสมผสาน
5. หลักสูตรวิชาแกน (Core Curriculum) เป็นหลักสูตรที่มีวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนของวิชาอื่น ๆ โดยเน้นเนื้อหาด้านสังคมและหน้าที่พลเมืองเพื่อการแก้ปัญหา
6. หลักสูตรที่เน้นทักษะกระบวนการ (Process Skills Curriculum) เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดทักษะกระบวนการ
7. หลักสูตรที่เน้นสมรรถฐาน (Competency or Performance base Curriculum) เป็นหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน และความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน
8. หลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหาสังคม (Social Activities and Problem Curriculum) หลักสูตรแบบนี้จะแตกต่างกันไปตามแนวคิดของแต่ละกลุ่ม
9. หลักสูตรที่เน้นความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล (Individual Needs and Interest Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เน้นความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เช่น การเน้นที่ผู้เรียน การเน้นที่ประสบการณ์

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาในเรื่องประเภทของหลักสูตร สรุปได้ว่า รูปแบบของหลักสูตร หมายถึง การจัดรูปแบบของหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ จุดมุ่งหมาย การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน ตามรูปแบบและความต้องการผู้เรียน หรือผู้จัดการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรศึกษานิพนธ์สร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามงานวิจัยนี้ มีรูปแบบหลักสูตร แบบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ การมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียนเป็นหลักเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับโลกรอบ ๆ ตัวผู้เรียน

5. องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ไว้แตกต่างกันตามแนวคิดของผู้วิจัย ซึ่งสามารถนำเสนอได้ดังนี้

นิรมล ศตวุฒิ (2551, น.9) ได้กำหนดรายละเอียดของหลักสูตรประกอบด้วย

1) หลักการ เป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรนั้น จะบอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้นๆ จัดขึ้นเพื่ออะไร ซึ่งจะกำหนดไว้ในลักษณะเชิงปรัชญาของหลักสูตร

2) จุดมุ่งหมาย แสดงความคาดหวังของหลักสูตรว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนี้แล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไร

3) จุดมุ่งหมายเฉพาะ หรือจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาและรายวิชาระบุเฉพาะเจาะจงถึงคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อเรียนจบแต่ละกลุ่มวิชา และแต่ละรายวิชา

4) โครงสร้างของหลักสูตร แสดงภาพรวมของทั้งหลักสูตรว่าได้จัดเนื้อหาและประสบการณ์ของหลักสูตรในลักษณะใด สัดส่วนของเนื้อหาและประสบการณ์ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นอย่างไร ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนแสดงการแบ่งเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละเนื้อหาความรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ และเวลาโดยรวมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร

5) เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการได้ลงมือทำหรือปฏิบัติ และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ต่างๆ

6) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยแนวทางหรือวิธีการวัดผลและประเมินผลว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์รายวิชา จุดประสงค์กลุ่มวิชา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วหรือยัง รวมถึงระยะเวลาการประเมินผล

7) แนวทางการใช้หลักสูตร ให้คำแนะนำแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้ใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ฉันท ชาติทอง (2550, น. 12) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรประกอบด้วย

- 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2) จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
- 3) เนื้อหาสาระและประสบการณ์
- 4) วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
- 5) การประเมินผล

โดยส่วนประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1) ส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมาย แบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ และจุดมุ่งหมายทั่วไป และเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา ความคิดรวบยอดและหลักการ การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางกาย และเจตคติและค่านิยม

2) ส่วนประกอบอื่นที่นำบรรจุไว้ในหลักสูตร ได้แก่ เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร และการเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเสนอแนะทางการใช้สื่อการเรียนการสอน และการเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

องค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum Component) องค์ประกอบของหลักสูตรทำให้ผู้ใช้หลักสูตรทราบแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร พอสรุปจากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน

2) เนื้อหา (Content) หมายถึง เนื้อหาประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

3) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) หมายถึง การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน และแบบเรียน การจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม การจัดโต๊ะเก้าอี้ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จำนวนครูและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมไปถึงการดำเนินการสอน

4) การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) หมายถึง การหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่มากน้อยเพียงใดและอะไรเป็นสาเหตุ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554, น.15-16) จำแนกองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร คือ

1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล จุดมุ่งหมายของการศึกษามีอยู่หลายระดับ ได้แก่ จุดมุ่งหมายระดับหลักสูตรซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่บอกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรนั้นๆ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชา วิชาแต่ละกลุ่มจะสร้างคุณลักษณะที่แตกต่างกันให้กับผู้เรียน ดังนั้น

แต่ละวิชาจึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ต่างกัน จุดมุ่งหมายรายวิชาเป็นจุดมุ่งหมายที่ละเอียดเจาะจงกว่าจุดมุ่งหมายกลุ่มวิชา ผู้สอนรายวิชาจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนเนื้อหาแต่ละบทในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม แม้ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษามีหลายระดับดังกล่าวแล้ว จุดมุ่งหมายทุกระดับย่อมสอดคล้องกัน และนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางเดียวกัน

2) เนื้อหา (Content) เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว กิจกรรมขั้นต่อไปคือการเลือกเนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ลำดับเนื้อหาสาระพร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

3) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน เป็นต้น

การจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จำนวนครูและสิ่งแวดล้อมอำนวยความสะดวกต่างๆ การดำเนินการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผลจิตวิทยาการสอนตลอดทั้งปรัชญาการศึกษาของแต่ละระดับ จึงทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

4) การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) คือ การหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุการประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหญ่และมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินจำเป็นต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

ทาบ (Taba, 1962, p.11) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 ส่วนด้วยกัน คือ

- 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
- 2) เนื้อหาวิชา
- 3) กระบวนการเรียนการสอน
- 4) โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

โบแชมพ์ (Beauchamp, 1975, p.107-109) องค์ประกอบของหลักสูตรจะต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ ได้แก่

- 1) เนื้อหาสาระและวิธีการจัดกิจกรรม
- 2) จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
- 3) แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้สอน
- 4) การประเมินผล

เคอร์ (Kerr, 1976, p.16-17) ได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน ได้แก่

- 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 2) เนื้อหาสาระ
- 3) ประสบการณ์การเรียนรู้ และ
- 4) การประเมินผล

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวความคิดของนักการศึกษา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรหมายถึง ส่วนประกอบของหลักสูตรที่ต้องประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนประกอบ กระบวนการ เนื้อหา และการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดต้อง สอดคล้องสัมพันธ์กัน

6. รูปแบบและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาได้แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตร ไว้หลากหลายตามแนวคิดของแต่ละคน ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอได้ดังนี้ 1) แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของฟ็อกซ์ 2) แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบาส 3) แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของเชเลอร์ อเล็กซานเดอร์และ เลวีส 4) แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของโบแฮมป์ 5) แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของ โอลิวา และ 6) แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรไทเลอร์

1. แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของฟ็อกซ์

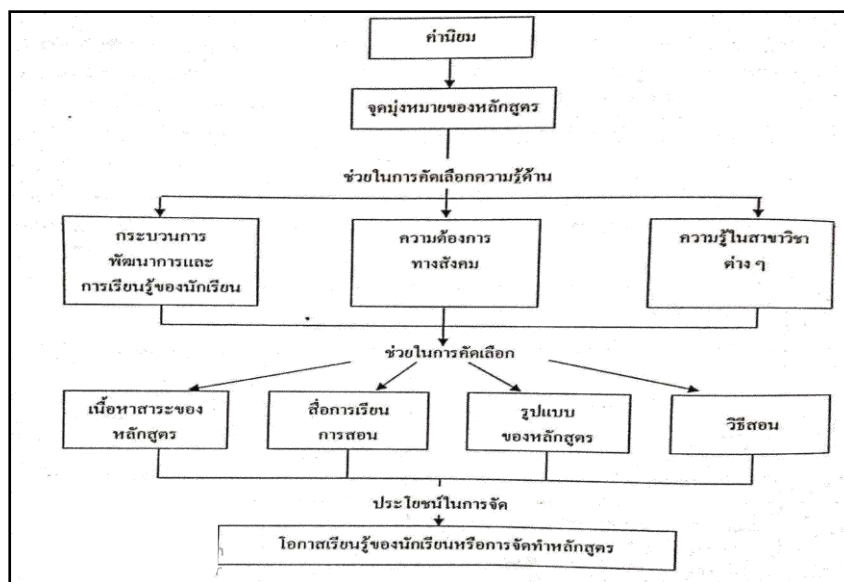
ฟ็อกซ์ (Fox, 1985, p.17-21) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร โดยมีพื้นฐาน จากค่านิยมต่างๆในสังคม จากแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรของฟ็อกซ์ สรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำนวณจากค่านิยมต่างๆของสังคม

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกรอบความรู้ของหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะ ช่วยให้การตัดสินใจเลือกสิ่งที่เป็นกรอบความรู้ของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มความรู้ ได้แก่กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ความต้องการของสังคม และความรู้ใน สาขาวิชาต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร ภายหลังจากการกำหนดกรอบความรู้ ของหลักสูตรแล้วจะนำความรู้ดังกล่าวเป็นแนวทางในการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร

ประกอบด้วย 1) เนื้อหาของหลักสูตร 2) สื่อการเรียนการสอน 3) รูปแบบของหลักสูตร และ 4) วิธีการสอน

ภาพที่ 2 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของฟ็อกซ์

(Fox, 1985, p.18)

2. แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

ทาบา (Taba, 1962, p.10) ทาบามีความเห็นว่าหลักสูตรต้องถูกออกแบบโดยครูผู้สอนไม่ใช่คนอื่น โดยส่งเสริมการสร้างสรรคการสอนและการเรียนรู้มากกว่าการออกแบบหลักสูตร แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีทั้งหมด 7 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ขั้นที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์

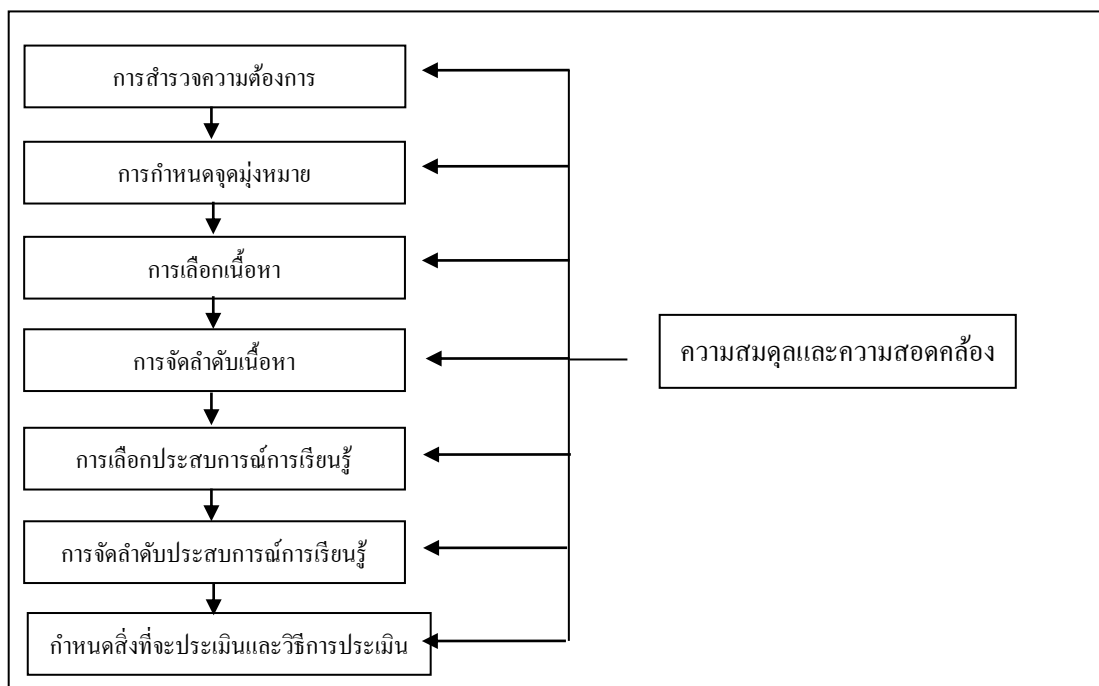
ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 4 การจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์เรียนรู้

ขั้นที่ 6 การจัดการเกี่ยวกับประสบการณ์เรียนรู้

ขั้นที่ 7 การตัดสินใจว่าจะประเมินอะไรและวิธีการประเมิน

ภาพที่ 3 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบ

(Taba, 1962, p.10)

3. แบบการจำลองการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์และเลวิส

เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส (Saylor and Lewis, 1981, p.24) นำเสนอแบบจำลองในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ภายใต้แนวคิดของการวางแผนให้โอกาสในการเรียนรู้เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องสำหรับประชากร ดังนี้

3.1 จุดหมาย วัตถุประสงค์และขอบข่ายที่ต้องการพัฒนา จุดหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรถูกเลือกหลังจากการพิจารณาตัวแปรภายนอก เช่น ผลการศึกษาจากการวิจัยทางการศึกษา การรับรองมาตรฐาน ความเห็นของกลุ่มสังคม และอื่น ๆ

3.2 การออกแบบหลักสูตร นักวางแผนหลักสูตรต้องดำเนินการออกแบบหลักสูตร ด้วยการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับขอบข่ายที่ต้องการพัฒนา ระยะเวลาและวิธีการในโอกาสการเรียนรู้ดังกล่าว การออกแบบหลักสูตรคำนึงถึง ธรรมชาติของวิชา รูปแบบของสถาบันทางสังคมที่สัมพันธ์กับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

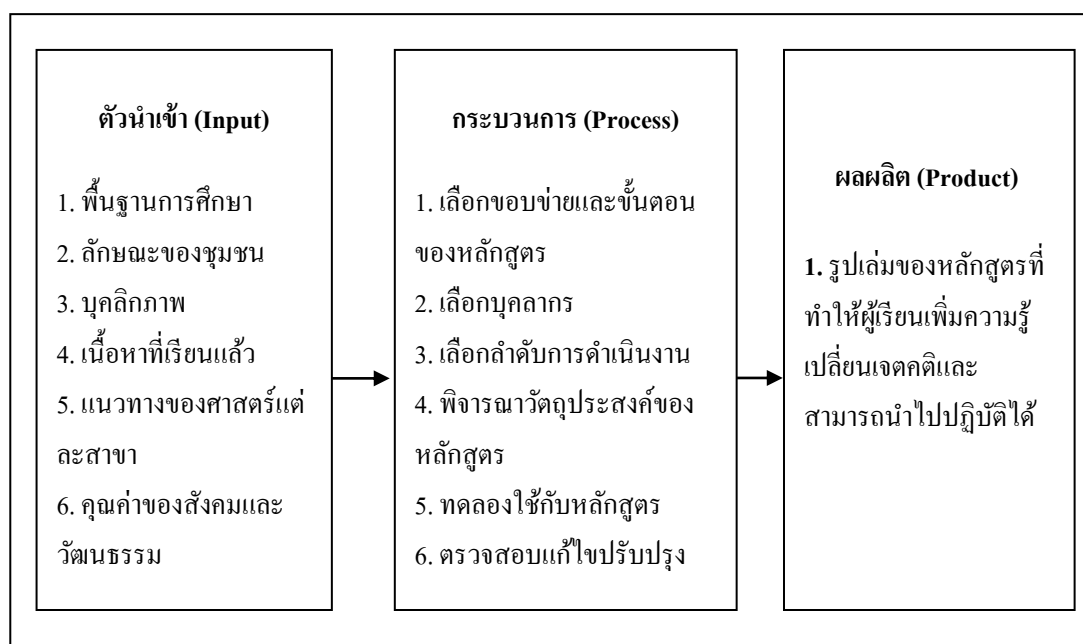
3.3 การนำหลักสูตรไปใช้ ผู้สอนนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน โดยจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์และเลือกกลยุทธ์วิธีการสอนที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุผลการเรียนรู้

3.4 การประเมินหลักสูตร นักวางแผนหลักสูตรและผู้สอนร่วมกันประเมินด้วยการเลือกเทคนิคการประเมินที่หลากหลาย การประเมินมีจุดเน้น 2 ประเภท คือ 1) การประเมินผลรวมของ

การใช้หลักสูตรทั้งโรงเรียน ประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ประสิทธิภาพของการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2) การประเมินกระบวนการหลักสูตรทั้งระบบ

4. แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรโบแชมป์

โบแชมป์ (Beauchamp, 1981, p.35) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบที่เป็นระบบ ระเบียบ โดยกำหนดขั้นตอนของการทดลองใช้การทบทวนการแก้ไขซึ่งมีกระบวนการที่ประกอบด้วยตัวนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) ดังนี้

ภาพที่ 4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโบแชมป์

(Beauchamp, 1981, p.35)

5. แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา

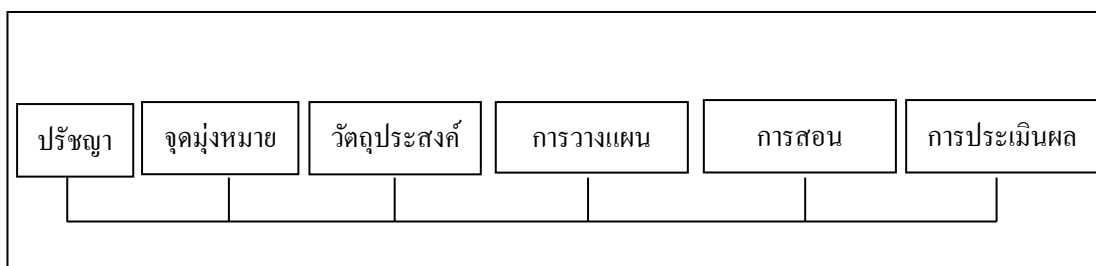
โอลิวา (Oliva, 1992, p.198) แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา ความสัมพันธ์อย่างละเอียดระหว่างองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญครอบคลุมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ต้นจนจบ นักพัฒนาหลักสูตรต้องทำความเข้าใจแต่ละขั้น โดยตลอด จากข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรด้านปรัชญาถึงการประเมินหลักสูตร และได้นำเสนอการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน 12 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปรัชญา จุดหมายการศึกษา และความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและสังคม

ขั้นที่ 3-4 กำหนดวัตถุประสงค์ที่ได้จากขั้นที่ 1 และ 2

- ขั้นที่ 5 การบริหารและนำหลักสูตรไปใช้
- ขั้นที่ 6-7 การเพิ่มระดับจุดหมายของการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 8 การเลือกกลวิธีการสอน
- ขั้นที่ 9 การเลือกวิธีการประเมินผลก่อนเรียน
- ขั้นที่ 10 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 11 เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 12 การประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

ภาพที่ 5 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา

(Oliva, 1992, p.198)

6. แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ไทเลอร์ (Tyler, 1998, p.199) แบบจำลองของไทเลอร์ ถือเป็นต้นแบบของการพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์ให้คำแนะนำว่า ในการกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรทำได้ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ประกอบด้วย ข้อมูลผู้เรียน สังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ และข้อมูลเนื้อหาสาระวิชา นำข้อมูลจากสามแหล่งนี้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อช่วยให้มั่นใจในข้อมูลเชื่อมโยงข้อมูลเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลไปกำหนดจุดประสงค์หลักสูตร ต่อจากนั้นจึงกลั่นกรองด้วยปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้ นอกจากนี้ไทเลอร์มองว่า นักการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับสังคม การยอมรับความต้องการของสังคม และในการดำเนินชีวิต การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มุ่งปรับปรุงสังคม ควรได้นำทั้งปรัชญาสังคมและปรัชญาการศึกษา มาพิจารณาใน 3 ประเด็น คือ

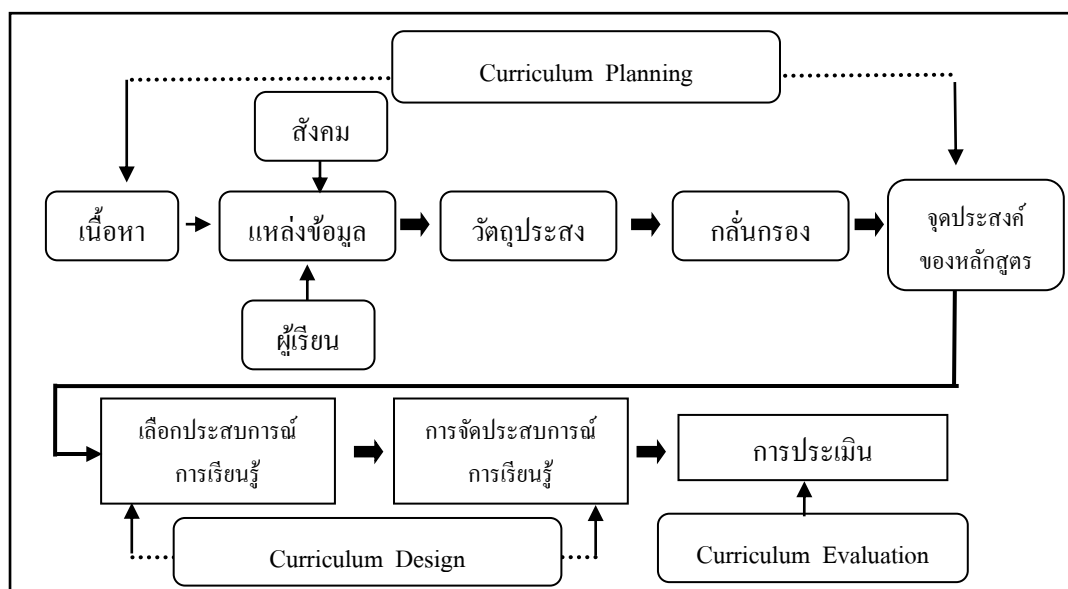
- 1) ความจำเป็นและการระลึกได้ของแต่ละคน เป็นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ ไม่จำกัดว่าจะเป็นเชื้อชาติ สัญชาติ หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
- 2) โอกาสเพื่อการมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างในทุกระยะของกิจกรรมในกลุ่มสังคม
- 3) ให้การสนับสนุนของการเปลี่ยนแปลงมากกว่ามุ่งตอบความต้องการส่วนบุคคลและความเชื่อและสติปัญญา

ไทเลอร์ ให้ความสำคัญในการใช้จิตวิทยา ไม่เพียงการตอบข้อค้นพบเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น หากยังใช้จิตวิทยาในฐานะทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งช่วยในการกำหนดกรอบ โครงสร้างของ กระบวนการเรียนรู้อีกด้วย ไทเลอร์กล่าวถึงความสำคัญของการกลั่นกรองด้วยจิตวิทยา สรุปได้ดังนี้

- 1) ช่วยให้เราเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นที่แตกต่างกันและสามารถคาดหวังผลจาก กระบวนการเรียนรู้หรือไม่ก็ได้
- 2) ช่วยให้เราความคิดเห็นที่แตกต่างกันในจุดหมายที่เป็นไปได้ในระยะเวลาที่ ยาวนานหรือความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลในแต่ละช่วงอายุ
- 3) ช่วยให้ความคิดบางอย่างเกี่ยวกับระยะเวลาที่ต้องการให้บรรลุผลตาม จุดประสงค์และช่วงอายุซึ่งเป็นความพยายามสูงสุดที่จะเกิดผลดังความตั้งใจ

เมื่อผ่านการกลั่นกรองแล้ว ไทเลอร์ให้คำแนะนำการวางแผนหลักสูตร 3 ประเด็น คือ การ เลือกประสบการณ์เรียนรู้ การจัดระบบ โครงสร้าง ประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผลการ เรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิด ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ ต้องการ พัฒนาเจตคติเชิงสังคมและพัฒนาความสนใจ

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาในเรื่องรูปแบบของหลักสูตร ที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุป ได้ว่า รูปแบบและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรจะต้องประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา กระบวนการดำเนินงานของหลักสูตร เพื่อที่จะเป็นเป้าหมายในการดำเนินการ ซึ่งทุกส่วนข้างต้น ต้องประสานสัมพันธ์ สอดคล้องกัน นำไปสู่การประเมินผลที่ตรงจุด และสามารถพัฒนาได้ต่อเนื่อง

ภาพที่ 6 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

(Tyler,1998, p.199)

7. การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆในการนำหลักสูตรไปสู่โรงเรียนและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ แต่ละฝ่ายมีความเกี่ยวข้องในแต่ละส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น หน่วยงานส่วนกลางเกี่ยวข้องในด้านการบริหารและบริหารหลักสูตรกับการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้จำเป็นต้องเป็นขั้นตอนตามลำดับ นับแต่ขั้นการวางแผน และเตรียมการในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนมาคือการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีระบบ นับแต่การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริการวัสดุหลักสูตรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการนำหลักสูตรไปใช้ และดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ส่วนขั้นสุดท้ายต้องติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ นับแต่การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นบรรลุผลตามจุดหมาย และเป็นกระบวนการที่ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายๆฝ่าย และที่สำคัญที่สุดคือครูผู้สอน

แนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

โบแชมป์ (Beauchamp, 1981, p.164-169) กล่าวถึงสิ่งแรกๆที่ควรทำคือ การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ครูผู้นำหลักสูตรไปใช้มีหน้าที่แปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยใช้หลักสูตรเป็นหลักในการพัฒนาวิธีการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมายคือ ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร และ ผู้บริหาร ครูใหญ่ ต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จได้ โดยสรุปเป็นหลักการทำงานที่สำคัญได้ดังนี้

1. วางแผนและเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้โดยให้คนหลายกลุ่มเข้าร่วมการแสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนและจัดเตรียมทรัพยากร (มนุษย์และวัสดุ) ให้พร้อม
2. จัดหน่วยงานส่งเสริมการนำหลักสูตรไปใช้ให้ทำได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น
3. กำหนดแนวทางและกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นขั้นตอน รวมเหตุผลต่างๆที่จะใช้ในการจูงใจครูและติดตามผลในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้

1. ขั้นการเตรียมการใช้หลักสูตร

1.1 การตรวจสอบลักษณะหลักสูตร

1.2 การวางแผนและการทำโครงการศึกษานำร่อง

1.3 การประเมินโครงการศึกษานำร่อง

1.4 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

1.5 การเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการนำหลักสูตร

2.1 การบริหารและบริการหลักสูตร

2.2 การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.3 การสนับสนุนและส่งเสริมการนำหลักสูตร

3. ขั้นตอนติดตามและประเมินผล

3.1 การนิเทศและการนำหลักสูตรในโรงเรียน

3.2 การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

การประเมินหลักสูตร

1. การตรวจสอบประสิทธิผลและความตกต่ำของคุณภาพของหลักสูตร

2. การตรวจสอบหาเหตุที่ทำให้คุณภาพตกต่ำ

3. แก้ไขและตรวจสอบประสิทธิผลของวิธีการที่นำมาแก้ไข

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

1. การใช้หลักสูตรโดยหน่วยงานส่วนกลางที่มีบทบาทเต็มที่

2. การใช้หลักสูตรโดยให้โรงเรียนมีบทบาทเต็มที่

3. การใช้หลักสูตรโดยให้หน่วยงานส่วนกลางมีบทบาทเป็นส่วนใหญ่ และมีหน่วยงาน

ท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

4. ใช้หลักสูตรโดยให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ และหน่วยงานส่วนกลางเป็น

ผู้ให้การสนับสนุน

บทบาทของบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียน

2. หัวหน้าหมวดวิชาหรือสาขาวิชา

3. ครูผู้สอน

ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้

1. เตรียมวางแผน

2. เตรียมจัดอบรม

3. การจัดครูเข้าสอน

4. การจัดตารางสอน

5. การจัดวัสดุประกอบหลักสูตร
6. การประชาสัมพันธ์
7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตร
8. การจัดโครงการประเมินผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จะต้องได้รับกระบวนการตามขั้นตอนที่ชัดเจน จากผู้พัฒนาหลักสูตรนำผู้สอน และจากผู้สอนนำผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ผู้สอนต้องรู้ และเข้าใจเนื้อหาการสอนเป็นอย่างดี เพื่อนำสู่จุดมุ่งหมายคือผู้เรียนสามารถมีทักษะและความรู้ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

8. การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการในการวัดและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์พิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่า หลักสูตรนั้น ๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้วบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่เพียงใด มีอะไรต้องแก้ไขเพื่อนำผลมาใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่า ดังที่

ฉันท ชาติทอง (2550, น.318) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าการประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการดำเนินงานเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด และเพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

รุจีร์ ภู่อาระ (2551, น.159) ได้นิยามการประเมินหลักสูตรว่า เป็นการอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเรื่องหลักสูตร

สุทนต์ ศรีไสย์ (2551, น. 151) ได้กล่าวเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรว่า เป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐานเพื่อที่จะอธิบายและตัดสินคุณค่าการวางแผนหลักสูตรกระบวนการการนำไปใช้ และผลลัพธ์ที่ได้จากหลักสูตร บนพื้นฐานของทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, น.278) ให้ความหมายของการประเมินผลหลักสูตรสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณา คุณภาพของหลักสูตรต่อผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้จริงหรือไม่

วิโพธิ์ วัฒนานิมิตกุล (2559, น.268-275) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่าการประเมินหลักสูตรหมายถึง การพิจารณาเปรียบเทียบและตัดสินเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในระบบหลักสูตรว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานความมุ่งหวัง

และการปฏิบัติจริงเพียงใดหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใดมีผลกระทบอย่างไร เพื่อจะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรนั้นให้ดีขึ้น

จุดมุ่งหมายในการประเมินหลักสูตร

โดยในการประเมินหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งหมายในการประเมิน อาจทำเป็นระยะต่างๆเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการใช้หลักสูตรต่อไป ดังเช่น

สุทนต์ ศรีไสย์ (2551, น.153-154) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการประเมินหลักสูตร สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประการคือ

1. การประเมินเพื่อตัดสินคุณค่า เป็นความต้องการประเมินผลหลักสูตรในภาพรวม
2. การประเมินเพื่อการปรับปรุงเป็นกระบวนการประเมินผลที่มุ่งพิจารณาเป็นด้านต่างๆของหลักสูตรเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียนและผู้สอนให้มีคุณภาพหรือประสิทธิภาพมากขึ้น

ชวลิต ชุกาแพง (2551, น.147) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรมี 3 ประการคือ

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่า หลักสูตรที่จัดทำขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้หรือไม่
2. เพื่อตัดสินใจว่า การวางเค้าโครงและระบบของหลักสูตรตลอดจนการบริหารงานและการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่
3. เพื่อวัดผลว่า ผลผลิตคือผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร

วิโพธิ์ วัฒนานิมิตกุล (2559, น.269) ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั้งทางด้านการสร้างหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการดำเนินการที่กำหนดเวลาไว้ต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ระยะเวลาของการประเมินหลักสูตร จะต้องดำเนินเป็นระยะ โดยทั่วไปกำหนดช่วงเวลาของการประเมินหลักสูตรไว้ 3 ระยะดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรขั้นต้นก่อนนำไปใช้ ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริง ต้องมีความมั่นใจในคุณภาพของหลักสูตร จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบในทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรซึ่งดำเนินการได้ 2 ช่วงเวลาดังนี้

1.1 ประเมินหลักสูตรเมื่อพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างเสร็จแล้ว การประเมินหลักสูตรในช่วงนี้ดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรภายใต้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาหลักสูตรด้านเนื้อหาวิชาและด้านวัดผล อาจให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง ก็ได้ สำหรับสาระที่ประเมินได้แก่ องค์ประกอบของหลักสูตรทุกองค์ประกอบ

1.2 ประเมินหลักสูตรช่วงเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร การประเมินหลักสูตร ในช่วงนี้เป็นการประเมินโดยคณะกรรมการพัฒนาสูตรเพื่อค้นหาบกพร่องของหลักสูตรที่นำไปทดลองใช้และนำมาปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การประเมินหลักสูตรระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร ในระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรควรมีการประเมินกระบวนการโดยใช้หลักสูตรทั้งในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการสอนหรือการตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด มีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขเหมาะสมต่อไป

3. การประเมินหลักสูตรเมื่อใช้หลักสูตรครบกระบวนการแล้ว การประเมินหลักสูตร ในช่วงนี้ ดำเนินการเมื่อใช้หลักสูตรครบกระบวนการแล้ว การประเมินในระยะนี้เพื่อสรุปตัดสินว่าหลักสูตรที่จะทำขึ้นนั้นควรดำเนินการต่อไปหรือไม่หรือควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือคุณยกเลิกหลักสูตรนั้นๆ

(Taba, 1962, p.310) กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตร จะทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่างๆที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา การประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตร และกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระ คุณภาพของผู้บริหารและผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆการใช้สื่อและวัสดุการสอน

หลักการในการประเมินหลักสูตร

ชวลิต ชุกก่าแพง (2551, น.184) ได้กำหนดหลักการในการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงภายใน หมายถึงการออกแบบการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ประเมิน
2. ความเที่ยงตรงภายนอก หมายถึงผลการประเมินหลักสูตรที่สามารถนำไปอ้างอิงสรุปได้กว้างขวางเพียงใด
3. ความเชื่อถือได้ หมายถึง ความคงที่ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือต่างๆที่หลากหลาย
4. การเป็นปรนัย หมายถึง คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการวัดตรงกันมากน้อยเพียงใด
5. ความสอดคล้องสัมพันธ์ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน
6. ความสำคัญ หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน
7. ขอบข่ายของการประเมิน หมายถึง ระบบและแบบแผนของการประเมิน

8. ความเชื่อถือและการยอมรับ หมายถึง ผู้ที่ต้องการ ใช้ แบบประเมินมีความเชื่อมั่นในผู้ประเมิน
9. เวลา หมายถึง การรายงานผลการประเมินจะทันเวลาที่ต้องการหรือไม่
10. ขอบเขตของการใช้ผลการประเมินหมายถึงการนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้อย่างกว้างขวาง
11. ประสิทธิภาพ หมายถึง การพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติเมื่อจะประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว

วิโพภุช วัฒนานิมิตกุล (2559, น.274-275) กล่าวว่าไว้ว่า หลักการในการประเมินหลักสูตร หมายถึง การทำให้ทราบถึงคุณภาพของหลักสูตรและอาจนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรได้ผู้ทำหลักสูตร มีหน้าที่ประเมินผลจึงต้องกำหนดหลักการในการประเมินผลเพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพ ตอบสนองกับวัตถุประสงค์ เป็นส่วนหนึ่งในการประกอบการตัดสินใจในการวาง โครงร่างของหลักสูตรนำไปสู่การวัดผลผลิตที่จะได้ และทำให้รู้ถึงคุณภาพของหลักสูตร นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยประเมินผลจากการกำหนดหลักการในการประเมินผลเพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นจุดหมายคือสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การกำหนดบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและออกแบบการวัดผลและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์มุ่งหมายของหลักสูตรในการพัฒนา

ผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง มีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.1)

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.4)

1.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม

ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

1.3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปีเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

2. สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ

ในสาระที่ 2 ดนตรี ระบุว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม

คุณภาพผู้เรียน จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่ รู้ถึงการเคลื่อนที่ขึ้น ลง ของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคิตในบทเพลง ประโยคและอารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้องและบรรเลงเครื่องดนตรี ด้นสดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียนโน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่าง ๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และ การเล่าเรื่องรู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่าง ๆ เรื่องราวดนตรีในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์

3. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี ได้มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 3 สาระ ได้แก่ 1) สาระทัศนศิลป์ 2) สาระดนตรี และ 3) สาระนาฏศิลป์ ประกอบไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ 6 มาตรฐาน ตัวชี้วัด 26 ตัวชี้วัด รวมเวลาเรียนทั้งหมด 80 ชั่วโมง และ ในสาระที่ 2 สาระดนตรี มีรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรีถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ป.5/1 ระบุงค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์

ป.5/2 จำแนกลักษณะของเสียงขับร้องและเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ

ป.5/3 อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล 5 ระดับเสียง

ป.5/4 ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง

ป.5/5 ร้องเพลงไทยหรือเพลงสากลหรือเพลงไทยสากลที่เหมาะสมกับวัย

ป.5/6 คั่นสวดง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ

ป.5/7 ใช้ดนตรีร่วมกับกิจกรรมในการแสดงออกตามจินตนาการ

มาตรฐาน ศ.2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล
ตัวชี้วัด

ป.5/1 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีในวัฒนธรรมต่าง ๆ

ป.5/2 อธิบายคุณค่าของดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน

นอกจากนี้ยังมีรายวิชาเพิ่มเติม การปฏิบัติเครื่องดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โดยผู้เรียนทุกคนสามารถเลือกปฏิบัติเครื่องดนตรีที่ตนเองสนใจอย่างน้อย 1 ชนิด สามารถปฏิบัติรวมวงดนตรีเพื่อแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 20 ชม อีกทั้งเพิ่มเติมวิชาเลือกเสรีให้กับนักเรียนในวิชาชมรมดนตรีสมัยนิยม 1 ชั่วโมง

จิตวิทยาการเรียนรู้กับการพัฒนาหลักสูตร

จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยปรัชญาทางการศึกษาหลายปรัชญาที่เกี่ยวข้อง และสามารถประกอบในการพัฒนาหลักสูตร โดยอ้างอิงปรัชญาทางการศึกษาได้ดังนี้

1. พื้นฐานด้านปรัชญาทางการศึกษา

ปรัชญาทางการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะปรัชญาการศึกษา ซึ่งหมายถึงอุดมคติ อุดมการณ์อันสูงสุดซึ่งยึดเป็นหลักในการจัดการศึกษามีบทบาทในการเป็นแม่บทเป็นต้นกำเนิดความคิดในการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ตลอดจนกระบวนการในการเรียนการสอน ดังนั้นในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะระดับประเทศปรัชญาการศึกษาจึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ช่วยกำหนดหลักการและ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งสิ่งอื่นที่จะตามมาคือ การเลือกเนื้อหาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลเป็นต้น โดยปรัชญาทางการศึกษาที่สำคัญ มีดังนี้

ปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) ปรัชญานี้มีความเชื่อว่า สิ่งที่มีความคงทนถาวร ย่อมเป็นสิ่งที่ดีงามเป็นจริงมากกว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ การจัดการศึกษาจึงควรให้เรียนใน

สิ่งที่ดีงาม มั่นคง มีเสถียรภาพ เนื้อหาวิชาที่เรียนจะเป็นวิชาที่พัฒนาเขาวนปัญญาและจิตใจ เช่น วิทยาศาสตร์ ตรรกศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ ศิลปะการพูด คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ และดนตรี ถือเป็นความสำคัญของมนุษย์และเตรียมตัว เพื่อการดำรงชีวิตการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนเรียนเหมือนกันหมด วิธีสอนใช้การฝึกฝนทางปัญญา เช่น การอ่าน การเขียน การฝึกทักษะ การท่องจำการคำนวณ และการถามตอบ

ปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) คือ ทิศทางปรัชญาที่ให้ความสำคัญแก่ความรู้และความเป็นจริง สิ่งใดที่เรียกว่าจริงได้ต้องเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์บรรลุจุดหมายของชีวิตและช่วยพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น หรือเป็นประโยชน์ต่อชีวิต สิ่งนี้เรียกว่า “ประสบการณ์” (Experience) และประสบการณ์นี้ถึงจะเป็นจริงแต่ก็เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ไม่ตายตัว และให้ความสำคัญแก่ความรู้เชิงอุปนัย (Induction) คือ ความรู้ที่เกิดจากการสะสมข้อเท็จจริงที่ได้จากการมีประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาระยะหนึ่งด้วยนิสัยและความเคยชินว่าธรรมชาติจะต้องเหมือนเดิมเสมอ

ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism) คือ แนวคิดและความเชื่อปรัชญาพิพัฒน์นิยมนี้ได้รับแนวคิดจากปรัชญาทั่วไป คือ ปรัชญาปฏิบัติการนิยม ซึ่งได้รับแนวคิดจาก ฮาลส์ เอส เพียช และได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง โดย วิลเลียม เจมส์ จนได้รับความนิยมสูงสุด จอห์น ดิวอี้ ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษา และในกระบวนการทางกฎหมาย สำหรับแนวคิดของปรัชญานี้ สรุปได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา ปรัชญานี้มีความเชื่อว่า การศึกษา คือ การที่บุคคลได้มีประสบการณ์โดยตรง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การศึกษาจึงควรเป็นกระบวนการที่พัฒนาบุคคลตลอดชีวิต เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความเจริญงอกงามทุกด้าน ปรัชญาสาขานี้ยังเชื่อว่าทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลง เด็กจึงต้องมีความจำเป็นต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การศึกษาจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร ปรัชญานี้เชื่อว่า จุดมุ่งหมายหลักของหลักสูตร คือ การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ หลักสูตรควรกำหนดเนื้อหาวิชาต่างๆ จะเน้นกิจกรรมที่ประกอบด้วย ประสบการณ์ในชีวิตจริง การเลือกเนื้อหาวิชาบรรจุในหลักสูตรไม่ได้พิจารณาว่า “ผู้เรียนควรเรียนอะไร” แต่คำนึงว่า “ผู้เรียนต้องเรียนอะไร” เนื้อหาวิชาเหล่านั้นต้องเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และเกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคมด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีสอน ปรัชญานี้เชื่อว่า การสอนจะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ เรียนตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ครูเป็นผู้แนะนำจัดกิจกรรม จัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และคอยให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการสำรวจปัญหาความต้องการและความ

สนใจของตนเอง วิธีสอนเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาวิชาที่จะเรียน โดยการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอน จะได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมากที่สุด

2. พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanist theory) หรือกลุ่มแรงจูงใจ (Motivation theory) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คำนึงถึงความเป็นคนของคน มองธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความดี มนุษย์เป็นผู้ที่มีอิสระสามารถนำตนเองและพึ่งตนเองได้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทำประโยชน์ให้สังคม มีอิสระที่จะเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ยึดการเรียนรู้จากแรงจูงใจเป็นหลัก นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ไม่ยอมรับว่าการเรียนรู้เกิดจากการกำหนดเงื่อนไขและกลไกต่าง ๆ แต่เขาให้ความสนใจในลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นลักษณะของปัจเจกบุคคลโดยเน้นสิ่งที่เรียกว่าตัวตน (self) ตลอดจนความมีอิสรภาพการที่ บุคคลได้มีโอกาสเลือก การกำหนดด้วยตนเอง (Self-Determinism) และการเจริญงอกงามส่วนตน (Growth) ซึ่งลักษณะของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้จะเน้นที่เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child - Centered) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป ซึ่งมีอิทธิพลในการจัดการเรียนรู้คือ โรเจอร์ (Rogers) และมาสโลว์ (Maslow)

ข้อมูลพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาเป็นสิ่งที่นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญเพื่อจะได้พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการ ความพร้อม และความสนใจของผู้เรียนดังนี้

วิโฆวู้ วัฒนานิมิตกุล (2559, น.163-164) สรุปว่า เด็กแต่ละวัยแต่ละเพศ มีพัฒนาการ วุฒิภาวะและความพร้อมในด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใด ฯลฯ ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรจะต้องนำข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ไปใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คาบเรียน เกณฑ์มาตรฐานอายุที่จะให้เข้าเรียนตามความพร้อมส่วนการศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องของธรรมชาติการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การคิดและการแก้ปัญหา จะช่วยให้ นักพัฒนาหลักสูตรประมวลความรู้ที่ได้รับนำไปพัฒนาวิธีการจัดโครงสร้างเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ส่วนพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ นับว่ามีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรในทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายการคัดเลือกเนื้อหา และประสบการณ์เรียนรู้ การจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตรนั้น นักพัฒนาหลักสูตรต้องมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของนักพัฒนาหลักสูตรที่ต้องศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ให้เข้าใจชัดเจนเพื่อจะได้พิจารณาคัดเลือกทฤษฎีที่เหมาะสมที่สุด มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

ฮิลการ์ด (Hillgard, 1981, p.194) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ครอนบาช (Cronbach, 1963, p.71) กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อยข้างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆ หรือการฝึกหัด โดยที่การเปลี่ยนแปลงนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งพฤติกรรมภายนอก และพฤติกรรมภายใน อีกทั้งเปลี่ยนแปลงได้ทั้งความรู้ อารมณ์ และทักษะ ลักษณะการเรียนรู้การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนได้จากการ ได้ยินการสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกันเด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนสิ่งที่แสดงถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น พิจารณาได้จากลักษณะต่างๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นพฤติกรรมที่ถาวรและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น จะต้องต่อเนื่องมาจากประสบการณ์

องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้การที่จะเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใด ๆ นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. วุฒิภาวะ เป็นการบรรลุถึงขั้นสูงสุดของความเจริญเติบโต ในระยะใดระยะหนึ่ง และพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาตินี้ ไม่จัดเป็นการเรียนรู้แต่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ความพร้อมความพร้อมเป็นสภาวะของบุคคล ที่มีวุฒิภาวะทางกาย ทางอารมณ์ สังคม และทางสติปัญญา ประสบการณ์เดิม และความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างบังเกิดผลอย่างไรก็ตามความพร้อมในการกระทำกิจกรรมแต่ละอย่าง ย่อมแตกต่างกันออกไป

3. การฝึกฝน เป็นการกระทำซ้ำในพฤติกรรมนั้นๆ เพื่อฝึกฝนทักษะใดทักษะหนึ่งให้เกิดความชำนาญ

4. การเสริมแรง เป็นการเพิ่มพลังให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ซ้ำหรืออีกนัยหนึ่งคือการเพิ่มพฤติกรรมใด ๆ ของบุคคลเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับผลการกระทำภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

5. การถ่ายโยงการเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลได้เรียนรู้อย่างหนึ่งมาก่อนซึ่งความรู้เดิมที่ได้เรียนรู้มาก่อน มีผลต่อการเรียนรู้ใหม่หรือการกระทำกิจกรรมใหม่

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมนักคิดในกลุ่มนี้ มีความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์มีลักษณะที่เป็นกลาง คือ ไม่ดี ไม่เลว (Neutral-active) การกระทำต่างๆ ของมนุษย์ เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอกพฤติกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้ มีนักการศึกษาแบ่งกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ออกเป็นกลุ่มย่อยได้หลายแนวทาง ในที่นี้ขอนำเสนอแนวคิดในการแบ่งของ ทิศนา แจมฉวี (2550, น.50-76) ได้สรุปแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่า สามารถใช้อธิบายลักษณะของการเกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 20 นี้มีลักษณะความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยใช้การทดลองตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาประกอบการนำเสนอทฤษฎี

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยมนักคิดกลุ่มพุทธินิยม เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญา โดยขยายขอบเขตของความคิดที่เน้นทางด้านพฤติกรรม ออกไปสู่กระบวนการทางความคิดด้วยความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเท่านั้นแต่การเรียนรู้ของมนุษย์มีความซับซ้อนกว่านั้น กล่าวคือ การเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย ความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลออกมาใช้ ในการกระทำ และการแก้ปัญหาต่างๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม นักคิดกลุ่มนี้ให้ความสำคัญของการเป็นมนุษย์ และมองมนุษย์ว่า มีคุณค่ามีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพ และเสรีภาพมนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสานสำหรับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสานนี้ได้นำแนวคิดของกานเย ไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาหลักสูตรสามารถดำเนินการ โดย นำรูปแบบการสอนที่กานเย คิดค้นขึ้น คือ รูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบ 9 ขั้น ไปใช้เป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสรุปขั้นตอนทั้ง 9 ได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์เป็นการบอกให้ผู้เรียนทราบถึง เป้าหมายหรือผลที่ได้รับจากการเรียนในบทเรียนนั้น

ขั้นที่ 3 กระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความเดิมที่จำเป็น เป็นการทบทวนความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่ๆ เป็นการเริ่มกิจกรรมใหม่ๆ โดยใช้อุปกรณ์ต่างๆที่เหมาะสม มาประกอบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 ใช้แนวทางการเรียนรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้สอนอาจจะแนะนำวิธีการทำกิจกรรม ให้แนวทางให้ผู้เรียนไปคิดเอง

ขั้นที่ 6 ให้ลงมือปฏิบัติ เป็นการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 ให้ข้อมูลป้อนกลับ ครูให้ข้อมูลป้อนกลับ ในการปฏิบัติกิจกรรมว่ามีความถูกต้องหรือไม่

ขั้นที่ 8 ประเมินคุณภาพการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ เป็นขั้นการวัด และประเมินว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้อของบทเรียนเพียงใด

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความแม่นยำ และการถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นการสรุปการย้าย ทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ฝังแน่น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า จิตวิทยาการเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในการคิดอย่างสร้างสรรค์ นำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม

ความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (Guilford, 1967,p.51) ความคิดสร้างสรรค์ หรือ ความคิดแปลกใหม่ คือสิ่งที่ได้มาจากการนำความรู้ ข้อมูลและประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม มาปรับปรุง พัฒนา แก้ไข จนเกิดความคิดแปลกใหม่ ที่ต้องอาศัย การคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียด และการคิดริเริ่ม ซึ่งการคิดทั้ง 4 การคิดนี้ จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำให้เกิดผลงานหรือกระบวนการใหม่ ที่แตกต่างจากของเดิม ซึ่งมีนักวิชาการด้านความคิดสร้างสรรค์ได้กล่าว โดยผู้วิจัยนำเสนอเป็น ส่วนต่าง ๆ คือ 1) ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ 2) ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ 3) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ 4) องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 5) กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ 6) รูปแบบและเทคนิคการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และ 7) แนวทางในการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, น.111) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นกระบวนการคิดแบบอเนกนัย ที่บูรณาการประสบการณ์ที่มีแล้ว สร้างรูปแบบความคิดใหม่หรือผลิตผลใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, น.187) กล่าวว่าไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการจินตนาการและรวบรวมความรู้ความคิดเดิมอย่างหลากหลายและรวดเร็ว แล้วสร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ของตนเอง สามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิด สามารถริเริ่มและสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ๆที่เหมาะสมและใช้การได้

วราภรณ์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตติฤกษ์ (2554, น.319) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถในการสร้างหรือประดิษฐ์สิ่งที่เป็นต้นแบบหรือคิวิวิธีการและทางแก้ปัญหาที่มีเอกลักษณ์

สุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2555, น.64) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แสดงความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ที่แปลกใหม่

อุษณีย์ อนุรุทธีวงศ์ (2555, น.160) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการทางความคิดที่มีจุดเริ่มต้นจากการมองเห็นประเด็นของปัญหา หรือสิ่งที่ยังเป็นช่องว่างที่ทำให้เกิดปัญหาในรูปแบบใหม่ หรือความคิดใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ เหมาะสม และสามารถใช้ได้จริง

บุปผา ศรีทองแท้ (2557, น. 28) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดจินตนาการ และ รวบรวมความรู้ความคิดเดิม สร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ของตนเอง คิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม คิดได้กว้างไกล มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นส่งผลให้เกิดความคิดใหม่อย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ แตกต่างไปจากเดิมที่เป็นประโยชน์ เหมาะสม และสามารถใช้ได้จริง

กิลฟอร์ด (Guilford, 1967, p.950) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่จะคิดได้หลายทิศหลายทาง หรือแบบอเนกนัย และความคิดสร้างสรรค์นี้ต้องประกอบด้วย ความคล่องตัวในการคิด ความคิดยืดหยุ่น และความคิดที่เป็นของตนเอง โดยเฉพาะคนที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นคนกล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีอิสระในการคิด

เมดนิค (Mednick, 1962, p.196) ได้ให้ความหมายว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่เชื่อมโยงสัมพันธ์องค์ประกอบในแบบใหม่ๆ ได้ถ้าสิ่งที้นำมาเชื่อมโยงกันนั้นมีความห่างไกลกันมากเพียงใดการเชื่อมโยงสัมพันธ์ก็มีความสร้างสรรค์มากขึ้นเพียงนั้น

มาตลิน (Matlin 1992, p.262) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ไว้อย่างกะทัดรัดว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาแบบปลายเปิดโดยใช้วิธีการที่ผิดแผกออกไปจากวิธีปกติ และก่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาได้หลายๆแนวคิด และนำแนวคิดเหล่านี้ไปพัฒนาต่อเพื่อให้สามารถใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ ที่ได้มาจากการนำความรู้ ข้อมูล และประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม มาปรับปรุงพัฒนา แก้ไข จนเกิดความคิดแปลกใหม่ ที่ต้องอาศัยการคิดคล่อง และการคิดริเริ่ม ซึ่งการคิดที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำให้เกิดผลงานหรือกระบวนการใหม่ที่แตกต่างจากของเดิม และเชื่อมโยงความคิดนำสู่แก้ปัญหา หรือ การสร้างนวัตกรรมใหม่

2. ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

นิพาดา เทวกุล (2556, น.108) ได้กล่าวไว้ถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดแนวทางใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิตและหนทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาชีวิตและการทำงาน

2. ก่อให้เกิดความสนุก เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องค้นหาวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมาทดแทนความคิดเก่าๆ ทำให้ชีวิตไม่จำเจ

3. พัฒนาสมองของคนให้มีความฉลาดเทียบคมในการคิดแก้ปัญหาต่างๆเพิ่มขึ้น

4. สร้างความเชื่อมั่น ความน่านับถือ และความพอใจในตัวเองขึ้นมา

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, น.109) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ช่วยยกระดับความสามารถความอดทนและความคิดริเริ่มของผู้นำให้เพิ่มมากขึ้น และยังเป็นการพัฒนาความสนใจในงาน พัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และพัฒนาชีวิตให้ทันสมัยมากขึ้น

เจอร์ซิลด์ (Jersild, 1972, p.153 - 158) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆได้แก่

1. ส่งเสริมสุนทรียภาพเด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นตัวอย่างโดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็กการพัฒนาสุนทรียภาพแก่เด็ก โดยให้เด็กเห็นว่าทุกอย่างมีความหมาย

2. เป็นการผ่อนคลายอารมณ์การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ลดความกดดันความคับข้องใจและความก้าวร้าว

3. สร้างนิสัยในการทำงานที่ดีขณะที่เด็กทำงานครูควรสอนระเบียบและนิสัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วยเช่นหัดให้เด็กรู้จักเก็บของเป็นที่ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จ เป็นต้น

4. เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือเด็กจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่นการเคลื่อนไหวการเล่นบล็อกและการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการตัดกระดาษประดิษฐ์ภาพวาดภาพด้วยนิ้วมือการต่อภาพการเล่นกระดานตะปู

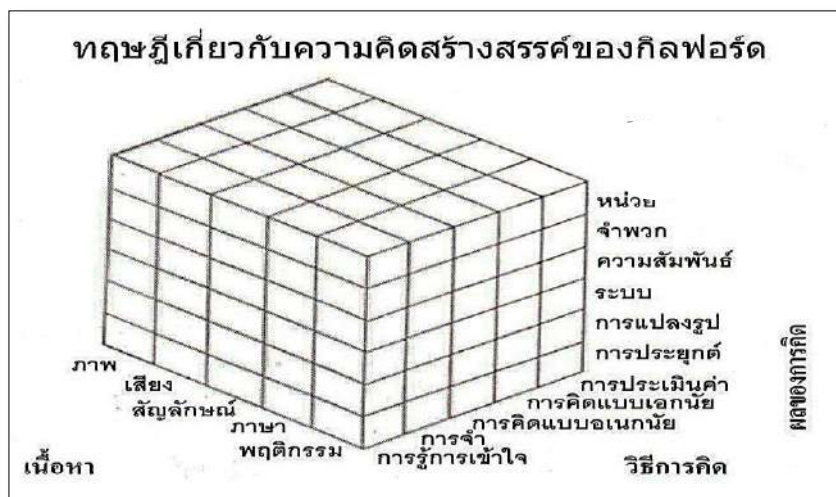
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นคว้าทดลองเด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัตถุต่าง ๆ ซ้ำๆ กันเพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นครูจึงควรจัดหาวัสดุต่าง ๆ ไว้ให้เด็กมีโอกาพัฒนาการทดลองของตน เช่นกล่องยาสีฟันเปลือกไข่และเศษวัสดุเหลือใช้เพื่อให้เขาฝึกสมมติเป็นนักก่อสร้างหรือสถาปนิก

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญที่เป็นส่วนช่วยในการส่งเสริมทักษะการคิดให้ผู้เรียน มีความสำคัญต่อตนเองและต่อสังคม ทั้งยังเป็นการผ่อนคลายอารมณ์ในการทำงานสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (Guilford, 1967, p.967) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ ศึกษาโครงสร้างสมรรถภาพทางสมอง โดยเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผลและการแก้ปัญหาจนได้แบบจำลองโครงสร้างสมรรถภาพทางสมองดังนี้

โครงสร้างทางสติปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด ประกอบด้วยหน่วยจุลภาคจากทั้ง 3 มิติ เท่ากับ 5×5×6 คือ 150 หน่วยแต่ละหน่วยประกอบด้วย เนื้อหา ปฏิบัติการผลผลิต ทฤษฎีและแนวคิดของกิลฟอร์ด รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดความสามารถทางสมองของมนุษย์ประกอบด้วย สามมิติ

ภาพที่ 7 รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด

(Guilford, 1967, p.969)

มิตินี้ 1 ด้านเนื้อหา แบ่งเป็น 5 ชนิด

- 1) เนื้อหาที่เป็นรูปภาพ
- 2) เนื้อหาที่เป็นเสียง
- 3) เนื้อหาที่เป็นสัญลักษณ์
- 4) เนื้อหาที่เป็นภาษา
- 5) เนื้อหาที่เป็นพฤติกรรม

มิตินี้ 2 ด้านปฏิบัติการ กระบวนการคิดที่สร้างขึ้นประกอบด้วยความสามารถ 5 ชนิด

- 1) การรับรู้และการเข้าใจ
- 2) การจำ
- 3) การคิดแบบอเนกมัย เป็นความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าและแสดงออกในหลายๆแบบหลายๆวิธี

4) การคิดแบบเอกมัย เป็นความสามารถในการสรุปข้อมูลที่ดีและ ถูกต้องที่สุดจากข้อมูลหลากหลายที่มีอยู่

5) การประเมินค่า เป็นความสามารถทางปัญญาในการตัดสินสิ่งที่รับรู้จำได้ หรือกระบวนการคิดว่ามีคุณค่า ความถูกต้อง ความเหมาะสม หรือมีความเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

มิตินี้ 3 ด้านผลผลิต ความสามารถที่ผสมผสานมิติด้านเนื้อหาและด้านปฏิบัติเข้าด้วยกัน เป็นผลผลิต เมื่อสมองรับรู้วัตถุ/ข้อมูลบุคคลจะเกิดการคิดในรูปแบบต่างๆกันซึ่งสามารถให้ผลแตกต่างกัน 6 ชนิด

- 1) หน่วย เป็นสิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวและมีความแตกต่างจากสิ่งอื่น
- 2) จำพวก เป็นกลุ่มสิ่งต่างๆ ซึ่งมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน
- 3) ความสัมพันธ์เป็นการเชื่อมโยง 2 สิ่งเข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมโยงคำ เชื่อมโยงความหมาย

4) ระบบ เป็นแบบแผนหรือรูปแบบจากการเชื่อมโยงสิ่งหลายๆสิ่งเข้าด้วยกัน

5) การปรับเปลี่ยน เป็นการเปลี่ยนแปลง การหมุนกลับ การขยายความ ข้อมูลจากสภาพหนึ่งไปยังอีกสภาพหนึ่ง

6) การประยุกต์ เป็นผลผลิตที่คาดหวังหรือการทำนายจากข้อมูลที่กำหนด

ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1964, p.55) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยพัฒนาแนวคิดทฤษฎี ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ ได้เป็น 5 ขั้นต่อไปนี้

- 1) การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact-finding) เริ่มจากความรู้สึกกังวลใจมีความสับสนวุ่นวาย (Mess) แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอะไร การค้นพบปัญหา (Problem-finding) เมื่อใช้ความคิดพิจารณาจนเกิด ความเข้าใจจนพบปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดมาจากสาเหตุใด
- 2) การค้นพบแนวคิด (Idea-finding) คิดและตั้งสมมติฐานตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทำการทดสอบแนวคิด
- 3) การค้นพบคำตอบ (Solution-finding) หลังจากทดสอบแนวคิดก็จะได้คำตอบ
- 4) การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ (Acceptance-finding) ยอมรับข้อค้นพบที่เป็นคำตอบและพัฒนาแนวคิดต่อไปว่าสิ่งที่ค้นพบจะนำไปสู่การเกิดแนวคิดและเกิดการค้นพบใหม่ต่อไป หรือที่เรียกว่า “New challenges”

นิยามและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ ทอร์เรนซ์ จะคล้ายกับการคิดแก้ปัญหา แต่ในส่วนการวัดของ ทอร์เรนซ์ จะใช้วิธีการวัดในลักษณะของความคิดอเนกนัย และมุ่งแก้ปัญหาโดยการเชื่อมโยงความคิด ดังนั้น จึงสามารถสรุปแนวคิดของ ทอร์เรนซ์ ได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการแก้ปัญหาสามารถทำให้เกิดความคิดในลักษณะอเนกนัยได้นั่นเอง (สมพร หลิมเจริญ, 2552, น.21-22)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่ว่าด้วยความมีเหตุผลและการแก้ปัญหาจนได้ ทั้งนี้เกิดจากการฝึกฝน การรับฟัง การอ่านข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร และนำไปสู่การเขียนที่พัฒนาขึ้นแปลกใหม่กว่าเดิม

4. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford, 1967, p.969) ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดอเนกนัย หรือการคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วยลักษณะของความคิด 4 อย่างคือความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ จะเห็นได้ว่า จะเน้นการคิดด้วยวิธีการคิดหลายวิธี เพื่อให้ได้คำตอบหลายๆคำตอบ ซึ่งสอดคล้องกันคือ ความคิดสร้างสรรค์ ก็คือความคิดกว้างไกล หลายแง่มุมหลายทิศทาง ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างๆออกไป จากบุคคลอื่น และก่อให้เกิดการค้นพบสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ได้จำแนกความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ชนิด คือ 1) ความคิดคล่อง (Fluency) 2) ความคิดริเริ่ม (Originality) 3) ความคิดหลากหลาย (Flexibility) และ 4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) โดยในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้าน ความคิดคล่อง และความคิดริเริ่ม เป็นสำคัญ เนื่องด้วยหลักสูตรมุ่งให้

ผู้เรียนพัฒนาด้านการประพันธ์เพลง ดัดแปลงบทเพลง จึงจำเป็นต้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 2 ด้านเป็นสำคัญ

สுகนซ์ สินทพานนท์ (2555, น.65-68) ความคิดสร้างสรรค์แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความคิดคล่องแคล่ว หรือความคล่องในการคิด

ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความคิดต่างๆ ที่มีลักษณะของการคิดที่ได้คำตอบ ไม่ซ้ำกันโดยการพิจารณาจากปริมาณ หรือจำนวนคำตอบหรือข้อคิดเห็น ซึ่งแบ่งเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1.1 ความคิดคล่องทางด้านถ้อยคำ (Word fluency) เป็นความสามารถเลือกคำ มาใช้ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ พวกนักเขียน นักพูด นักปาฐกถา นักโต้วาที โดยทั่วไป จะมีความคิดคล่องแคล่วในการใช้ถ้อยคำสูง

1.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Associational fluency) เป็นความสามารถคิดหาถ้อยคำที่คล้ายกันหรือเหมือนกัน หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ได้มากที่สุด在规定时间内 เช่น จากคำที่กำหนดให้ “เกวียน” อาจจะตอบว่า “รถ” เป็น ความสัมพันธ์ในลักษณะความคล้ายกันทางด้านรูปร่าง อาจจะตอบในลักษณะการใช้ประโยชน์คือ “บรรทุกของ” ขณะเดียวกันอาจจะตอบว่า “ม้า” ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเกวียน คือใช้ลากเกวียน

1.3 ความคล่องทางการแสดงออก (Expressional fluency) เป็นความสามารถ ทางด้านการใช้ภาษาในลักษณะของวลี หรือประโยค มีความสามารถในการนำคำมาเรียงมาเรียง กันอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างเป็นประโยคที่สอดคล้องกับความต้องการในสถานการณ์ต่างๆ

1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational fluency) เป็นความสามารถในการ คิดให้ได้มากที่สุด在规定时间内 เช่น ถามว่า หนังสือพิมพ์ใช้ทำอะไรได้บ้าง คำตอบที่สามารถ คิดได้มีมาก เช่น อ่านใช้ทำแทนพดลัม พับทำหมวกทรงนั่งทำของเล่น ดัดกับโครงไม้เพื่อทำว่าว ตู๊กตา หรือท่อนไม้ใช้ทำเป็นอาวุธ เป็นต้น

ยิ่งคิดคำตอบได้มากเท่าใด ถือว่ามีความคล่องแคล่วในการคิดมากเพียงนั้น ความคิด คล่องแคล่วจะช่วยให้บุคคลหาทางออกได้ดี เมื่อต้องเผชิญปัญหา เนื่องจากสามารถคิดหาคำตอบใน เรื่องเดียวกันได้หลายๆคำตอบ จึงสามารถเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง กิลฟอร์ด (Guilford, 1967, p.53) ได้แบ่งสมรรถภาพทางสมองออกเป็น 3 มิติ คือ

1. เนื้อหาที่คิด (Content) หมายถึง สิ่งเร้าหรือข้อมูลต่างๆที่สมองรับเข้าไปคิดมี 4 ประเภท ได้แก่ ภาพ สัญลักษณ์ ภาษา และพฤติกรรม

2. วิธีการคิด (Operation) หมายถึง ลักษณะกระบวนการทำงานของสมองแบบต่างๆมี 5 แบบ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความจำ การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) การคิดแบบ อเนกนัยและการประเมินผล

3. ผลของการคิด (Product) เป็นผลของกระบวนการจัดกระทำของความคิดกับข้อมูล เนื้อหา ผลผลิตของความคิดออกมาเป็นรูปแบบต่างๆ การแปลงรูป และการประยุกต์จากแบบทฤษฎี โครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด จะเห็นว่า องค์ประกอบส่วนหนึ่งในมิติที่ว่าด้วยการคิดแบบ อเนกนัย มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความคิดสร้างสรรค์

2. ความคิดริเริ่ม

ความคิดริเริ่ม เป็นลักษณะความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดาทั่วไป แต่ไม่เหมือนใครและเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม บ่อยครั้งที่คิดริเริ่ม จำเป็นต้องอาศัยความคิดจากจินตนาการ คิดฝันจากจินตนาการ หรือที่เรียกว่า เป็นความคิด จินตนาการประยุกต์ คือมิใช่คิดเพียงอย่างเดียวแต่จำเป็นต้องคิดสร้างและหาทางให้เกิดผลงาน บุคคลที่มีความคิดริเริ่มมักไม่ชอบความจำเจ ซ้ำซากแต่จะชอบปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงใฝ่งาน ของตนมีชีวิตชีวา และมีความแปลกใหม่กว่าเดิม จึงเป็นคนที่กล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าเสี่ยงและ เล่น กับความคิดของตนเอง จึงเป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, น.187-191) กล่าวไว้ในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยไว้ดังนี้

1. คิดริเริ่ม เป็นความสามารถในการค้นพบสิ่งแปลกๆใหม่ๆ เป็นความสามารถในการคิดที่ ต่างจากคนอื่น ต่างจากธรรมดา ต่างจากที่เคยเป็น เป็นความคิดที่ไม่เคยมีใครคิดมาก่อนคนอื่นคิดไม่ ถึง หรืออาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจากของเดิม บางทีการคิดง่าย ๆ ที่แปลกใหม่ ก็อาจ เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555, น.53-55) กล่าวไว้ในเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิด ธรรมดาหรือความคิดง่ายๆ ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและ ประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดคำตอบ ที่ไม่ซ้ำได้ในปริมาณมากได้ในหลายทิศทาง เป็นความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม มีการ คิดที่มีการจัดรูปแบบ ประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม

การคิดคล่อง หมายถึง การคิดหาคำตอบให้ได้จำนวนของคำตอบมากที่สุด หรือได้คำตอบ ที่หลากหลายมากที่สุดโดยไม่ซ้ำกัน ภายในระยะเวลาที่กำหนด

การคิดริเริ่ม หมายถึง การนำความรู้ที่มีอยู่ มาปรับปรุง และหรือดัดแปลงให้นำไปสู่สิ่งที่ แปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม พัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์ และมีคุณค่า

5. กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาได้กล่าวถึงของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford, 1967 อ้างถึงในอุษณีย์ อนุรุทธีวงศ์, 2555, น.160) คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความฉับไวที่จะรับรู้ปัญหา มองเห็นปัญหาสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่ๆ ได้ง่ายมีความสามารถที่จะสร้างหรือแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ และปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งวิธีการคิดมีลำดับดังนี้

1. การรับรู้และการเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถของสมองในการเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว
2. การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถของสมองในการสะสมข้อมูลต่างๆ
3. ความคิดแบบบอเนกนัย (Divergent thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองได้หลายๆอย่าง จากสิ่งเร้าโดยไม่จำกัดจำนวน
4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการตอบสนองที่ถูกต้อง

วิธีการคิดแบบบอเนกนัย (Divergent thinking) จัดว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลที่ใช้ในการแก้ปัญหา เป็นการคิดที่ก่อให้เกิดผลงานใหม่ๆ ขึ้นมาได้ประกอบไปด้วย ความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด ความคิดละเอียดลออ

อุษณีย์ อนุรุทธีวงศ์ (2555, น.161-166) กล่าวถึง กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นของการตั้งจุดประสงค์ของความคิด
2. ขั้นการวางโครงสร้าง
3. ขั้นการพัฒนารูปแบบที่ชัดเจน
4. ขั้นตรวจสอบความคิด สิ่งที่ขัดแย้งกับความคิด
5. ขั้นสรุปความคิด

มายเออร์ส (Myers, 1999, p.19) ได้เสนอกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในลักษณะของกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และตั้งชื่อว่าการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) โดยเริ่มต้นจากการรู้สึกไวต่อปัญหาและแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อแก้ปัญหา มีการกำหนดสมมติฐานเพื่อหาสาเหตุของปัญหา แล้วทำการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นจนกระทั่งได้คำตอบ สุดท้ายนำคำตอบที่ได้มา ประเมินสรุป เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการค้นคิดสิ่งใหม่ หรือแก้ปัญหาใหม่ โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 แสวงหาความจริง (Fact Finding) เริ่มต้นจากการที่บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นทุกข์ มีความกังวล หรือสับสนวุ่นวายในจิตใจ โดยปกติสิ่งที่ทำให้บุคคลเป็นทุกข์อาจจะมาจากปัญหาหรือสิ่งเร้าภายนอก หรืออาจจะมาจากความรู้สึกนึกคิดทั้งระดับต้นและระดับลึกภายในตัวเรา และเรื่องบางเรื่องเป็นลักษณะร่วมกัน ระหว่างสิ่งเร้าภายนอกกับความรู้สึกหรือความคิดจากภายในผสมผสานกัน

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา (Problem – finding) เป็นการทำให้เกิดความกระจ่างชัดแก่ตัวเองว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร วิธีการทำให้ปัญหาเกิดความชัดเจนก็คือความพยายามอธิบาย ยกตัวอย่างทำความเข้าใจ แปลความหมาย มองหาสิ่งที่เป็นปมของปัญหา ถ้าสามารถทำได้ดังที่กล่าวมา ความคิดก็จะใสกระจ่างชัดเจนก็สามารถทำความเข้าใจปัญหาได้ แต่ถ้าความคิดในส่วนนี้ไม่ชัดเจน มีลักษณะสับสนมีดมน คลุมเครือ และมีทิศทางไม่แน่นอน เปะปะไปทั่ว ทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจปัญหาได้ ความคิดในขั้นต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้น การทำจิตใจให้กระจ่างในขั้นนี้ก็คือ การมีสติสัมปชัญญะที่สมบูรณ์ในการคิดพิจารณาเข้าใจปัญหา

ขั้นที่ 3 ตั้งสมมติฐาน (Idea – finding) เป็นขั้นที่ข้อมูลต่างๆซึ่งได้จากขั้นต้น มีการจัดระบบเข้าด้วยกันเป็นเรื่องราวทำให้มองเห็นว่า เรื่องใดมีความเป็นไปได้มากหรือน้อย เรื่องอะไรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอยู่บ้างเรื่องใดควรมาก่อนมาหลัง ในขั้นนี้เป็นขั้นของการจัดความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์ เข้าเป็นระบบใหม่ เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 ค้นพบคำตอบ (Solution – finding) เมื่อจัดระบบของข้อความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์ได้แล้ว ในขั้นนี้ก็จะเป็นการไล่เลียงหาคำตอบไปที่ละตอนจากที่กำหนดสมมติฐานไว้ ถ้าหากยังหาคำตอบไม่ ก็ต้องย้อนกลับไปจัดระบบความสัมพันธ์ในขั้นที่สาม พร้อมกับการกำหนดสมมติฐานขึ้นมาใหม่

ขั้นที่ 5 ยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance – finding) เป็นการนำเอาคำตอบที่ได้จากการค้นพบในขั้นที่สี่มาใคร่ครวญพิจารณา เพื่อนำเอาไปใช้ ขณะเดียวกันเมื่อแก้ปัญหาเองได้สำเร็จแล้ว ก็จะเกิดพลังกระตุ้นให้มีความคิดที่จะแก้ปัญหาใหม่ที่ท้าทายต่อไป

โทมัส (Thomas, 2009, p. 69) กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการค้นหาแนวทางแก้ไข
2. ขั้นการริเริ่มหรือการบ่มเพาะ (Incubation) เป็นขั้นตอนประมวลความคิดเพื่อไปสู่กระบวนการปฏิบัติ
3. ขั้นการทำให้กระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นตอนการสร้างแรงบันดาลใจ

4. ขั้นการพิสูจน์ความจริง (Verification) เป็นขั้นตอนการทดสอบความคิด แนวทางการแก้ไขปัญหาคือเป็นความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้งเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ดubin (Dubrin, 1998, p. 349-351) กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการตระหนักในปัญหา (Opportunity or problem recognition) การที่บุคคล ค้นหาโอกาสใหม่หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาคือด้วยวิธีการใหม่

2. ขั้นการทุ่มเท (Immersion) การที่บุคคลมุ่งมั่นหรือสนใจต่อปัญหา และทุ่มเทหรือจดจ่อต่อสิ่งนั้นโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือสร้างทางเลือกหรือประเมินทางเลือก

3. ขั้นการบ่มเพาะ (Incubation) การที่บุคคลรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ แต่ยังไม่นำไปปฏิบัติจนกว่าข้อมูลสารสนเทศจะสมบูรณ์หรือความคิดตกผลึกนำไปสู่แนวทางปฏิบัติใหม่ๆ

4. ขั้นการเข้าใจอย่างถ่องแท้หรือลึกซึ้ง (Insight) การที่บุคคลพบแนวทางการแก้ไข เพื่อพิชิตปัญหาของบุคคลเป็นการปรากฏขึ้นชั่วแวบหนึ่งหรือเกิดขึ้นในชั่วพริบตาโดยไม่สามารถระบุเวลาได้

5. ขั้นการพิสูจน์และนำไปปฏิบัติ (Verification and application) การที่บุคคลทำการตรวจสอบแนวทางสร้างสรรค์ ตั้งแต่ขั้นการพิสูจน์ประกอบด้วย การรวบรวมหลักฐานที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความมั่นใจด้วยการใช้ตรรกะ และการทดลองกับแนวความคิดใหม่ สำหรับขั้นการนำไปปฏิบัติต้องการความใส่ใจติดตามอย่างใกล้ชิด เพราะความล้มเหลวของความคิดใหม่มีสาเหตุจากการไม่จริงจังกับการปฏิบัติ

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่จะเกิดจากปัญหา หรือสิ่งที่น่าสนใจ และคิดหาหนทางในการแก้ไขปัญหาคือเป็นความคิดใหม่ที่แปลกไปจากเดิม และต้องเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ มีเนื้อหาสาระ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยอาศัยกระบวนการคิดแบบอนกนัย

6. รูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

6.1 รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์

รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) คือ รูปแบบการสอนรูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยแนวคิดของ กอร์ดอน ซึ่งมีนักวิชาการต่างๆให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

สุวรรณ มะลิวัลย์ (2551, น. 45) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่มีการเปรียบเทียบโดยให้ผู้เรียนได้คิดพิจารณาและเป็น

ระบบที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบนั้น ไม่อยู่ในประเภทเดียวกันสามารถทำให้คิดอย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ

ขั้นตอนวิธีการสอนแบบรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์

จอยส์ และเวลล์ (Joyce and Weil, 2009, p.226-236) กล่าวว่า การสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ มี 2 วิธีด้วยกันคือ 1) ใช้เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ และ 2) ใช้เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จัก โดยการวิจัยครั้งนี้จะใช้รูปแบบที่ 1 การใช้เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ ทั้งนี้การใช้วิธีแบบที่ 1 หรือแบบที่ 2 ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์แบบที่ 1 การสร้างสิ่งคุ้นเคยให้แปลกใหม่ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 บรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน คือ ครูให้นักเรียนบรรยายหรืออธิบายสถานการณ์ตามที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในขณะนั้น

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบโดยตรง คือ ให้นักเรียนเสนอการเปรียบเทียบทางตรง นำสิ่งที่กำลังเรียนรู้ไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ๆ จากนั้นเลือกมาเพียงสิ่งเดียวเพื่อมาพิจารณาอย่างละเอียด

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบโดยสมมติตนเป็นสิ่งอื่น คือ ให้นักเรียนสมมติตนเป็นสิ่งที่เลือกในขั้นตอนที่ 2 บรรยายความรู้สึกเมื่อต้องเป็นเช่นนั้น

ขั้นที่ 4 การเปรียบเทียบโดยใช้คู่ขัดแย้ง คือ ให้นักเรียนนำคำที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 และ 3 มาสร้างคำที่มีลักษณะขัดแย้งหรือตรงกันข้ามจากนั้นเลือกไว้ 1 คำ

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบโดยตรง คือ ให้นักเรียนนำคำที่สร้างคลื่นที่มีความหมายขัดแย้งนำมาเปรียบเทียบทางตรงแล้วเลือกคำที่เหมาะสมที่สุดมา 1 อย่าง

ขั้นที่ 6 การกลับไปพิจารณางานเดิมครูนำนักเรียนย้อนกลับไปทบทวนงานเดิมหรือปัญหาเดิมในเริ่มแรกใช้เปรียบเทียบในขั้นตอนสุดท้ายหรือนำประสบการณ์ที่ได้จากการทำในขั้นตอนต่างๆของการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) มาใช้ปรับปรุงงานเดิม

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ คือ รูปแบบการสอนเพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่หรือสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคยให้เกิดขึ้น แปลกใหม่ขึ้นจากการเปรียบเทียบ โดยตรง การเปรียบเทียบ โดยสมมติ หรือการเปรียบเทียบคู่ขัดแย้ง ซึ่งเมื่อนำ ข้อมูลต่างๆมาทบทวนจะสามารถเปรียบเทียบงานเดิม และงานใหม่ ตลอดจนปรับปรุงให้เป็นงานที่สร้างสรรค์และแปลกใหม่ไปกว่าเดิมได้

6.2 เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง

เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง คือวิธีสอนที่ใช้ในการอภิปรายโดยทันที ไม่มีใครกระตุ้นกลุ่มผู้เรียนเพื่อหาคำตอบหรือทางเลือกสำหรับปัญหาที่กำหนดอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาสั้น โดยในขณะนั้นจะไม่มีกัการตัดสินว่า คำตอบหรือทางเลือกใดดีหรือไม่อย่างไร โดยลักษณะสำคัญ คือการให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ช่วยกันคิดหาคำตอบหรือทางเลือกสำหรับปัญหาที่กำหนดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วช่วยกันพิจารณาเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งอาจมีมากกว่า1ทางเลือก หรือ1คำตอบ โดยเทคนิคการสอนแบบการระดมสมองมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดปัญหา
2. แบ่งกลุ่มผู้เรียน อาจเลือกประธานหรือเลขา ช่วยในการอภิปรายและบันทึกผล
3. สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบหรือทางเลือกสำหรับปัญหาที่กำหนดให้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด โดยปัญหาขอแต่ละกลุ่มอาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกัน
4. คัดเลือกเฉพาะทางเลือกที่น่าจะเป็นไปได้ หรือเหมาะสมที่สุด
5. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตน (ข้อ 4 และ 5 อาจสลับกันได้)
6. อภิปรายและสรุปผล

เทคนิคการสอนแบบการระดมสมองนั้น มีข้อดีหลายประการ คือ การฝึกกระบวนการแก้ปัญหาก่อให้เกิดแรงจูงใจในตัวผู้เรียนสูง ฝึกการยอมรับความเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้คำตอบหรือทางเลือกที่ดีภายในเวลาอันสั้น ส่งเสริมการร่วมมือกัน และประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดหาสื่อเพิ่มเติมอื่น ๆ ส่วนข้อจำกัดของเทคนิคการสอนแบบการระดมสมอง คือ การประเมินผลผู้เรียนแต่ละคนได้ยาก อาจมีนักเรียนส่วนน้อยเพียงไม่กี่คนครอบครองการอภิปรายส่วนใหญ่ บางครั้งเสียงมักจะดังรบกวนห้องเรียนข้างเคียง หรือในสถานการณ์ที่ผู้จัดบันทึกทำงานได้ช้า การคิดอย่างอิสระก็จะช้าตามไปด้วย โดยการกำหนดหัวข้อเรื่องต้องชัดเจน รัดกุม และมีประธานที่มีความสามารถในการดำเนินการและสรุปการอภิปราย ทั้งในกลุ่มย่อย และรวมทั้งชั้น โดยหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มย่อย ต้องพยายามละทิ้งความคิดเก่าๆ ที่เคยใช้อยู่และพยายามสร้างความคิดใหม่ๆ ให้มาก แสดงความคิดเห็นขึ้นมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และต้องให้ความเคารพในความคิดที่ผู้อื่นเสนอ แม้เราจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง คือวิธีการสอนที่ใช้การอภิปรายกลุ่มเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดทางใดทางหนึ่ง โดยมีการกำหนดปัญหาแล้วให้ผู้เรียนคิดคำตอบ โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดนั้น และสามารถนำเสนออภิปรายและสรุปผลได้

6.3 เทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper)

เทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นมาโดย อเล็กซ์ ออสบอร์น (Alex Osborn) เป็นเทคนิคการสอนที่เน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยวิธีการนี้ จะสร้างแนวคิดโดยใช้เป็นคำถาม เพื่อค้นหาแนวทางที่เป็นทางเลือกที่ละแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ในคิดสร้างสรรค์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา และเพิ่มประสิทธิภาพของงาน โดยแนวทางการนำเทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) ไปใช้มีวิธีการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุปัญหาหรือหัวข้อที่คุณต้องการแก้ไขหรือแนวคิดที่คุณต้องการพัฒนา หรือต้องการระดมความคิดสร้างสรรค์ อาจจะเป็นชีวิตส่วนตัวหรือธุรกิจของคุณ หรือผลิตภัณฑ์บริการหรือกระบวนการที่คุณต้องการปรับปรุงหาแนวคิดใหม่ๆ

ขั้นตอนที่ 2 หลังจากระบุหัวข้อแล้วแล้วให้ถามคำถามโดยใช้รายการตรวจสอบสแกมเปอร์ (Scamper) เพื่อเป็นแนวทาง ระดมสมองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ด้วยตัวอย่างคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 ดูคำตอบที่คิดได้ว่าอะไรที่มีแนวทางเป็นไปได้ และนำไปทำต่อได้ นำไปต่อยอดเพิ่มเติมความคิดให้ได้แปลกกว่าเดิม

เทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) ประกอบด้วย 7 เทคนิคย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาสิ่งใหม่ๆ มาทดแทน (Substitute) การแทนที่ หรือหาส่วนใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ มาทดแทนผลการคิดเดิม เช่น ใช้กรรมวิธีการผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ใช้ระบบการทำงานใหม่ๆ ใช้วัสดุใหม่ๆ ใช้พลังงานแบบใหม่ เปลี่ยนส่วนประกอบบางส่วนใหม่

2. การผสม (Combine) การผสมสิ่งที่คล้ายๆ หรือใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน แนวคิดเกี่ยวกับการรวมกันของสองส่วนหรือมากกว่าของโอกาสที่เกิดขึ้นจริงของคุณ (= ผสานคำว่า ปัญหา และ โอกาส) เพื่อให้ได้ผลการคิดที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดของใหม่ที่ดีกว่าของเดิม

3. ปรับวิธีการใช้ให้ต่าง (Adapt/ use differently) คิดว่าส่วนใดของปัญหาผลการคิดที่สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อลบลจุดอ่อน เพิ่มโอกาสหรือคิดว่าคุณสามารถเปลี่ยนลักษณะได้อย่างไร

4. การปรับเปลี่ยน (Modify) การตัดแปลง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขบางส่วน เล็กๆ น้อยๆ จากของเดิม เพื่อให้ได้ผลการคิดที่ดีขึ้น เช่น การปรับเปลี่ยนเสียง การเคลื่อนไหว

5. เปลี่ยนวิธีการใช้/ใช้ในงานแบบอื่น (Put to another use) สามารถนำ กระบวนการของคุณไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น เราจะสามารถใช้ประโยชน์จากผลการคิดนั้นให้ต่างออกไปจากของเดิมที่เป็นอยู่

6. การลดส่วนประกอบ/ลดคุณสมบัติ (Eliminate) การพัฒนาโดยการตัดส่วนต่างๆ หรือส่วนประกอบ หรือตัดออกบางส่วน หรือการทำงานบางส่วนออกมา

7. การกลับ (Reverse) ถ้าส่วนหนึ่งของผลการคิด ทำงานในสิ่งที่ตรงกันข้าม หรือทำในลำดับที่แตกต่างกัน หรือในการออกแบบ กลับหน้าเป็นหลัง กลับซ้ายเป็นขวา กลับดำเป็นขาว จากบวกเป็นลบ หรือทำให้เกิดผลตรงกันข้าม สลับบทบาท เปลี่ยนสถานที่ เปลี่ยนชั่วโมง จากที่เคยมีอยู่ หรือเป็นอยู่จะช่วยทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมขึ้นได้

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการสอนแบบ Scamper เป็นเทคนิคการสอนที่เน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลผลิตใหม่ ความคิดใหม่ หรือแนวทางใหม่ ซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิผลของผลงาน โดยประกอบด้วยเทคนิคต่างๆ เพื่อเป็นกระบวนการในการสร้างผลงานที่เป็นของตัวเอง สามารถนำไปต่อยอดความคิดหรือผลงานให้แปลกใหม่จากเดิมได้

7. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทในการกระตุ้น และส่งเสริมให้การเปลี่ยนแปลงทั้งหลายเกิดขึ้นในทางที่ดี และถูกต้องทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคนสามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรง คือ การสอน ฝึกฝน อบรม และในทางอ้อมคือ การสร้างสภาพบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้

โรเจอร์ (Rogers, 1959, p.22) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ วิธีสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นเทคนิคทางด้านการสอนหรือการฝึกฝนในทักษะหลายๆ ด้าน จะต้องอาศัยวิธีการสอนหลายๆวิธีประกอบกันและผสมผสานกันตามความเหมาะสม โดยพิจารณาให้เหมาะสมสอดคล้องกับบุคคล สถานที่ สภาพแวดล้อม การจัดเตรียมสื่อต่างๆ ตลอดจนการพิจารณาถึงธรรมชาติของวิชา หรือสิ่งที่จะนำมาสอน โดยทุกเรื่องที่ได้กล่าวมานี้จะต้องมีความลงตัวพอดีด้วย

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ การเตรียมการสอน เทคนิคทางด้านการสอน ให้ผู้เรียนได้รับฝึกฝนด้านความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในด้านต่างๆ สอดคล้องเหมาะสมกับวัย บุคคล สถานที่ สภาพแวดล้อม การจัดเตรียมสื่อต่างๆ

ดนตรีและการประพันธ์ดนตรี

1. ความหมายของดนตรี

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของดนตรีและเพลงไว้ดังนี้

สุกรี เจริญสุข (2557, น.18) กล่าวว่าไว้ว่า ดนตรี หมายถึง งานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยเสียงเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึกของศิลปิน เสียงดนตรีเป็นเสียงที่มีความงามนำมาเรียบเรียงอย่างมีศิลปะขึ้นเป็นบทเพลง

ณัชชา พันธุ์เจริญ (2561, น.2) กล่าวว่าไว้ว่า ดนตรี หมายถึง เสียงที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ

1) ดนตรีทั่วไป หมายถึง ดนตรีในหลายลักษณะที่เกิดขึ้นพร้อมกับมนุษย์ในยุคแรกๆ เมื่อครั้งอาศัยอยู่ในป่าดง ถ้ำ ในยุคนั้นรู้จักการร้องรำตามธรรมชาติ เช่น การปรบมือ เคาะหิน เคาะไม้ เป่าปาก ผีปาก เป็นต้น

2) ดนตรีคลาสสิก หมายถึง ศิลปะชั้นสูง มีวิวัฒนาการและพัฒนาการมาจากดนตรีประเภทที่ 1 แต่มีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง ทั้งทางด้านการสร้างสรรค์ การทำความเข้าใจ จะต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า และความประณีตบรรจงในการผลิตผลงานออกมา หากเป็นวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ชั้นสูงที่ต้องใช้อัจฉริยะในการรังสรรค์

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น.155) กล่าวว่าไว้ว่า ดนตรี หมายถึง ถ้อยคำที่นักประพันธ์เรียงร้อยหรือเรียบเรียงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย เนื้อร้อง ทำนอง จังหวะ ทำให้เกิดความไพเราะสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ฟัง มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ทั้งด้านการเลือกสรรคำที่ใช้ในการแต่ง การเรียบเรียงประโยค และการใช้โวหาร เพลงนั้นอาจให้ข้อคิดแก่ผู้ฟังในการดำเนินชีวิตด้วยสำเนียงขับร้อง ทำนองดนตรี กระบวนวิธีรำระบำ โดยเพลงสร้างสรรค์จากเครื่องดนตรีหรือการขับร้อง

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ดนตรีและบทเพลง หมายถึง งานศิลปะที่สร้างขึ้นโดยใช้เสียงมาประกอบ เรียบเรียง ให้เกิดความสวยงาม ละเอียดอ่อน สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาให้เกิดความไพเราะตามความต้องการของศิลปิน

2. ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

ณัชชา พันธุ์เจริญ (2561, น.8) ได้กล่าวความหมายโดยทั่วไปของดนตรีไว้ว่า ดนตรีเป็นศาสตร์และศิลปะที่เกิดเคียงคู่กันมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่อดีตและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับมนุษย์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต ดนตรีก็จะเป็นเสมือนมิตรที่อยู่เคียงคู่กับเรา ไม่ว่าจะในยามทุกข์ หรือยามสุข ด้วยเหตุนี้เราจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจศาสตร์ของดนตรีและนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสม ทั้งนี้ ในแต่ละยุคสมัยของดนตรี

ซึ่งดนตรีสากล มีศิลปิน หรือคีตกวีที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกมากมาย ดังนั้น การที่จะเรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของดนตรีสากลได้นั้นจึงเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าของดนตรีในชีวิตประจำวัน ประเภทของเพลงสากลศัพท์สังคีต และคีตกวีสากลที่สำคัญ เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยความรู้พื้นฐานด้านดนตรีที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรนี้ สามารถแบ่งได้ 3 ส่วน ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของบทเพลง มีพื้นฐานที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1) เสียง (Tone) เสียงในที่นี่ได้แก่เสียงที่เกิดจากการคิด สี ตี เป่า จากเครื่องดนตรีหรือเสียงที่เกิดจากการขับร้องของมนุษย์ มีคุณสมบัติต่าง ๆ ดังนี้

ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง ความสูง - ต่ำของเสียง เสียงที่เกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างช้าๆ เสียงจะต่ำเสียงที่เกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างรวดเร็ว เสียงจะสูง

ความยาวของเสียง (Duration) หมายถึง ความสั้น - ยาวของเสียงดนตรี

ความเข้มของเสียง (Intensity) หมายถึง ความแตกต่างของเสียงจากค่อยไปจนถึงดัง

คุณภาพของเสียง (Quality) หมายถึงคุณสมบัติของเสียง ซึ่งเกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุที่ทำให้เกิดเสียงนั้น

2) จังหวะ (Rhythm) หมายถึงเสียงยาว ๆ สั้น ๆ หรือเสียงหนัก ๆ เบา ๆ ซึ่งประกอบอยู่ในส่วนต่างๆของบทเพลง มีองค์ประกอบต่างๆไป ดังนี้

อัตราจังหวะ (Time) คือการจัดแบ่งจังหวะเคาะออกเป็นกลุ่มๆ เพื่อทำให้เกิดการเคาะจังหวะ และการเน้น อย่างสม่ำเสมอ การจัดกลุ่มจังหวะเคาะที่พบในบทเพลงทั่วไป คือ 2, 3 และ 4 จังหวะเคาะ ตัวอย่างเช่น

อัตรา 2 จังหวะ 1-2-1-2-1-2-1-2

อัตรา 3 จังหวะ 1-2-3-1-2-3-1-2-3-1-2-3-1-2-3

อัตรา 4 จังหวะ 1-2-3-4-1-2-3-4-1-2-3-4-1-2-3-4-1-2-3-4

ความเร็วจังหวะ (Tempo) หมายถึงความช้าหรือความเร็วของบทเพลงนั้น โดยผู้ประพันธ์เพลงเป็นผู้กำหนดขึ้น การกำหนดอัตราความเร็วของจังหวะ มีการกำหนดศัพท์ขึ้นมาใช้โดยเฉพาะ โดยจะเขียนอยู่บนและตอนต้นของบทเพลง ตัวอย่างคำศัพท์ที่กำหนดความเร็วจังหวะ เช่น Largo=ช้ามาก Andante=ช้า Moderato=ปานกลาง Allegro=เร็ว Presto=เร็วมาก

ลีลาจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึงกระสวนของจังหวะ หรือรูปแบบของจังหวะที่ถูกกำหนดขึ้นมา เพื่อใช้บรรเลงประกอบบทเพลง เช่น ลีลาจังหวะรำวง ลีลาจังหวะตะลุงลีลา จังหวะมาร์ช (March) ลีลาจังหวะวอลทซ์ (Waltz) ลีลาจังหวะสโลว์ (Slow) ลีลาจังหวะแทงโก (Tango) ลีลาจังหวะร็อก (Rock) เป็นต้น

3) ทำนอง (Melody) หมายถึงเสียงดนตรีที่มีความแตกต่างในด้านระดับเสียง และด้านความยาวของเสียง มาจัดเรียงเรียงให้ดำเนินต่อเนื่องไปตามแนวนอน เราเรียกว่าทำนอง ทำนองเป็นองค์ประกอบของบทเพลงที่จำง่ายมากกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ทำนองเพลงจะมีความหลากหลายลักษณะแตกต่างกันออกไป องค์ประกอบของทำนองเพลง ได้แก่ ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนอง (Direction of Melody) ทำนองเพลงอาจเคลื่อนไปในหลายทิศทาง เช่น การเคลื่อนที่ขึ้น การเคลื่อนที่ลง อยู่กับที่ หรือการซ้ำของทำนอง โดยปกติทำนองมักจะเคลื่อนที่ถึงขั้นจุดสูงสุด เมื่อเนื้อหาของเพลงถึงจุดสำคัญที่สุด

4) เสียงประสาน (Harmony) คือเสียงดนตรีต่างๆที่ถูกกำหนดให้บรรเลงขึ้นพร้อมๆกัน ด้วยนักเรียบเรียงเสียงประสาน ตามหลักวิชาการประสานเสียง เพื่อให้เสียงต่างๆในบทเพลงนั้นเกิดความกลมกลืน และความไม่กลมกลืน ช่วยปรุงแต่งทำนองเพลงที่ไพเราะอยู่แล้วให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะมากยิ่งขึ้น การประสานเสียงเกิดขึ้นได้ทั้งในแนวตั้ง และแนวนอน ซึ่งการประสานเสียงที่จะให้เกิดความไพเราะนั้น จะต้องอยู่ในรูปของขั้นคู่เสียง (interval) หรือคอร์ด (Chord) ชนิดต่าง ๆ ในการประสานเสียงนั้น มีทั้งการใช้ทั้งคอร์ดที่มีเสียงกลมกลืน และไม่กลมกลืน โดยทั่วไปแล้ว คอร์ดที่มีเสียงกลมกลืน จะใช้มากกว่าคอร์ดที่มีเสียงไม่กลมกลืน

5) พื้นผิว (Texture) พื้นผิวเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงในแนวตั้ง กับทำนองในแนวนอน เมื่อรวมกันจะเกิดพื้นผิวของดนตรี ทำให้เกิดเป็นภาพรวมของดนตรี พื้นผิวของดนตรีมีหลายรูปแบบด้วยกันคือ

พื้นผิวแบบทำนองเดียว (Monophonic Texture) ดนตรีที่มีแต่ทำนองเพียงทำนองเดียว

พื้นผิวแบบหลายทำนอง (Polyphonic Texture) ดนตรีที่มีทำนองตั้งแต่ 2 ทำนองขึ้นไป

พื้นผิวแบบมีเสียงร่วม (Homophonic Texture) ดนตรีที่มีแนวทำนองหลักหนึ่งทำนอง และมีเสียงเพิ่มเข้ามา เพื่อช่วยสนับสนุนให้แนวทำนองเด่นชัดและมีความไพเราะยิ่งขึ้น เสียงที่เพิ่มเข้ามานี้จะไม่มีมีความสำคัญเท่าแนวทำนอง

พื้นผิวแบบมีจุดร่วมหรือลูกตกเดียวกัน (Heterophonic Texture) ดนตรีหลายทำนอง ซึ่งมีผู้บรรเลงตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ดำเนินทำนองหลักเดียวกัน มีการตกแต่งทำนองเพิ่มเติมจากทำนองหลักเล็กน้อย โดยมีจุดร่วมของเสียงหรือลูกตกเดียวกัน ลักษณะของดนตรีแบบนี้จะพบมากในดนตรีของไทย จีน ญี่ปุ่น ชาวแอฟริกา เป็นต้น

6) สีสันของเสียง (Tone Color or Timbre) หมายถึง คุณสมบัติทางด้านเสียงของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ รวมทั้งเสียงร้องของมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกัน นำมาบรรเลงร่วมกัน จะทำให้เกิดสีสันของเสียงแตกต่างกันไปตามความสูง ต่ำ ของเสียง ตามลักษณะของการบรรเลง และตามลักษณะของการประสมวง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบดนตรี หมายถึง ส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงที่นำมาประกอบกัน แล้วเกิดเป็นบทเพลงที่ไพเราะ ทั้งนี้องค์ประกอบทั้งหมดมีส่วนสำคัญเท่ากัน ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจทำให้บทเพลงขาดความไพเราะได้โดยทันที

2.2 ทฤษฎีดนตรีพื้นฐาน หมายถึง ความรู้จำเป็นที่นักดนตรีต้องทราบ เพื่อสามารถนำความรู้มาปรับปรุง พัฒนาทั้งทางด้านการปฏิบัติดนตรี การรวมวง และการประพันธ์เพลง โดยสามารถแบ่งเนื้อหาความรู้ได้ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) โน้ตดนตรีสากล นักวิชาการทางดนตรีได้ให้ความหมายของโน้ตดนตรี

ณัชชา พันธุ์เจริญ (2561, น.15) กล่าวว่าไว้ว่า โน้ตดนตรี หมายถึง สัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกแทนเสียงดนตรี ซึ่งแสดงถึงความสั้น-ยาว และความสูง-ต่ำของเสียงดนตรี ตัวโน้ตเปรียบเหมือนกับตัวอักษรที่ใช้บันทึกแทนภาษาพูด คนที่เล่นดนตรีเป็นแต่ไม่สามารถอ่านโน้ตได้ก็เหมือนกับคนที่พูดได้แต่อ่านหนังสือไม่ออก

ITEM	NOTE	REST	VALUE (number of beats)
Whole note/rest			4
Half note/rest			2
Quarter note/rest			1
Eighth note/rest			1/2
Sixteenth note/rest			1/4

ภาพที่ 8 ชื่อ ลักษณะและอัตราค่าของโน้ตดนตรี

(ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2561, น.16)

2) บันไดเสียง มีนักวิชาการดนตรี และผู้ประพันธ์เพลงได้ให้ความหมายของบันไดเสียงไว้หลายท่านดังนี้

เลิฟล็อก (Lovelock, 1996, p, 39) ให้ความหมายว่า อนุกรมของเสียงที่จัดเรียงตามลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง หรือจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ โดยมีช่วงเสียงไม่น้อยกว่าระยะคู่ 8

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บันไดเสียง หมายถึง เสียงที่มีระดับสูงต่ำ ที่ได้เรียงเป็นลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง หรือจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ และมีการเริ่มต้นจากตัวโทนิค (Tonic) หรือโน้ตตัวแรกของคีย์เพลง

3. ความหมายของการประพันธ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น.25) กล่าวว่าไว้ว่า การประพันธ์ หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ โดยมีกำหนดข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้เกิดความครึกครื้นและมีความไพเราะแตกต่างกันไปจากถ้อยคำธรรมดา ทั้งนี้ในทางดนตรี เรียกว่า คีตลักษณ์

ฉชชา พันธุ์เจริญ (2561, น.32) คีตลักษณ์ หรือ รูปแบบ (Form) หมายถึง ลักษณะทางโครงสร้างของบทเพลงที่มีการแบ่งเป็นห้องเพลง (Bar) แบ่งเป็นวลี (Phrase) แบ่งเป็นประโยค (sentence) และแบ่งเป็นท่อนเพลง หรือ กระบวนเพลง (Movement) เป็นแบบแผนการประพันธ์บทเพลง คีตลักษณ์เพลงบรรเลงหรือเพลงร้องในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น

เอกบท (Unitary Form) หรือ วันพาร์ทฟอร์ม (One Part Form) คือบทเพลงที่มีทำนองสำคัญเพียงทำนองเดียวเท่านั้น (A) ก็จะจบบริบูรณ์ เช่น เพลงชาติ เพลงสรรเสริญบารมี เป็นต้น

ทวิบท (Binary Form) หรือ ทูพาร์ทฟอร์ม (Two Part Form) เป็นรูปแบบของเพลงที่มีทำนองสำคัญเพียง 2 กลุ่ม คือ ทำนอง A และ B และเรียกรูปแบบของบทเพลงแบบนี้ย่อ ๆ ว่า AB

ตรีบท (Ternary Form) หรือ ทรีพาร์ทฟอร์ม (Three Part Form) รูปแบบของเพลงแบบนี้จะมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ กลุ่มทำนองที่ 1 หรือ A กลุ่มทำนองที่ 2 หรือ B ซึ่งจะเป็นทำนองที่เปลี่ยนแปลง หรือเพี้ยนไปจากกลุ่มทำนองที่ 1 ส่วนกลุ่มทำนองที่ 3 ก็คือการกลับมาอีกครั้งของทำนองที่ 1 หรือ A และจะสิ้นสุดอย่างสมบูรณ์อาจเรียกย่อ ๆ ว่า ABA

ซองฟอร์ม (Song Form) ก็คือการนำเอาตรีบทมาเติมส่วนที่ 1 ลงไปอีก 1 ครั้งในตอนแรกจะได้เป็น AABA ที่เรียกว่า ซองฟอร์ม เพราะเพลงโดยทั่ว ๆ ไป จะมีโครงสร้างแบบนี้

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการประพันธ์ หมายถึง การสร้างบทเพลง โดยนำถ้อยคำมาเรียงร้อยให้เกิดเป็นทำนองเพลงหรือเนื้อร้อง โดยมีลักษณะทางโครงสร้างทำให้เกิดความไพเราะ สวยงาม

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนวัดชัยนิมพลี

1. บริบทโรงเรียนวัดชัยนิมพลี

รายงานประจำปีโรงเรียนวัดชัยนิมพลี (2557, น.6) โรงเรียนวัดชัยนิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เริ่มก่อตั้งและจัดการเรียนการสอน โดยอาศัยศาลาการเปรียญของวัดชัยนิมพลีเป็นสถานที่เรียน และเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2475 ได้เปิดโรงเรียนอย่างเป็นทางการรับเด็กเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาใช้ชื่อว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลบางแวก (วัดไชยนิมพลี)

โรงเรียนวัดชัยนิมพลี ตั้งอยู่ในพื้นที่วัดชัยนิมพลี ซึ่งเจ้าอาวาสได้อนุญาตให้ทางราชการใช้ประโยชน์ในการจัดตั้งโรงเรียนมายาวนาน 78 ปี มีเนื้อที่ประมาณ 4 ไร่ 1 งาน 25 ตารางวา การ

จัดการศึกษาบนฐานความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนและงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอันเป็นผลผลิตของชาติในอนาคตให้เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข

สีประจำโรงเรียน สีฟ้า-สีเหลือง
 ปรัชญาโรงเรียน อนามยดี กิพาเคน เน้นคุณธรรม ถ้ำเลิศวิชาการ
 ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นราชพฤกษ์ (คูณ)
 เปิดทำการสอน ระดับชั้นปฐมวัย ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ที่ตั้ง ตั้งอยู่เลขที่ 58 ซอยบางแวก 69 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160
 โทรศัพท์/โทรสาร 0-2410-1658

Website : <http://www.facebook.com/chaichimpee>

E-mail : http://work_watchai@hotmail.co.th

ด้านทิศเหนือ ติดกับโรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม
 ด้านทิศตะวันออก ติดกับถนนเพชรเกษม 48
 ด้านทิศใต้ ติดกับคลองบางแวก
 ด้านทิศตะวันตก ติดกับวัดชัยฉิมพลี

ข้อมูลครูและบุคลากรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

1. นางธนิศา ตันตวิทยากร	ครูวิทยฐานะชำนาญการ
2. นายสิทธิชัย เจือจิ้น	ครู คศ.1

ข้อมูลอาคารสถานที่

อาคารเรียน จำนวน 5 หลัง
 อาคารประกอบ จำนวน 2 หลัง
 สนามเด็กเล่น 1 สนาม
 สนามฟุตบอล 1 สนาม

ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม

1) สภาพชุมชนรอบบริเวณ โรงเรียนมีลักษณะ ชุมชนผสมผสานระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนเกษตร อยู่ติดกับวัดและตลาด มีประชากร ประมาณ 21,098 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ วัดชัยฉิมพลี สถานีตำรวจบางเสาธง ศูนย์สาธารณสุข 48 ฯลฯ อาชีพหลักของชุมชนคือ ค้าขาย รับจ้าง ทำสวน ไม้ดอกไม้ประดับ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปคือ ประเพณีแห่พระวัดนางชี

2) ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ม.ปลาย ถึง ปวช. อาชีพหลัก คือรับจ้างส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 90,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 3-5 คน

3) โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน เนื่องจากพื้นที่ในชุมชน ได้มีการขยายตัวเป็นสังคมเมือง อยู่ใกล้กับ โรงเรียนมัธยม แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก ข้อจำกัดของชุมชนคือระดับการศึกษาของคนในชุมชนอยู่ในระดับน้อย และมีปัญหาเสียดินในชุมชน

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า โรงเรียนวัดชัยฉิมพลีเปิดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในชุมชน ซึ่งในชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้สถานที่สำคัญเช่น วัดชัยฉิมพลี จะมีเทศกาลและงานประจำปีที่มีความจำเป็นต้องใช้วงดนตรีทั้งไทยและสากลในงานต่างๆ เมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะ และความคิดจินตนาการด้านดนตรีก็จะสามารถช่วยโรงเรียน และชุมชนในการสร้างงานแสดงซึ่งเป็นความต้องการของชุมชนโดยรอบ อีกทั้งสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

กวิณนาฏ กล้าหนองกก (2557, น.ก) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการอนุรักษ์โบราณสถานเขตสัมพันธวงศ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุหลาบวิทยา

1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถานเขตสัมพันธวงศ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุหลาบวิทยา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาและ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เก็บข้อมูลจากบุคคล 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ประชากรที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน จำนวน 10 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์เนื้อหา

บุปผา ศรีทองแท้ (2557, น.ก) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงวิทยาศาสตร์ด้วยของเล่นภูมิปัญญาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงวิทยาศาสตร์ด้วยของ

เล่นภูมิปัญญาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังใช้หลักสูตร และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์เชิงวิทยาศาสตร์ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบ ค่าที

1.2 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ชุติมา สาลีสี (2552, น.51- 68) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่จังหวัดเลยผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัชร นวลผ่อง (2553, น.ก) ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนการฝึกฝนการฝึกปฏิบัติที่ถูกวิธีผู้ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาผู้เรียนจึงต้องส่งเสริมเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) เป็นกลวิธีการสอนแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย (1) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) เรื่องงานประดิษฐ์จากภูมิปัญญาไทยวิชางานประดิษฐ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้(Constructivism) เรื่องงานประดิษฐ์จากภูมิปัญญาไทยวิชางานประดิษฐ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) เรื่องงานประดิษฐ์จากภูมิปัญญาไทยวิชางานประดิษฐ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (4) เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) เรื่องงานประดิษฐ์จากภูมิปัญญาไทยวิชางานประดิษฐ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนอุดรพัฒนาการจำนวน 47 คนได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี 3 ชนิดคือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) เรื่องงานประดิษฐ์จากภูมิปัญญาไทยวิชางานประดิษฐ์จำนวน 5 แผนมีระดับความเหมาะสมของแผนในระดับมากที่สุด ($X =$

4.64) (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบจำนวน 40 ข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.84 มีค่าความอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.31-1.00 โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 (3) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์เป็นแบบอัตนัยจำนวน 5 ชุด ๆ ละ 4 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.33 - 0.52 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ร้อยละค่าเฉลี่ย

ยุทธนา ทรัพย์เจริญ (2559, น.113) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิชาดนตรีสากล สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยเป็นตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน และผู้เรียน มีการพัฒนาทางด้านทักษะที่สูงขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ อินเคริ รุโอโคเนน และเฮย์อิกคิ รุอิสมากิ (Inkeri Ruokonen & Heikki Ruismaki 2016:109-115) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานวิชาดนตรีและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ดนตรีในกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ได้ โดยวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานคือ วิธีการหมุนเวียนซึ่งนักเรียนเรียนรู้ผ่านช่วงเวลาของการศึกษาออนไลน์ได้อย่างอิสระ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะช่วยให้นักเรียนนั้นได้ ทักษะทางดนตรี

2. งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

เมนนิง (Mainning, 2009, p.28 - A) ได้ศึกษาเรื่องขบวนการทางดนตรีในสมองของมนุษย์การวิจัยสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของดนตรีว่าดนตรีเป็นแหล่งกำเนิดความสามารถทางสมองของมนุษย์โดยศึกษาการเพิ่มความสามารถทางดนตรีของฮาวาร์ดการ์ดคอน (Howard Gardner) ซึ่งเป็น 1 ใน 7 เรื่องของทฤษฎีการเพิ่มความสามารถว่าดนตรีควรจะดำเนินต่อไปโดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับวิชาอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการที่สมดุลของผู้เรียน

ฮาน (Han, 2000, p.1796-A) ได้ทำการศึกษาเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 109 คนเพื่อตรวจสอบเชิงประจักษ์ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติใน 3 ด้านของเด็กเหล่านี้และ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ทั่วไปของเด็กกับการปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ของเด็กใน 3 ด้านวิธีการศึกษาทำการประเมินการปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ของเด็กๆ ใน 3 ด้าน (ภาษาศิลปะและคณิตศาสตร์) โดยการเล่านิทานการทำภาพศิลปะแปะติดและงานสร้างสรรค์ปัญหาคณิตศาสตร์แล้วให้กรรมการผู้เชี่ยวชาญ 9 คนตัดสินทำการวัดทักษะ

2.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

อัลบาโน (Albano, 1987, p.869-A) ได้ทำการทดลองฝึกความคิดสร้างสรรค์ภายใต้สมมติฐานความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยทักษะทางสมอง 4 ประการคือทักษะด้านจินตนาการ (Imagery) ทักษะด้านอุปมา (Analogy) ทักษะทางด้านโยงความสัมพันธ์ (Association) และลักษณะการเปลี่ยนรูป (Transformation) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นทหารสังกัดหน่วยสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในรัฐนิวเจอร์ซีย์สหรัฐอเมริกาจำนวน 66 คนใช้เวลาในการฝึก 20 ชั่วโมงระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 1985 โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ฉบับรูปภาพและภาษาเป็นเครื่องมือวัดตัวแปรตามผลการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

อเนลโล (Aniello, 1987, p. 2755-A) ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในการคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักศึกษาปริญญาตรีในวิทยาลัยพิมอดีของมหาวิทยาลัยเวเนเจอร์บิลด์การศึกษา มุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ของพวกเขาภายใต้บริบทของเนื้อหาที่เรียนในรายวิชาความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ได้ออกแบบขึ้นภายในกรอบของสภาพแวดล้อมห้องเรียนของวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน (x) ระดับภาระงานของอาจารย์และบรรยากาศเข้าร่วมกันตามที่วัดด้วยคำตอบของนักศึกษาการศึกษาครั้งนี้กระทำกับนักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 36 คนในภาควิชามนุษยศาสตร์และการพัฒนาองค์กรในภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิปี 2001 ในรายวิชามนุษยศาสตร์และการพัฒนาองค์กร (HOD) 1200 เรื่องความเข้าใจองค์กรวิธีการศึกษาให้นักศึกษาแต่ละคนทำปายชื่อเชิงสร้างสรรค์ 1 ปายในตอนเริ่มต้นภาคเรียนและอีกครั้งหนึ่งในตอนปลายภาคเรียนแบ่งนักศึกษาเป็นหลายๆกลุ่มกลุ่มละ 6 คนแต่ละคนทำงานโครงการของทีมตลอดรายวิชาทั้งภาคเรียนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ (ได้แก่การเพิ่มขึ้น) ในความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาจากแบบวัดที่ทำการทดสอบก่อนกับหลังการเรียนการเปลี่ยนแปลงนี้พิจารณาเห็นว่าเชื่อถือได้เมื่อใช้แบบวัดของเพียร์สัน วัดการประมาณค่าของผู้ตัดสินความคิดสร้างสรรค์จำนวน 21 คน (ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน / เพื่อนอีก 16 คน) แบบวัดเชิงปริมาณ 2 ฉบับที่วัดสภาพแวดล้อมห้องเรียนคือภาระงานของอาจารย์และการเข้าร่วมนั้นให้การเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในด้านความคิดสร้างสรรค์จากการทดสอบก่อนเรียนถึงการทดสอบหลังเรียนมีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นในการเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์ตามระดับความคิดสร้างสรรค์ตอนเริ่มต้น (แบบทดสอบก่อนการเรียน) ยิ่งระดับเริ่มต้นต่ำเท่าไรยิ่งมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นอีกเท่านั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญตามเพศหรืออิทธิพลของกลุ่ม

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้เป็น 2 หัวข้อใหญ่ๆ คือ เรื่องของการพัฒนาหลักสูตร และความคิดสร้างสรรค์ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือการปรับปรุงหลักสูตรโดยการแก้ไขหลักสูตรบางส่วนที่กำลังใช้อยู่ให้เหมาะสม โดยการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องอาศัยพื้นฐานข้อมูลต่างๆ ในการจัดทำหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล รวมถึงการสร้าง การพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด หลักสูตรเป็นแนวทางการกำหนดแผนการทำงานกับบุคคลที่ต้องถ่ายทอดความรู้ให้มีมาตรฐาน แล้วแต่ระดับการศึกษาที่ตั้งเป้าหมายไว้ หลักสูตรจึงมีความสำคัญ เหมือนเป็นหัวใจในการจัดการเรียนการสอนของครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของบุคลากรที่สังคมและประเทศชาติต้องการ หลักสูตรต่างๆ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายการพัฒนาความรู้ และทักษะของผู้เรียนที่แตกต่างกันตามรูปแบบและความต้องการ โดยรูปแบบและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรจะต้องประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา กระบวนการดำเนินงานของหลักสูตร เพื่อที่จะเป็นเป้าหมายในการดำเนินการ ซึ่งทุกส่วนข้างต้นต้องประสาน สัมพันธ์ สอดคล้องกัน นำไปสู่การประเมินผลที่ตรงจุด และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง และการประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจะทำให้ทราบว่า หลักสูตรที่ได้ทำการพัฒนามานั้นได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ มีข้อดี หรือข้อบกพร่องอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ต้องมีการพัฒนาได้ต่อไป สำหรับในงานวิจัยการพัฒนาหลักสูตรศตวรรษที่ 21 น้อยสร้างสรรค์งานดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ข้อความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อกำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- 2) การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร
- 3) การทดลองใช้หลักสูตร
- 4) การประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตร

และกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) หลักการ
- 2) จุดมุ่งหมาย
- 3) มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและสาระการเรียนรู้
- 4) โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร 4 ด้าน
- 5) แนวทางการจัดการเรียนรู้
- 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- 7) การวัดและการประเมินผล

2. ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ ที่ได้มาจากการนำความรู้ ข้อมูล และประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม มาปรับปรุง พัฒนา แก้ไข จนเกิดความคิดแปลกใหม่ ที่ต้องอาศัยการคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียด และการคิดริเริ่ม ซึ่งการคิดทั้ง 4 การคิดนี้ จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำให้เกิดผลงานหรือกระบวนการใหม่ ที่แตกต่างจากของเดิม และเชื่อมโยงความคิดนำสู่แก้ปัญหา หรือ การสร้างนวัตกรรมใหม่ความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการส่งเสริมทักษะการคิดให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญต่อตนเองและต่อสังคมทั้งยังเป็นการผ่อนคลายอารมณ์ในการทำงานสร้างสรรค์ส่งผลให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ซึ่งองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การคิดคล่อง หมายถึง การคิดคำตอบที่ไม่ซ้ำได้ในหลายๆด้าน ตรงประเด็นและได้ปริมาณมากที่สุด ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดในแต่ละครั้ง การคิดริเริ่ม หมายถึง การปรับปรุง การนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาดัดแปลงนำไปสู่สิ่งแปลกใหม่ซ้ำเดิม จากนั้นประยุกต์จนเกิดสิ่งใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม การคิดยืดหยุ่น หรือเรียกว่าความคิดหลากหลาย หมายถึง การคิดที่มีการกระจายไปในหลายทิศทาง และต้องมีการจัดรูปแบบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การคิดละเอียดลออ หมายถึง การคิดที่เป็นกระบวนการรวบรวมสิ่งที่เกิดจากการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น และการคิดริเริ่ม มารวบรวมจัดรายละเอียดความคิดด้วยความประณีต จนเกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดคำตอบที่ไม่ซ้ำกันในหลายๆด้านให้ได้ปริมาณมากที่สุด นำไปสู่ความหลายทิศทางที่มีการจัดรูปแบบประยุกต์จนเกิดสิ่งใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และนำมารวบรวมจัดรายละเอียดความคิดด้วยความประณีต จนเกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม โดยกระบวนการคิดสร้างสรรค์ คือการรวบรวมข้อมูลนี้อาจจะเกิดจากปัญหา หรือสิ่งที่น่าสนใจ และคิดหาหนทางในการแก้ไขปัญหาที่เป็นความคิดใหม่แปลกไปจากเดิม และต้องเป็น

ความคิดที่เป็นประโยชน์ มีเนื้อหาสาระ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยอาศัยกระบวนการคิดแบบอเนกนัย และแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเตรียมการสอน และมีเทคนิคทางด้านการสอนให้ฝึกฝนทักษะในด้านต่างๆ สอดคล้องเหมาะสมกับวัย บุคคล สถานที่ สภาพแวดล้อม การจัดเตรียมสื่อต่างๆ

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดกับผู้เรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยประยุกต์ใช้แนวคิดของกิลฟอร์ด (Guilford, 1967, p.128) เพื่อการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งแนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์โดยทั่วไปประกอบด้วยลักษณะของความคิด 4 แบบ ได้แก่ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ มีลักษณะเน้นการคิดด้วยวิธีการคิดหลายวิธีหลายแง่มุมหลายทิศทาง ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างออกไปจากบุคคลอื่นและก่อให้เกิดการค้นพบสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และแบ่งความสามารถของสมองของผู้เรียนในการสร้างสรรค์เป็นสามมิติ ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านปฏิบัติการและกระบวนการคิด 3) ด้านผลผลิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการพัฒนาผู้เรียน เพราะดนตรีเป็นศิลปะที่เกี่ยวข้องกับความคิด จินตนาการ ถ้าจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แล้วใช้ดนตรีเป็นเครื่องนำทางก็สามารถสร้างได้ โดยสอดคล้องกับ สุกรี เจริญสุข (2557, น.18) ที่กล่าวว่า iva ดนตรี หมายถึง งานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยเสียงเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึก เสียงดนตรีเป็นเสียงที่มีความงามนำมาเรียบเรียงอย่างมีศิลปะขึ้นเป็นบทเพลง และดนตรีนั้นจะต้องประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานด้านดนตรีหลายๆด้าน เช่นเดียวกับ ฉัชชา พันธุ์เจริญ (2561, น.8) ได้กล่าวความหมายโดยทั่วไปของดนตรีไว้ว่า ดนตรีเป็นศาสตร์และศิลปะที่เกิดเคียงคู่มนุษย์มาอย่างยาวนานนับตั้งแต่อดีตและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับมนุษย์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต ในส่วนของบทเพลง มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) เสียง (Tone) เสียงในที่นี้ได้แก่เสียงที่เกิดจากการคิด สี ดี เป่า จากเครื่องดนตรีหรือเสียงที่เกิดจากการขับร้องของมนุษย์ 2) จังหวะ (Rhythm) หมายถึงเสียงยาวสั้นหรือเสียงหนักเบา ซึ่งประกอบอยู่ในส่วนต่างๆของบทเพลง 3) ทำนอง (Melody) หมายถึงเสียงดนตรีที่มีความแตกต่างในด้านระดับเสียง และด้านความยาวของเสียง มาจัดเรียงเรียงให้ดำเนินต่อเนื่องไปตามแนวนอน เราเรียกว่าทำนอง 4) เสียงประสาน (Harmony) คือเสียงดนตรีต่างๆ ที่ถูกกำหนดให้บรรเลงขึ้นพร้อม ๆ กัน ตามหลักวิชาการประสานเสียง เพื่อทำให้เสียงต่างๆในบทเพลงนั้นเกิดความกลมกลืน 5) พื้นผิว (Texture) พื้นผิวเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงในแนวตั้ง กับทำนองในแนวนอน เมื่อรวมกันจะเกิดพื้นผิวของดนตรี ทำให้เกิดเป็นภาพรวมของดนตรี 6) ลีลา

ของเสียง (Tone Color or Timbre) หมายถึง คุณสมบัติทางด้านเสียงของเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ รวมทั้งเสียงร้องของมนุษย์ นำมาบรรเลงร่วมกัน จะทำให้เกิดสีสันของเสียงแตกต่างกันไป

องค์ประกอบเหล่านี้ กล่าวคือ ความรู้พื้นฐานด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านดนตรี เมื่อผนวกรวมกันผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้เกิดหลักสูตรใหม่ ที่มุ่งเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านงานดนตรีของผู้เรียนระดับประถมศึกษา จะสามารถพัฒนาต่อยอดความคิด สำหรับผู้เรียน และครูผู้สอน ได้อย่างดี และจะส่งเสริมเยาวชนของชาติให้เกิดมุมมองความคิดที่จะพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ นำไปสู่การเตรียมพร้อมตนเองสำหรับการเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ที่ต่างจากเดิม หรือปรับปรุงแก้ไขสิ่งเดิมให้มีความแปลกใหม่มากขึ้นต่อไป ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ จะเป็นการนำพาประเทศไทยก้าวเข้าสู่ความก้าวหน้าทางด้านศิลปวัฒนธรรม เตรียมพร้อมเป็นพลโลกที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตร์ศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตร์ศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรศึกษาศาสตร์ศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้ผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร
3. การทดลองใช้หลักสูตร
4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การจัดการศึกษาและบริบทของสถานศึกษา

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การจัดการศึกษาและบริบทของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง เพื่อใช้สำหรับในการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตร์ศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรี โดยได้แนวคิดมาจากการขับร้องเพลง และการบรรเลงดนตรี ที่บางครั้งสามารถสร้างสิ่งที่น่าสนใจหรือสร้างสิ่งที่แปลกใหม่ จากเดิมที่ร้องเล่นกัน แต่ไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และจัดทำโครงสร้างของบทเพลงไว้ ซึ่งในบางครั้งความคิดต่างที่ได้ร้องเล่นกันนั้นจะเกิดจากการใช้จินตนาการเป็นเบื้องต้น ซึ่งในวิชาดนตรี เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.182) ที่กล่าวว่า สาระดนตรีได้รับการบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ มีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ และช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน โดยศึกษาจากเอกสารของโรงเรียน สอบถาม/สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรี

2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำเสนอไว้ดังนี้

2.1 ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างประชากรที่มีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญเสมอภาค โดยให้ความสำคัญเสมอภาคแก่บุคคลทุกคนได้รับการศึกษาอย่างคุณภาพ ดังระบุไว้ใน มาตรา 23 ไว้ว่า การจัดการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตลอดจนความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในสาระ ดนตรี กล่าวไว้ว่า มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

2.3 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญา โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ รูปแบบการสอน และเทคนิคการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง และเทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) โดยรูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนดังกล่าวมีกระบวนการที่จะฝึกพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์

2.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน โดยศึกษาจากเอกสารของโรงเรียน สอบถาม/สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรี

การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร

1. สักระยะแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 การพัฒนาหลักสูตรศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างสรรค์งานดนตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษาและ

ผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยโครงสร้างหลักสูตรที่สร้างขึ้นประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาของหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผสานกับแนวทางในการพัฒนาความรู้พื้นฐานด้านดนตรี และนำมาออกแบบจัดทำโครงสร้างหลักสูตร

2. ออกแบบและจัดสร้างหลักสูตร

จัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่มืองค์ประกอบครบถ้วน นำโครงสร้างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้มีความเหมาะสม สามารถสรุปเป็นเนื้อหาหลักสูตร จำแนกเป็นส่วนต่างๆออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 1) เนื้อหาความรู้ด้านดนตรีขั้นพื้นฐาน
- 2) เนื้อหาความรู้สำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์งานดนตรี
- 3) เนื้อหาด้านการประพันธ์/ดัดแปลง/ปรับปรุงเพลง
- 4) เนื้อหาด้านการนำเสนอผลงานดนตรี

การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีสิ่งที่ต้องการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์กับผู้เรียนใน 2 ด้าน ดังนี้

- 1) ความคิดคล่อง
- 2) ความคิดริเริ่ม

3. จัดสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างเนื้อหาวิชาและเวลาเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทั้งพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการวัดผลและประเมินผลโดยมีหัวข้อสำคัญดังนี้

- 1) มาตรฐานการเรียนรู้
- 2) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 4) สาระการเรียนรู้
- 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) สื่อการเรียนรู้
- 7) แหล่งการเรียนรู้
- 8) กระบวนการวัดประเมินผล

สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรประกอบด้วย

- 1) สถานที่ในโรงเรียน
- 2) สื่อเรียนรู้ต่างๆ ในห้องดนตรีสากล
- 3) ตัวอย่างบทเพลง
- 4) แหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต

ในการจัดกิจกรรมในหลักสูตรนี้มีจุดเน้นในด้านพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการคิดสิ่งใหม่ ต่อยอดเพื่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อีกทั้งเพิ่มทักษะความสามารถด้านดนตรีให้กับผู้เรียนอีกด้านที่สำคัญ และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถฝึกฝนตามกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยสอดคล้องกับ โทมัส(Thomas, 2009, p. 69) ที่กล่าวว่ากระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เป็น 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนการเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการค้นหาแนวทางแก้ไข 2) ขั้นตอนการริเริ่มหรือการบ่มเพาะ (Incubation) เป็นขั้นตอนประมวลผลความคิดเพื่อไปสู่กระบวนการปฏิบัติ 3) ขั้นตอนการทำให้กระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นตอนการสร้างแรงบันดาลใจ และ 4) ขั้นตอนการพิสูจน์ความจริง (Verification) เป็นขั้นตอนการทดสอบความคิด และนำเสนอความคิด โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จะมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย โดยกระบวนการเรียนการสอนจะมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนเรียน โดยการใช้กิจกรรม หรือให้ความรู้ทั่วไป โดยใช้เวลา 3-5 นาที

ขั้นตอนที่ 2 คิดคล่องลองดู เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนแสดงความคิดและมุมมองที่ตนเองคิดตามหัวข้อที่กำหนด หรือการใช้คำถามเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดคำตอบ

ขั้นตอนที่ 3 รวมหมู่คัดแปลงแตกต่าง เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดจากคำตอบที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 แล้วนำมาสร้างเป็นงานชิ้นใหม่ที่ต่างจากเดิม

ขั้นตอนที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนนำเสนอความคิด/ผลงานที่นักเรียนได้ร่วมกันคิดให้ออกมาในรูปแบบที่แปลกใหม่ต่างจากเดิม

การทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรหลังจากที่ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วได้โครงร่างหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามกระบวนการของหลักสูตร โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี มีเครื่องมือในการวิจัยดังนี้ 1) แบบประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และ 3) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี มีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ การประเมินหลักสูตรดำเนินการประเมินหลักสูตรใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบลิเคอร์ทสเกล (Likert, 1967, p.90-91) มีรายละเอียด ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2) ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบให้เลือกตอบ 3 รายการ ดังนี้

+1	หมายถึง	มีความสอดคล้อง
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
-1	หมายถึง	ไม่มีความสอดคล้อง

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรศึกษาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิต เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และดำเนินการเปรียบเทียบผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน ภายในแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ /ความคิดรวบยอด 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง ขั้นตอนที่ 2 คิดคล่องลองดู ขั้นตอนที่ 3 รวมหมู่คัดแปลงแตกต่าง ขั้นตอนที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์ 6) สื่อการเรียนรู้ 7) แหล่งการเรียนรู้ และ 8) กระบวนการวัดประเมินผล และแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบลิเคอร์ทสเกล (Likert, 1967, p.90-91) มีรายละเอียด ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.3 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิด โครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด เพื่อสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง เทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) โดยใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านการคิดคล่อง และการคิดริเริ่ม ซึ่งประเมินจากกิจกรรมตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1) แบบทดสอบวัดความคิดคล่องแล้ว ให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด แล้วตอบออกมาเป็นหน่วย มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสิ่งอื่น และสามารถนำเสนอรูปแบบที่แปลกใหม่ได้

2) แบบทดสอบวัดความคิดริเริ่ม การวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์งานดนตรี ให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบในสิ่งใหม่ ที่แปลกจากเดิม เปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้อยู่ในรูปแบบใหม่ และสามารถนำเสนอรูปแบบที่แปลกใหม่ได้ มีระดับการประเมินคุณภาพ ดังนี้

ระดับคุณภาพ	5 หมายถึง	ดีเยี่ยม	9-10	คะแนน
	4 หมายถึง	ดีมาก	7-8	คะแนน
	3 หมายถึง	ดี	5-6	คะแนน

2 หมายถึง พอใช้	3-4	คะแนน
1 หมายถึง ปรับปรุง	1-2	คะแนน

ในส่วนท้ายของแบบประเมินมีช่องว่างสำหรับผู้เชี่ยวชาญเขียนข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขโครงร่างหลักสูตร โดยมีรายละเอียดการประเมิน ได้แก่ ชื่อหลักสูตร และระดับชั้น หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับมาตรฐานกลุ่มสาระและสาระการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นทดลองใช้หลักสูตรที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและแก้ไขปรับปรุง แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล การพัฒนาหลักสูตรศึกษานิเทศก์น้อยสร้างสรรคงานคนตรีผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประสิทธิภาพหลักสูตรและประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนโดยการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดชัยนิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนของการเก็บข้อมูลงานวิจัย ดังนี้

1) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบการวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและบันทึกผลเป็นคะแนน

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการของหลักสูตรศึกษานิเทศก์น้อยสร้างสรรค สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละชั่วโมง และบันทึกข้อมูลและทดสอบหลังการเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ บันทึกคะแนน เปรียบเทียบกับการทดสอบก่อนเรียน

3) ดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

4) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบค่าสถิติ โดยใช้สถิติ t-test for dependent

5) เปรียบเทียบผลความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตรศึกษานิเทศก์น้อยสร้างสรรคงานคนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การประเมินคุณภาพของหลักสูตร โดยการตรวจสอบความเหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำแนกเป็น

1) การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร วิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตร โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลค่าเฉลี่ยในระดับของความเหมาะสมคือ คะแนนค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากกว่าหรือเท่ากับ 3.51 ถือว่าใช้ได้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น.117) และรายการใดคะแนนต่ำกว่านี้จะพิจารณาเป็นรายชื่อ เพื่อนำมาปรับปรุงต่อไป สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานต้องไม่เกิน 1 ซึ่งถือว่ามีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น.100) และมีรายละเอียดการแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร วิเคราะห์ด้วยดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของหลักสูตร (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2546, น. 248) ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง

เกณฑ์ในการประเมินพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 – 1.00 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ในหัวข้อดังกล่าวมีความสอดคล้องกันสูง ถือว่าใช้ได้ ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่ถ้าคะแนนเฉลี่ยต่ำหรือน้อยกว่า 0.5 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า หัวข้อดังกล่าวมีความสอดคล้องต่ำ ถือว่าใช้ไม่ได้ ต้องปรับปรุงแก้ไข

4.2 การประเมินคุณภาพหลักสูตรและประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยการทดลองใช้หลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตรใช้รูปแบบการดำเนินการวิจัยแบบเชิงทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, น.172)

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

E แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁ แทน	การทดลองก่อนเรียน
T ₂ แทน	การทดลองหลังเรียน
X แทน	การสอนโดยใช้หลักสูตร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์งานด้านดนตรีทั้งฉบับโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) พิจารณาว่าข้อคำถามนั้นถามตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือไม่มีความเหมาะสมหรือควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ
คะแนน 0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ
คะแนน -1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

นำคะแนนมาพิจารณาค่า IOC คัดเลือกข้อที่มีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงพินิจได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1 ทุกข้อ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2550, น.76)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดสร้างสรรค์

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษานิพนธ์สร้างสรรค์งานดนตรี วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยมีรายการที่ประเมิน คือ สร้างสรรค์จากสิ่งเร้าที่กำหนด ให้ได้ มีความแปลกใหม่ เสร็จตามเวลา แก้ปัญหาได้ และมีรายละเอียดน่าสนใจ มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

5 หมายถึง	ดีเยี่ยม	9-10	คะแนน
4 หมายถึง	ดีมาก	7-8	คะแนน
3 หมายถึง	ดี	5-6	คะแนน

2 หมายถึง พอใช้ 3-4 คะแนน

1 หมายถึง ปรับปรุง 1-2 คะแนน

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินที่ได้จากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตร แล้วนำผลไปเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ (t-test Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น.109)

การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

การดำเนินการในแต่ละขั้นตอน จนถึงขั้นตอนของการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การพิจารณาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยนำข้อเสนอแนะต่างๆที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะไว้ มาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร หลังจากนั้นนำหลักสูตรที่ดัดแปลงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากนั้น นำผลการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ภายหลังจากการใช้หลักสูตร เมื่อนำมาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ โดยพิจารณาจากผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์งานดนตรี กล่าวคือหลักสูตรจะต้องมีผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนำผลการทดลองมาปรับปรุงรายละเอียดในหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์

ตารางที่ 2 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงาน/ ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีการรวบรวม ข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์	ผลที่ได้รับ
<p>ขั้นตอนที่ 1</p> <p>การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน</p> <p>1.1 ศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา การจัดการศึกษา/ บริบทของ สถานศึกษา</p>	<p>- ผู้บริหาร โรงเรียน</p> <p>- คณะครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ</p> <p>- นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5</p>	<p>- สังเกต</p> <p>- สอบถาม</p> <p>- สัมภาษณ์</p>	<p>- วิเคราะห์ เนื้อหา</p>	-	<p>- ข้อมูล สภาพการณ์ ปัจจุบันของการ จัดการเรียนการ สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ เพื่อการพัฒนา หลักสูตร</p>
<p>1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ เอกสาร งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง</p>	<p>- เอกสารเกี่ยวกับ หลักการพัฒนา หลักสูตรและการ สอน/ทฤษฎีเกี่ยวกับ ความคิดสร้างสรรค์ /แนวคิดตาม โครงสร้างทาง สติปัญญาของ กิลฟอร์ด</p>	<p>- สืบค้น รวบรวม เอกสารที่ เกี่ยวกับ หลักการพัฒนา หลักสูตรและ การสอน /ทฤษฎีความคิด สร้างสรรค์/ แนวคิดตาม โครงสร้างทาง สติปัญญาของ กิลฟอร์ด</p>	<p>- วิเคราะห์ เนื้อหา จัดลำดับข้อมูล ตามแนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง และ เรียบเรียงข้อมูล อย่างเป็นระบบ</p>	-	<p>- ข้อมูลแนวคิด / ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนา หลักสูตร</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การดำเนินงาน/ ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีการรวบรวม ข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์	ผลที่ได้รับ
<p>ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร</p> <p>2.1 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1</p>	<p>- เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร เทคนิคการสอน/ ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ / แนวคิดตามโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ เรียบเรียง และจัดระบบจากขั้นตอนที่ 1</p>	<p>- สืบค้น เรียบเรียง จัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ</p>	<p>- วิเคราะห์เนื้อหา</p>	-	<p>- โครงร่างหลักสูตรศึกษานิเทศศาสตร์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5</p>
<p>2.2 ออกแบบ / จัดสร้างหลักสูตร</p>	<p>- ผู้วิจัย / ผู้เชี่ยวชาญ/อาจารย์ที่ปรึกษา เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร</p>	<p>- สอบถามสัมภาษณ์ สืบค้น เรียบเรียง จัดเก็บข้อมูล เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร</p>	<p>- วิเคราะห์เนื้อหา</p>	-	<p>- โครงร่างหลักสูตร</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การดำเนินงาน/ ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีการรวบรวม ข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์	ผลที่ได้รับ
2.3 จัดสร้าง แผนการจัด การเรียนรู้	- ครูผู้สอนวิชา ดนตรีเอกสาร เกี่ยวกับความรู้การ จัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้/ หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน ปี พ.ศ. 2551	- สัมภาษณ์ สืบค้นวิเคราะห์ เอกสารที่ เกี่ยวข้องกับ การจัดทำ แผนการจัดการ เรียนรู้	- วิเคราะห์ เนื้อหา	-	- แผนการจัดการ เรียนรู้
2.4 จัดสร้างแบบ ประเมินคุณภาพ หลักสูตร และ แบบทดสอบเพื่อ สอบวัดความคิด สร้างสรรค์	-เอกสารแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับ การสร้างแบบ ประเมินคุณภาพ หลักสูตร, แบบทดสอบเพื่อ สอบวัดความคิด สร้างสรรค์, เทคนิค การสอน/ทฤษฎี ความคิด สร้างสรรค์/ แนวคิดตาม โครงสร้างทาง สติปัญญาของ กิลฟอร์ด - ผู้เรียน - ผู้เชี่ยวชาญ	- สืบค้นเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง - สังเกต สัมภาษณ์ ผู้เรียน	- วิเคราะห์ เนื้อหา	-	- แบบประเมิน คุณภาพหลักสูตร และแบบทดสอบ เพื่อสอบวัด ความคิด สร้างสรรค์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การดำเนินงาน/ ประเด็น ที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีการรวบรวม ข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์	ผลที่ได้รับ
2.5 ประเมินคุณภาพ หลักสูตร และ แบบทดสอบเพื่อ สอบวัดความคิด สร้างสรรค์โดย ผู้เชี่ยวชาญ	- ผู้เชี่ยวชาญ	รวบรวมความ คิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสม สอดคล้อง องค์ประกอบ ของหลักสูตร และความเที่ยง/ ความตรงของ แบบ ทดสอบ เพื่อสอบวัด ความคิด สร้างสรรค์โดย ผู้เชี่ยวชาญ	- ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน - ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	- ค่าเฉลี่ย ของความ คิดเห็น มากกว่า หรือเท่ากับ 3.51 ถือว่าใช้ได้ - คะแนน เฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 – 1.00	หลักสูตร และ แบบทดสอบ เพื่อสอบวัด ความคิด สร้างสรรค์ที่มี คุณภาพ
ขั้นตอนที่ 3 การ ทดลองใช้หลักสูตร 3.1 การทดสอบ ก่อนเรียน 3.2 จัดกิจกรรมการ เรียนการสอนตาม หลักสูตร ที่พัฒนาขึ้น 3.3 การทดสอบ หลังเรียน		รวบรวมข้อมูล โดยใช้ - แบบทดสอบ ก่อนเรียน - แบบวัด ความคิด สร้างสรรค์	- ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t-test (Dependent Samples)	- ระดับ คะแนน สอบ - ระดับ ความคิด สร้างสรรค์	หลักสูตรที่ตกวิ น้อยสร้างสรรค์ งานดนตรี ที่มี ประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การดำเนินงาน/ ประเด็น ที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีการรวบรวม ข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 4 การ ประเมิน ผลและการ ปรับปรุงหลักสูตร	- ผลการทดลอง ใช้หลักสูตร - ผู้เชี่ยวชาญ	นำผลการ ทดลองใช้ หลักสูตรมา วิเคราะห์ สรุป และ เปรียบเทียบกับ เกณฑ์การ ประเมินผล หลักสูตร	เปรียบเทียบ ระดับความคิด สร้างสรรค์ของ ผู้เรียน ก่อน- หลังการเรียน ด้วยหลักสูตร	- ระดับ ความคิด สร้างสรรค์ ของผู้เรียน หลังจาก ผ่านการ เรียนด้วย หลักสูตร สูงกว่าก่อน เรียนอย่างมี นัยสำคัญ ทางสถิติที่ ระดับ .01	-หลักสูตรที่ตกวิ น้อยสร้างสรรค์ งานดนตรีเพื่อ พัฒนาความคิด สร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้ สืบเนื่องมาจากการดำเนินการวิจัยภายใต้ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้ผ่านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการพัฒนาหลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยศึกษาและได้พัฒนาขึ้นโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 รวมทั้งเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร หลังจากนั้นได้นำเสนอ และผ่านการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านดนตรี และด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และนำหลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีองค์ประกอบภายในหลักสูตรดังนี้

1. หลักการ

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญสำหรับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน และอนาคตเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสิ่งใหม่ หรือนวัตกรรม ซึ่งความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่ทำให้เกิดการคิดค้นสิ่งต่างๆ ไปในทางสร้างสรรค์ ประกอบด้วยการคิด 4 ข้อ คือ 1) การคิดคล่อง 2) การคิดริเริ่ม 3) การคิดหลากหลาย 4) การคิดละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ โดยระบุไว้ใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะว่าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังกำหนดให้มีสาระดนตรีซึ่งกล่าวไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเทคนิคในการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มีวิธีที่หลากหลาย โดยรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง และเทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานที่แปลกใหม่ มุ่งเน้นผู้เรียนให้สามารถสร้างสรรค์บทเพลง ดัดแปลงบทเพลง ได้ผลงานที่แปลกใหม่จากเดิมตามจินตนาการของผู้เรียน อีกทั้งสามารถนำผลงานที่สร้างสรรค์นำมา ประกอบการแสดงได้อย่างสร้างสรรค์

2. จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้

3.1 มาตรฐานการเรียนรู้

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี ความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

3.2 สาระการเรียนรู้ที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

4. โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการเรียนการสอน ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) เสียงรอบตัวเอง ใช้เวลาสอน 6 ชั่วโมง 2) สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ ใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง และ 3) ร่วมใจเสนอผลงานดนตรีใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนสำหรับหลักสูตร คีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสาระดนตรี กำหนดเวลาเรียนไว้ 30 ชั่วโมง

ตารางที่ 3 โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	ความคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนา	เทคนิค /รูปแบบการสอน	เวลา (ชั่วโมง)
1. เสียงรอบตัวเอง	1. เสียงรอบตัว	คิดคล่อง คิดริเริ่ม	- ระดมสมอง - Scamper	6
	2. เสียงดนตรี			
	3. เสียงของบทเพลง			
2. สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่	1. เขียนบทเพลง	คิดคล่อง คิดริเริ่ม	- ระดมสมอง - Synectics Instructional Model	12
	2. สร้างบทเพลง			
3. ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี	1. วางแผนแสดงผลงานแปลกใหม่	คิดคล่อง คิดริเริ่ม	- ระดมสมอง - Synectics Instructional Model	12
	2. แสดงผลงานดนตรี			
	3. สะท้อนความคิด			
รวม				30

5. แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรคงานคนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง ขั้นตอนที่ 2 คิดคล่องลองดู ขั้นตอนที่ 3 รวมหมู่คัดแปลงแตกต่าง ขั้นตอนที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 2 ด้าน คือ การคิดคล่อง และการคิดริเริ่ม โดยการเรียนรู้ผ่านเทคนิคและรูปแบบการสอนที่หลากหลายคือ 1) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) 2) เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง และ 3) เทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) โดยกิจกรรมการเรียนรู้สาระคนตรี เน้นการจัดกิจกรรมตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหา เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคผลงาน การแสดงผลงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด

6. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย เอกสารประกอบการสอน ใบความรู้รูปภาพ บทเพลงตัวอย่าง สื่อมีเดียต่างๆ เช่น เสียงต่างๆ ภาพเคลื่อนไหว เครื่องดนตรี เช่น คีย์บอร์ด เบลโลล่า เครื่องประกอบจังหวะ ส่วนแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ยูทูป (YouTube) รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงห้องปฏิบัติการต่างๆ

7. การวัดและการประเมินผล

การการวัดและประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ เป็นการประเมินผลจากแบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2 ด้าน สำคัญ ได้แก่ 1) ความคิดคล่องแคล่ว คือ คิดได้รวดเร็วภายในเวลาที่กำหนด 2) ความคิดริเริ่ม คือ คิดได้แปลกใหม่จากเดิม โดยในแต่ละด้านจะประเมินระดับคุณภาพตามระดับคะแนน 5 ถึง 1 คะแนน วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยมีรายการที่ประเมิน คือ สร้างสรรคจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ได้มีความแปลกใหม่ เสร็จตามเวลา แก้ปัญหาได้ และมีรายละเอียดน่าสนใจ มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

5 หมายถึง	ดีเยี่ยม	9-10	คะแนน
4 หมายถึง	ดีมาก	7-8	คะแนน
3 หมายถึง	ดี	5-6	คะแนน
2 หมายถึง	พอใช้	3-4	คะแนน
1 หมายถึง	ปรับปรุง	1-2	คะแนน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเสนอเป็นค่า t-test (t-test for dependent) ปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนา

ความคิดสร้างสรรค์	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	5.60	1.34	30.26**	.000
หลังเรียน	30	15.80	1.29		

ความคิดสร้างสรรค์

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

พฤติกรรมผู้เรียน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 13 แผน ภายในแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการเรียนรู้ 7) แหล่งการเรียนรู้ และ 8) กระบวนการวัดประเมินผล ผู้วิจัยนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ในภาคผนวก ในส่วนนี้ขอนำเสนอเพียงเบื้องต้น ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วยเสียงรอบตัวเอง ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง และเทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) เวลาที่ใช้ในการเรียน 6 ชั่วโมง โดยจะนำเสนอในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องเสียงของบทเพลง สาระการเรียนรู้คือ เสียงของบทเพลง เวลาเรียน 2 ชั่วโมง กระบวนการจัดการเรียน เริ่มจากการใช้คำถามว่าเมื่อฟังเพลงที่ 1 แล้ว สังเกตเห็นรูปแบบการร้อง ลักษณะของดนตรีเป็นอย่างไรบ้าง และให้ฟังอีก 1 เพลง และใช้เทคนิค การสอนสแกนเปอร์ด (Scamper)

C = Combine การผสมผสาน เช่น ดนตรีกับเนื้อร้อง

A = Adapt การปรับรับสิ่งอื่นมาใช้ เมื่อนักเรียนคิดเนื้อหาที่ได้ลองผสมผสาน แล้วนำมาตัดแปลงจะเกิดอะไรได้บ้าง

P = Put to other uses การประยุกต์ใช้กับสิ่งอื่น

ใช้เทคนิคระดมสมอง โดยถามนักเรียนว่า จากวิดีโอเพลง 2 เพลง ที่นักเรียนได้คิดจาก 2 ขั้นตอนแรก ถ้าจะนำไปใช้ในงานรื่นเริงจะทำได้อย่างไร นำมาเสนอหน้าชั้นเรียนแบบแปลกใหม่ จากนั้นประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มและความคิดคล่องแคล่ว (รายละเอียดตาม ภาคผนวก ค หน้า 134)

จากการสังเกตด้านพฤติกรรมนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับดี มีความสนใจในการตอบคำถามและร่วมคิดตามประเด็นปัญหาที่ครูกำหนดขึ้น ในด้านความคิดคล่องนักเรียนสามารถคิดได้ในจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับดี มีความคิดที่แปลกและจำนวนมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ แผนการจัดการเรียนรู้ 1 และ 2 และในด้านความคิดริเริ่มนักเรียนมีการคิดสิ่งที่แปลกใหม่ได้ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในช่วงแรก จึงทำให้นักเรียนยังไม่สามารถมีความคิดริเริ่มได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อหน่วย สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผนการจัดการเรียนรู้ใช้เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง และรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) เวลาที่ใช้ในการเรียน 12 ชั่วโมง โดยจะนำเสนอในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง สร้าง/ดัดแปลงบทเพลงจากทำนองเพลงที่กำหนดสาระการเรียนรู้ คือ ดัดแปลงบทเพลงจากทำนองเพลงที่กำหนด เวลาเรียน 2 ชั่วโมง กระบวนการจัดการเรียน การสอน กำหนดเพลง 1 เพลงแล้วให้ฟังจังหวะของเพลง ทำนองเพลง เนื้อเพลง จากนั้นนำรูปแบบ การเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) โดยให้นักเรียน อุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ตัวอย่างเช่น เปรียบเทียบเชือก กับเส้นกัวยืด มีความ เหมือนและความแตกต่างกันอย่างไร สร้างอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ เช่น ถ้านักเรียนเป็น เส้นกัวยืด นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร สร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง คือการประกอบคำใหม่ให้มี

ความหมายขัดแย้งกัน โดยนำคำที่ได้คิดจากขั้นตอนข้างต้นมาใช้ พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำ คู่ขัดแย้ง และสร้างเป็นเพลงใหม่ จากนั้นนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนแบบแปลกใหม่ สะท้อนความคิด ของแต่ละกลุ่ม จากนั้นประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม (รายละเอียดตามภาคผนวก ก หน้า 148)

จากการสังเกตด้านพฤติกรรมนักเรียน นักเรียนให้ความสนใจในการตอบคำถามมี การแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับดี มีความสนใจ ในร่วมคิดตามประเด็นปัญหาที่ครูกำหนดได้มากขึ้น ในด้านความคิดคล่องนักเรียนสามารถคิดได้ใน จำนวนหนึ่งอยู่ในระดับ 4 หมายถึง ดีมาก มีความคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งนำไปสู่การต่อยอดในด้านการคิด ริเริ่มนักเรียนมีการคิดสิ่งแปลกใหม่ นำเสนอในรูปแบบที่ต่างจากเดิมได้ในระดับ 3 หมายถึง ดี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วย ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี ประกอบด้วยแผนการจัดการ เรียนรู้ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เทคนิคการระดมสมองและรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) เวลาที่ใช้ในการเรียน 12 ชั่วโมง โดยจะนำเสนอในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง แสดงผลงานดนตรีแปลกใหม่ สาระการเรียนรู้ คือ การ แสดงผลงานดนตรี เวลาเรียน 5 ชั่วโมง เริ่มจากกำหนดรูปแบบการแสดงในหัวข้อหนึ่ง และใช้เทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper)

C = Combine การผสมผสาน

A = Adapt การปรับรับสิ่งอื่นมาใช้

P = Put to other uses การประยุกต์ใช้กับสิ่งอื่น

เช่น หัวข้อ มันทใหญ่มาก คิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการแสดง ร่วมกันฝึกซ้อม และเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการแสดงดนตรีให้ครบทุกองค์ประกอบ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการแสดงผลงานดนตรีของนักเรียน สิ่งแปลกหรือแตกต่างจากการแสดงดนตรีทั่วไปมีอะไรบ้าง จากนั้นประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม (รายละเอียดตาม ภาคผนวก ก หน้า 158)

การสังเกตด้านพฤติกรรมนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการนำเสนอ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนใน ระดับดีมาก มีความสนใจในร่วมคิดตามประเด็นปัญหาที่ครูกำหนดได้อย่างดี ในด้านความคิดคล่อง นักเรียนสามารถคิดได้ในจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับ 4-5 หมายถึง ดีมากถึงดีเยี่ยม มีความคิดที่แปลก ใหม่ไม่ซ้ำเดิม ในด้านการคิดริเริ่มนักเรียนมีการคิดผลงานที่น่าสนใจ แปลกแตกต่างไปจากเดิม

สามารถนำเสนอผลงานที่ตนเองคิด รูปแบบของผลงานที่น่าสนใจอยู่ในในระดับระดับ 4-5
หมายถึง ดีมากถึงดีเยี่ยม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านงานดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยพัฒนาหลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรคงานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรโดยดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 23 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ/เทคนิคการสอน และแนวคิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ได้สารสนเทศเพื่อการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 ของการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

โครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาของหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เมื่อผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรเรียบร้อยแล้วจากนั้นได้นำโครงร่างหลักสูตร รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร โดยมีผลการประเมินอยู่ที่ระดับเหมาะสม และสอดคล้องมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามยังมีการนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

หลังจากปรับปรุง โครงร่างหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยการทดสอบค่าสถิติ โดยใช้สถิติ (t-test for dependent) พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการเรียนตามกระบวนการของหลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านงานดนตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

จากการประเมินผลหลักสูตรพิจารณาจากผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งพบว่า มีค่าคะแนนความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบกับผลการทดลองใช้หลักสูตรกับผู้เรียนพบว่า หลังจากการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จึงนำไปสู่การสรุปผลได้ว่า หลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวิชาดนตรี เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. หลักสูตรศึกษาวินิจฉัยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วน และเหมาะสมสอดคล้องกัน ทำให้ผลการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากในการวิจัยพัฒนาหลักสูตร มีการดำเนินงานตามขั้นตอน และกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร คือการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านบริบทสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการจัดการศึกษา/บริบทของสถานศึกษา ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านดนตรี และด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ แล้วจึงนำมาพัฒนาเป็นโครงร่างหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรที่ครบถ้วน ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ

นิรมล ศตวุฒิ (2551, น.9) ที่กล่าวว่า รายละเอียดของหลักสูตรต้องประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) จุดมุ่งหมายเฉพาะ 4) โครงสร้างของหลักสูตร 5) เนื้อหาหลักสูตร 6) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 7) แนวทางการใช้หลักสูตร อีกทั้งมีการจัดสร้างแบบประเมินคุณภาพหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านดนตรี และด้านความคิดสร้างสรรค์ประเมินและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม สอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรและความเที่ยง/ความตรงของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์แล้วพบว่า หลักสูตรศึกษาวินัยสร้างสรรค์งานดนตรี แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมสอดคล้องโดยการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งหลักสูตรนี้มีกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ให้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถประพันธ์บทเพลงใหม่ ปรับปรุงหรือดัดแปลงบทเพลงให้แปลกไปจากเดิม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 13 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 30 ชั่วโมง มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมการสร้างสรรค์บรรยากาศที่ดีก่อนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ รักวิจัย (2554, น.49) ที่กล่าวว่า แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยครูจะต้องสร้างบรรยากาศในความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ขั้นตอนที่ 2 ทดลองลงมือ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนแสดงความคิดและมุมมองที่ตนเองคิด เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านการคิดคล่องแคล่วให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2555, น.65-68) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้มากเท่าใด ถือว่ามีความคล่องมากเท่านั้น ซึ่งจะช่วยให้มีทางเลือกได้มากเมื่อพบปัญหา ขั้นตอนที่ 3 รวมหมู่ดัดแปลงแตกต่าง เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดจากคำตอบที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 แล้วนำมาสร้างเป็นงานชิ้นใหม่ที่ต่างจากเดิม เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านการคิดริเริ่มให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ดับริน (Dubrin, 1998, p. 349-351) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้รวบรวมข้อมูลและระดมความคิด นำไปผลงานที่สมบูรณ์ หรือการที่ความคิดตกผลึกนำไปสู่แนวทางปฏิบัติใหม่ๆ และขั้นตอนที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนนำเสนอความคิดและผลงานในรูปแบบที่แปลกใหม่ต่างจากเดิม เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านการคิดริเริ่มให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, น.187-191) ที่กล่าวว่า การนำเสนอความคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ และนำเสนอได้ต่างจากคนอื่น หรืออาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจากของเดิมจะเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า

จากขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน เป็นกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามหลักสูตรที่มีความสอดคล้องตามจุดประสงค์ที่กำหนด รวมไปถึงการให้ความสำคัญของการ

สะท้อนความคิดของตนเองผ่านผลงานที่สร้างขึ้น อย่างไรก็ตามยังนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จนได้หลักสูตรกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉบับสมบูรณ์

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากที่ได้รับการเรียนรู้ตามกระบวนการของหลักสูตรคิดกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเกิดจากการฝึกฝน และการปฏิบัติอย่างถูกวิธี โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ แนะนำแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนโดยตรง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรนี้มีการใช้รูปแบบ/เทคนิคการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องและมีคุณลักษณะที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี โดยมีการนำเทคนิคการสอนแบบระดมสมอง ซึ่งเน้นการอภิปรายหาคำตอบหรือทางเลือกให้ได้เร็วที่สุดและดีที่สุด อีกทั้งมีการใช้เทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) ซึ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่จะสร้างแนวคิดใช้เป็นคำถาม เพื่อค้นหาแนวทางใหม่ หาวิธีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทเพลงบทเพลงใหม่ที่ต่างจากเดิมได้ และรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) มาใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำมาประยุกต์ในการประพันธ์บทเพลงใหม่ของตนเองได้ สามารถส่งเสริมของผู้เรียนทั้งด้านความคิดคล่องและความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งสำหรับการสร้างสรรค์บทเพลงตามจินตนาการของผู้เรียน อีกทั้งสามารถนำผลงานที่สร้างขึ้นออกมาแสดงได้อย่างแปลกใหม่และสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการศึกษาครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะการนำหลักสูตรไปใช้

1. การนำหลักสูตรกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โรงเรียนสามารถปรับอัตราเวลาเรียนให้มีความยืดหยุ่น ปรับขยายได้ตามความเหมาะสม อาจเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2. หลักสูตรกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชา

ดนตรี และการนำไปใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน อีกทั้งผู้สอนควรศึกษาหลักสูตร ขั้นตอนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้เข้าใจ ก่อนที่จะไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดบรรยากาศและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เน้นให้อิสระทางความคิดแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์อย่างอิสระ

3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านงานดนตรี จากการได้เรียนรู้ตามกระบวนการของหลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย คือ ได้ฝึกฝนการคิดคล่องและ การคิดริเริ่ม ได้ประพันธ์บทเพลงใหม่ ปรับปรุง/ดัดแปลงบทเพลงให้ต่างจากเดิม ซึ่งในช่วงแรกของการเรียน ผู้เรียนอาจยังไม่เข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างเต็มที่ หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่หลากหลายอาจใช้เวลานานกว่าที่ได้กำหนดไว้ ฉะนั้นเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน ควรยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

4. ในการนำขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรดำเนินการในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียน เตรียมความพร้อมนั้น ผู้สอนควรจัดบรรยากาศห้องเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนพร้อมการทำกิจกรรม

2) ขั้นตอนที่ 2 คิดคล่องลองดู เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะแสดงความคิดของตนเอง ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระกระตุ้นผู้เรียนให้คิด โดยใช้คำถามที่น่าสนใจ

3) ขั้นตอนที่ 3 รวมหมู่ดัดแปลงแตกต่าง เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิด ผู้สอนอาจให้นำแนะนำจากคำตอบที่นักเรียนคิด เพื่อนำไปสู่การต่อยอดความคิดของผู้เรียนได้

4) ขั้นตอนที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตนเอง ผู้สอนให้อิสระอย่างเต็มที่ในการเสนอความคิด สามารถข้อเสนอแนะหลังจบกิจกรรมได้

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถช่วยให้นักเรียนได้รับพัฒนาการด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้สูงขึ้น จึงควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนระดับชั้นอื่นได้ต่อไป

2. ผู้สอนควรนำรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ไปศึกษาทดลองกับตัวแปรอื่น ๆ หรือนำไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในวิชาทัศนศิลป์ และนาฏศิลป์ เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน อีกทั้งยังพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้เพิ่มขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กวีนาฏ กล้าหนองกก. (2557). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถานเขตสัมพันธวงศ์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุหลาบวิทยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การประเมินการเรียนรู้. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตรทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุตินา สาลีสี. (2552). การพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ไทยเนรมิตกิจ อินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2561). ทักษะทฤษฎีดนตรี. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี. (2553). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการย้อมเส้นไหมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ทิตินา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

- ธิดา อัครการวงศ์. (2556). การพัฒนาหลักสูตรสารพัดข่าวสารเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก.
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2551). การจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ
 นิพาดา เทวกุล. (2556). ทักษะวิธีคิดแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์. ค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2556.
 จาก http://pirun.ku.ac.th/lesson1/creative_thinking.html.
- บรรจง ชลวิโรจน์. (2552). การประสานเสียง. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- บุปผา ศรีทองแท้. (2557). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เชิงวิทยาศาสตร์ด้วย
 ของเล่นภูมิปัญญาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
 สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- บุษนา ททรัพย์เจริญ. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิชาดนตรีสากล เพื่อพัฒนาทักษะ
 ด้านการปฏิบัติทางดนตรีและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.
 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการสร้างนวัตกรรมบทเรียน
 คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์. ปรินูญานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มณเฑียร รัตนศิริวงศ์วุฒิ. (2553). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพระบบการจัดการเรียนการสอน
 และบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กรณีศึกษา
 วิชาการ พัฒนาระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
 พระนครเหนือ.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุจิรัฐ ภูสาระ. (2551). การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.
- โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี. (2557). รายงานประจำปีโรงเรียนวัดชัยฉิมพลี ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2546). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 แปลจาก 21st Century Skills: Rethinking How Students Learn. ค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2560. จาก <http://openworlds.in.th/books/21st-century-skills>.
- วารภรณ์ รักวิชัย. (2554). เอกสารประกอบคำสอน กร. 311 การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วัชรินทร์ นวลผ่อง. (2553). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีการเรียนรู้ (Constructivism) เรื่องงานประดิษฐ์จากภูมิปัญญาไทย วิชางานประดิษฐ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา กระบวนทัศน์ใหม่ การพัฒนา. กรุงเทพฯ : จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์
- วิโพธิ์ วัฒนานันท์มิตกุล. (2559). การพัฒนาหลักสูตรองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สมพร หลิมเจริญ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. ปรินญาณิพนธ์คุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุกรี เจริญสุข. (2557). คู่มือครุดนตรี: ปลุกดอกไม้ในดวงใจ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- สุคนธ์ ดินทรพานนท์. (2555). **พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษานำสู่การจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้อิง**. กรุงเทพฯ : 9119 เทคโนโลยีพรีนติ้ง.
- สุวรรณ มาลิวัลย์. (2551). **การพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน โดยใช้แนวคิดตาม รูปแบบ SYNECTICS INSTRUCTIONAL MODEL ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุทธนู ศรีไธย์. (2551). **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). **การพัฒนาหลักสูตรทฤษฎีและการปฏิบัติ**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุดมศักดิ์ จิตสงบ. (2553). **พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระ เรื่องการติดตั้ง ระบบและอุปกรณ์ไฟฟ้าในอาคาร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและ พัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2555). **การศึกษาผลการใช้โปรแกรมเพิ่มพูนประสบการณ์ตามรูปแบบการ แก้ปัญหาที่มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Albano, C. (1987). **The Effects of an Experimental Training Program on the Creative Thinking Abilities of Adults**. New York: Temple University.
- Alexander W.M. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**. (4th ed.).
- Aniello, J.A. (1987). **Teacher and Relationships for Improvements in Creativity**. Peabody College for Teacher of Vanderbilt University.
- Beauchamp, R.H. (1981). **Education in Japan A Source Book**. New York: Garland.
- Cronbach, L. J. (1963). **Educational Psychology**. New York: Harcourt Brace and World, Inc.
- Dubrin, J. (1998). **Leadership research finding: Practice and skills**. Boston Houghton: Mifflin Company.
- Fox, E. L., & Mathews, D. K. (1985). **The Physiological Basis of Physical Education and Athletics**. (3rd ed.). Japan: Holt -Saunders.
- Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Book.
- Guilford, J.P.(1967). **The Nature of Human Intelligence**. New York : McGraw-Hill Book Co.

- Han, J.J., and Yin, Y. (2000). **Mining Frequent Patterns without Candidate Generation**. In proceeding of the 2000 ACM SIGMOD.
- Hilgard, E. R. (1981). **Theories of learning**. (5th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall.
- Jersild, A.T. (1972). **Child Development**. (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Joyce, B. & Weil, M. (2009). **Models of Teaching**. (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Likert, R. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. New York: Wiley & Son.
- Lovelock, C. H. (1996). **Service Marketing, Upper Saddle River**. NJ: Prentice-Hall.
- Manning, G. (2009). **The Art of Leadership**. Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Matlin, M. W. (1992). **Psychology**. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Mednick, S.A. (1962). **The Associative Basic of the Creative Process**. Psychological Review.
- Miles, E. (1999). **Tune your brain**. New York: The Berkley Publishing Group.
- Oliva, P.F. (1992). **Developing the Curriculum**. (3rd ed.). New York: HarperCollins.
- Osborn, A.F. (1957). **Applied Imagination**. New York: Scribner.
- Roger, C.R. (1959). "A Theory of Therapy, and Interpersonal Relationships, as Developed in the Client-Centered Framework", in S. Koch, **Psychology: A Study of Science**. New York: McGraw-Hill.
- Saylor, J.G. and Lewis, A. J. (1981) **Curriculum Planing for Better teaching and learning**. (4th ed.). New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Taba, H. (1962). **Curriculum development; Theory and practice**. New York: Harcourt, Brace and World.
- Thomas, S.T. (2009). **Financing health care in the European Union Challenges and policy responses. Observatory Studies Series No.17**. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.
- Torrance, E.P. (1964). **Education and the creative potential**. Minneapolis: The Lund Press.
- Tyler, R.W. (1998). **Basic principle of curriculum and instruction**. Chicago: University of Chicago Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญประเมินผลเครื่องมือวิจัยพัฒนาหลักสูตรคึกวีน้อย
สร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระพีพันธ์ อ่อนถ้วน
อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรีตะวันตก
วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. นายชาญ มอทิพย์
ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี
สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
3. นายสุริยา ทองยัง
ครูวิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนวัดตะล่อม
สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๒๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทริศบุรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสพันธ์ อ่อนเดือน

ด้วยนายสิทธิชัย เจื้อจิ้น นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คัตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บางเขียว	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

เบอร์ติดต่อนักศึกษา ๐๖๓-๔๕๕๒๕๕๒

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๒๔๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงศิริราชูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายชาญ มอทิพย์

ด้วยนายสิทธิชัย เจื้อจิ้น นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บางเขียว	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างดี ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

เบอร์ติดต่อนักศึกษา ๐๖๓-๔๕๔๒๔๕๒

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๒๔๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทิวสุกรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุรียา ทองยัง

ด้วยนายสิทธิชัย เจือจัน นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศัตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บางเขียว	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

เบอร์ติดต่อนักศึกษา ๐๖๓-๔๕๕๒๕๕๒

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ

ตารางที่ 5 ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรศึกษานิเทศก์น้อยสร้างสรรค้งานดนตรี
เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	หลักการของหลักสูตร	5	5	5	มากที่สุด
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4	5	5	มากที่สุด
3	มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะของหลักสูตร	5	4	5	มากที่สุด
4	โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร	5	5	5	มากที่สุด
5	แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของหลักสูตร	5	5	5	มากที่สุด
6	สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตร	5	5	5	มากที่สุด
7	การวัดและการประเมินผลของหลักสูตร	4	5	5	มากที่สุด

ตารางที่ 6 ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรศึกษานิเทศก์น้อยสร้างสรรค้งานดนตรี
เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ที่	รายการประเมิน	ผลการวินิจฉัยของ ผู้เชี่ยวชาญ			(IOC)	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	หลักการของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	เนื้อหาของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	การวัดและประเมินผลของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 7 ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรคึกวีน้อยสร้างสรรค์
งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัวเอง เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 เรื่องเสียงรอบตัว (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 <u>เรื่องเสียง</u> รอบตัว	5	5	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อน พฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์	4	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	4	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมใน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	4	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัวเอง เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เสียงดนตรี (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เสียงดนตรี	5	5	5	มากที่สุด
	1) สาระสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์	4	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	4	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	4	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัวเอง เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เสียงของบทเพลง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เสียงของบทเพลง	5	4	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	4	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	4	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เขียนบทเพลงจากสถานการณ์ (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เขียนบทเพลงจาก สถานการณ์	5	5	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อน พฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมใน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เขียนบทเพลงจากสถานการณ์ (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เขียนบทเพลงจาก สถานที่	5	5	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรม ที่แสดงความสามารถด้านความคิด สร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เขียนบทเพลงจากทำนองที่กำหนด (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
6	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เขียนบทเพลง จากทำนองที่กำหนด	5	5	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อน พฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมใน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 องค์ประกอบของการสร้างบทเพลง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
7	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 องค์ประกอบ ของการสร้างบทเพลง	5	5	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อน พฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมใน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การดัดแปลงบทเพลงจากทำนองที่กำหนด (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
8	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การดัดแปลง บทเพลงจากทำนองที่กำหนด	5	5	5	มากที่สุด
	1) สาระสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อน พฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมใน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่ เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การสร้างบทเพลง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
9	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การสร้างบทเพลง	5	5	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 วางแผนการแสดง (3 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
10	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 วางแผนการแสดง	5	5	5	มากที่สุด
	1) สาระสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 ขั้นตอนการแสดง (3 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
11	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 ขั้นตอนการแสดง	5	5	5	มากที่สุด
	1) สาระสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 แสดงผลงานดนตรีแบบใหม่ (5 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
12	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 แสดงผลงาน ดนตรีแบบใหม่	5	5	5	มากที่สุด
	1) สาระสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อน พฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมใน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 สะท้อนความคิด (1ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
13	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 สะท้อนความคิด	5	5	5	มากที่สุด
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรม ที่แสดงความสามารถด้านความคิด สร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์	5	5	5	มากที่สุด
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	มากที่สุด
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	5	5	5	มากที่สุด
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน	5	5	5	มากที่สุด
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	5	5	5	มากที่สุด

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตร คีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หลักการ

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญมากสำหรับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน และอนาคต เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดสิ่งใหม่ นวัตกรรมใหม่ และความคิดใหม่ขึ้น ซึ่งสามารถช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น และในส่วนของผู้เรียนนั้นความคิดสร้างสรรค์ช่วยทำให้ผู้เรียน มีโอกาสที่จะดึงศักยภาพ และจินตนาการเพื่อนำออกมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่ทำให้เกิดการคิดริเริ่ม สามารถแก้ปัญหา หรือคิดค้นสิ่งต่างๆ ไปในทางสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความแปลกใหม่ตลอดเวลา ซึ่งประกอบด้วยความคิด 4 ประการ คือ 1) การคิดคล่อง เป็นการคิดคำตอบที่ไม่ซ้ำกันได้ตรงประเด็นและได้ปริมาณมากที่สุด ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดในแต่ละครั้ง 2) การคิดหลากหลาย คือ การคิดที่มีการกระจายไปในหลายทิศทาง และต้องมีการจัดรูปแบบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3) การคิดริเริ่ม คือ การปรับปรุงนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาดัดแปลงนำไปสู่สิ่งที่แปลกไม่ซ้ำเดิม จากนั้นประยุกต์จนเกิดสิ่งใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม 4) การคิดละเอียดลออ หมายถึง การคิดที่เป็นกระบวนการรวบรวมสิ่งที่เกิดจากการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น และการคิดริเริ่ม มารวบรวมจัดรายละเอียดความคิดด้วยความประณีต จนเกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์ที่สุด

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์โดยระบุไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังกำหนดให้มีสาระดนตรีซึ่งกล่าวไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีเนื้อหาดังกล่าวเชื่อมโยงสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยตรง เพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เกี่ยวกับความคิดคล่อง และความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นความคิดสำคัญที่ต้องใช้ในการเรียนดนตรี จึงได้มีการจัดทำหลักสูตรคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง และเทคนิคการสอนสแกมเปอร์ (Scamper) นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรี เพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานที่แปลกใหม่โดยมี

เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านดนตรี และการส่งเสริมพัฒนาโดยนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ มุ่งเน้นผู้เรียนให้สามารถสร้างสรรค์บทเพลง ดัดแปลงบทเพลง ได้ผลงานที่แปลกใหม่จากเดิม ตามจินตนาการของผู้เรียน อีกทั้งสามารถนำผลงานที่สร้างสรรค์นำมา ประกอบการแสดงได้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานด้านดนตรี
2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์โดยสามารถประพันธ์บทเพลง/ดัดแปลงบทเพลงได้แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี ความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณี วัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

2. สาระการเรียนรู้ที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

โครงร่างเนื้อหาของหลักสูตร

1. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	ความคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนา	เทคนิค /รูปแบบการสอน	เวลา (ชั่วโมง)
1. เสี่ยงรอบตัว เอง	1. เสี่ยงรอบตัว	คิดคล่อง คิดริเริ่ม	- ระดมสมอง - Scamper	6
	2. เสี่ยงดนตรี			
	3. เสี่ยงของบทเพลง			
2. สร้างสรรค์ เพลงแบบใหม่	1. เขียนบทเพลง	คิดคล่อง คิดริเริ่ม	- ระดมสมอง - Synectics Instructional Model	12
	2. สร้างบทเพลง			
3. ร่วมใจเสนอ ผลงานดนตรี	1. วางแผนแสดงผลงาน แปลกใหม่	คิดคล่อง คิดริเริ่ม	- ระดมสมอง - Synectics Instructional Model	12
	2. แสดงผลงานดนตรี			
	3. สะท้อนความคิด			
รวม				30

2. เวลาเรียน

การพัฒนาหลักสูตรศึกษาน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาดนตรี กำหนดเวลาเรียนไว้ 30 ชั่วโมง

3. คำอธิบายรายวิชา

ผู้เรียนสามารถระบุองค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์ อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากล 5 ระดับเสียง นำความรู้ด้านพื้นฐานดนตรี ด้านการประพันธ์เพลง สามารถนำมาสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นผลงานที่แปลกแตกต่างไปจากเดิม สามารถประพันธ์เพลง และนำผลงานที่สร้างสรรค์มาแสดงได้อย่างแปลกใหม่

แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 2 ด้าน คือ การคิดคล่อง และการคิดริเริ่ม โดยการเรียนรู้ผ่านเทคนิคและรูปแบบการสอนที่หลากหลายคือ

1) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) ซึ่งมี 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การอธิบายถึงเงื่อนไข ปัญหา สภาพการณ์

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบโดยตรง

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบโดยสมมติตนเองเป็นสิ่งอื่น

ขั้นที่ 4 การสร้างคู่คำขัดแย้ง

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบโดยอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ขั้นที่ 6 การสร้างผลงานโดยปรับปรุงให้แปลกใหม่ขึ้นมา

2) เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในความคิด และการต่อขยายทางความคิดเพื่อสร้างสิ่งสรรค์สิ่งแปลกใหม่และดีกว่าเดิม

3) เทคนิคการสอนสแกมเปอร์(Scamper) ซึ่งมี7เทคนิคย่อย คือ

S = Substitute	การทดแทน
C = Combine	การผสมผสาน
A = Adapt	การปรับรับสิ่งอื่นมาใช้
M= Modify , Magnify	การปรับปรุง และการขยาย
P = Put to other uses	การประยุกต์ใช้กับสิ่งอื่น
E = Eliminate or Minify	การตัดออก
R = Reverse , Rearrange	การย้อนกลับ หรือ การเปลี่ยนลำดับ

2. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนสำคัญคือ

ขั้นตอนที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนเรียน โดยการใช้กิจกรรม หรือให้ความรู้ทั่วไป โดยใช้เวลา 3-5 นาที

ขั้นตอนที่ 2 คิดคล่องลองดู เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนแสดงความคิดและมุมมองที่ตนเองคิดตามหัวข้อที่กำหนด หรือการใช้คำถามเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดคำตอบ

ขั้นตอนที่ 3 รวมหมู่คัดแปลงแตกต่าง เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดจากคำตอบที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 แล้วนำมาสร้างเป็นงานชิ้นใหม่ที่ต่างจากเดิม

ขั้นตอนที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนนำเสนอความคิด/ผลงานที่นักเรียนได้ร่วมกันคิดให้ออกมาในรูปแบบที่แปลกใหม่ต่างจากเดิม

3. กิจกรรมการเรียนรู้ในสาระดนตรี เน้นการจัดกิจกรรมตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหา เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานและแสดงผลงานร่วมกัน มีโอกาสสะท้อนความคิดหลังบทเรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอน ใบความรู้ รูปภาพ บทเพลงตัวอย่าง
2. สื่อมีเดียต่างๆ เช่น เสียงต่างๆ บทเพลง ภาพเคลื่อนไหว
3. สภาพแวดล้อมจริง
4. เครื่องดนตรี กีตาร์บอร์ด เปด โกล่า กลองต่างๆ

การวัดและประเมินผล

หัวข้อ	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
คิดค่อง	คิดอย่างรวดเร็วกว่า ได้ข้อมูลจำนวนมากที่สุดในเวลาที่กำหนด	คิดอย่างรวดเร็วได้ข้อมูลจำนวนมาก ในเวลาที่กำหนด	คิดอย่างรวดเร็วได้ข้อมูลจำนวนปานกลาง ในเวลาที่กำหนด	คิดอย่างรวดเร็วได้ข้อมูลจำนวนน้อย ในเวลาที่กำหนด	คิดอย่างรวดเร็วได้ข้อมูลจำนวนน้อยที่สุดในเวลาที่กำหนด
คิดริเริ่ม	คิดสิ่งใหม่ต่างไปจากเดิม <u>ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเมื่อเทียบกับเพื่อน</u>	คิดสิ่งใหม่ต่างไปจากเดิม <u>ที่เคยคิด</u>	คิดสิ่งใหม่ต่างไปจากเดิม <u>เป็นส่วนใหญ่ต่างจากเพื่อนส่วนหนึ่ง</u>	คิดสิ่งใหม่ <u>แตกต่างไปจากเดิม</u>	คิดสิ่งใหม่ <u>แตกต่างไปจากเดิมบางส่วน</u>

ระดับคุณภาพ	5 หมายถึง	ดีเยี่ยม	9-10	คะแนน
	4 หมายถึง	ดีมาก	7-8	คะแนน
	3 หมายถึง	ดี	5-6	คะแนน
	2 หมายถึง	พอใช้	3- 4	คะแนน
	1 หมายถึง	ปรับปรุง	1-2	คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ชื่อหน่วย เสียงรอบตัวเอง

เวลา 6 ชั่วโมง

เรื่อง เสียงรอบตัว

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/1 ระบุองค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เสียงที่อยู่รอบตัว มีความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องความรู้สึกเมื่อได้ยินเสียง หรือระดับของ เสียงที่แตกต่างกัน นั้นเรียกว่าสีต้นของเสียง ซึ่งผู้เรียนจะได้ยินเสียงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่มีความหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องของเสียงที่ได้ยินนั้นมีความความหมายอย่างไร และมีเสียงจำพวกใดบ้าง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกเสียงที่ได้ยิน ได้จำนวนมากที่สุดในเวลาที่จำกัด

3.2 ผู้เรียนสามารถสร้างเสียงใหม่ๆและทำท่าทางประกอบแบบแปลกๆได้

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ เสียงรอบตัว

4.2 ทักษะ - บอกเสียงที่ได้ยินได้จำนวนมากในเวลาจำกัด

- จำแนกประเภทของเสียงที่ได้ยินได้หลายหลายกลุ่ม /แง่มุม

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูเปิดเพลงบรรเลงให้นักเรียนฟัง เพื่อเป็นการผ่อนคลายสมองก่อนเริ่มทำกิจกรรม

2. ครูใช้คำถามว่า เสียงที่นักเรียนได้ยินในแต่ละวันว่ามีเสียงอะไรบ้าง เสียงใด

ขั้นที่ 2 กิดคล้องจอง

1. ครูกำหนดสถานที่ 1 สถานที่ แล้วให้นักเรียนบอกเสียงที่ได้ยินมาให้มากที่สุด โดยกำหนดเวลา 1 นาที เช่น ในตลาด นักเรียนได้ยินเสียงอะไรบ้าง
ในโรงเรียน นักเรียนได้ยินเสียงอะไรบ้าง

ขั้นที่ 3 รวบรวมจุดเปลี่ยนแปลงต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้นักเรียนจินตนาการเสียง 2 เสียงที่ได้ยินในชีวิตประจำวันมารวมกันเป็นเสียงใหม่

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ เสียงที่ร่วมกันคิดหน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเสียงที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าเสียงของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ เพลงบรรเลง/ เสียงต่างๆ

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล้อง	แบบวัดความคิดคล้อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9 -10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7 -8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5 -6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1 -2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ชื่อหน่วย เสียงรอบตัวเอง

เวลา 6 ชั่วโมง

เรื่อง เสียงดนตรี

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/1 ระบุองค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เสียงที่อยู่รอบตัว มีความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องความรู้สึกเมื่อได้ยินเสียง หรือระดับของ เสียงที่แตกต่างกัน นั้นเรียกว่าสีต้นของเสียง ซึ่งผู้เรียนจะได้ยินเสียงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่มีความหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องของเสียงที่ได้ยินนั้นมีความความหมายอย่างไร และมีเสียงจำพวกใดบ้าง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกเสียงที่ได้ยิน ได้จำนวนมากที่สุดในเวลาที่จำกัด

3.2 ผู้เรียนสามารถสร้างเสียงใหม่ๆและทำท่าทางประกอบแบบแปลกๆได้

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ เสียงดนตรี

4.2 ทักษะ บอกเสียงดนตรีที่ได้ยินได้จำนวนมากในเวลาจำกัด

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูทำกิจกรรมจับคู่ภาพกับเสียง โดยครูเปิดภาพเครื่องดนตรีประมาณ 4 ภาพ จากนั้นครูเกดเสียงที่ 1 ให้นักเรียนลองจับคู่เสียงกับภาพให้ตรงกัน เป็นการกระตุ้นสมองก่อนเริ่มทำ กิจกรรมการเรียนการสอน

2. ครูใช้คำถามว่า เสียงดนตรีที่นักเรียนได้ยินในแต่ละวันว่ามีเสียงอะไรบ้าง เสียงใดได้ยินบ่อยที่ไหน หรือเสียงใดไม่ค่อยได้ยิน

ขั้นที่ 2 คิดคด่องลงดู

1. ครูกำหนดสถานที่ 1 สถานที่ แล้วให้นักเรียนบอกเสียงดนตรีที่ได้ยินมาให้มากที่สุด โดยกำหนดเวลา 1 นาที เช่น ในห้างสรรพสินค้า นักเรียนได้ยินเสียงอะไรบ้าง
ในโรงเรียน นักเรียนได้ยินเสียงอะไรบ้าง

ขั้นที่ 3 รวมหมู่คดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้คดนำเสียงดนตรีหรือเสียงร้อง
2. เสียงที่ได้ยินในชีวิตประจำวันมารวมกันเป็นเสียงดนตรีแบบใหม่

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ เสียงดนตรีที่ร่วมกันคดหน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเสียงดนตรีที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าเสียงดนตรีของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ ภาพเครื่องดนตรี/ เสียงเครื่องดนตรีต่างๆ

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคด่อง	แบบวัดความคิดคด่อง	คดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดคดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยนิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ชื่อหน่วย เสียงรอบตัวเอง

เวลา 6 ชั่วโมง

เรื่อง เสียงของบทเพลง

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/2 จำแนกลักษณะของเสียงขับร้องและเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงดนตรีประเภท ต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

บทเพลงหนึ่งบทเพลงต้องประกอบด้วยเสียงที่ประสานกัน หลากหลายเสียง ดังนั้นการ แยกแยะเสียงต่างๆของนักดนตรีนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญในการเรียนดนตรี รวมถึงการปฏิบัติดนตรี และการขับร้อง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกเสียงของบทเพลงที่ได้ยิน ได้จำนวนมากที่สุดในเวลาที่จำกัด

3.2 ผู้เรียนสามารถสร้างเสียงใหม่ๆและทำท่าทางประกอบแบบแปลกๆได้

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ เสียงของบทเพลง

4.2 ทักษะ - บอกเสียงของบทเพลงที่ได้ยินได้จำนวนมากในเวลาจำกัด

- จำแนกประเภทของเสียงต่างๆในเพลงที่ได้ยินได้หลายหลายกลุ่ม /แง่มุม

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูเปิดเพลงลูกทุ่งสมัยนิยม เพลง คำแพง ให้นักเรียนฟังเป็นการเริ่มต้นกิจกรรม

2. ครูใช้คำถามเกี่ยวกับเพลงคำแพง เช่น นักเรียนรู้จักเพลงนี้หรือไม่ เพลงนี้เป็น

เพลงประเภทใด ใครเคยฟังมาแล้วบ้าง

ขั้นที่ 2 คิดคดลองดู

1. ครูเปิดวิดีโอเพลง คำแพง แล้วใช้คำถามว่า นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง เช่น รูปแบบการร้อง ลักษณะของดนตรี ให้นักเรียนบอกให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 1 นาที
2. ครูสอนเนื้อหาเกี่ยวกับบทเพลงลูกทุ่งสมัยนิยม เช่น ลักษณะดนตรีและการร้อง
3. ครูเปิดเพลงอีก 1 เพลง แล้วให้นักเรียนบอกสิ่งที่สังเกตเห็นให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 3 รวมหมู่ดัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นครูใช้เทคนิค Scamper ในด้าน
 C = Combine การผสมผสาน ให้นักเรียนคิดว่าถ้านำเพลง 2 เพลงข้างต้นมาผสมผสานจะทำให้เกิดอะไรได้บ้าง
 A = Adapt การปรับรับสิ่งอื่นมาใช้ เมื่อนักเรียนคิดเนื้อหาที่ได้ลองผสมผสานแล้วนำมาดัดแปลงจะเกิดอะไรได้บ้าง
 P = Put to other uses การประยุกต์ใช้กับสิ่งอื่น และใช้เทคนิคระดมสมอง โดยถามนักเรียนว่า จากวิดีโอเพลง 2 เพลง ที่นักเรียนได้คิดจาก 2 ขั้นตอนแล้ว ถ้านำไปใช้ในงานรื่นเริงจะทำได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ เกี่ยวกับเสียงของบทเพลงและการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงบทเพลง ที่ร่วมกันคิดหน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเสียงของบทเพลงที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ เพลงลูกทุ่งสมัยนิยม คำแพง

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล้อง	แบบวัดความคิดคล้อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ชื่อหน่วย สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง เขียนบทเพลง (จากสถานการณ์)

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ป.5/6 ด้นสดง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เขียนบทเพลงจากสิ่งแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ออกมาเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ และสามารถนำเรื่องราวนั้นถ่ายทอดออกมาให้ผู้อื่นได้รู้และเข้าใจได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 ผู้เรียนสามารถบอกส่วนต่างๆของบทเพลงได้จำนวนมากในเวลาที่จำกัด
- 3.2 ผู้เรียนสามารถเขียนเพลงจากสถานการณ์ที่กำหนดได้แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 เนื้อหาความรู้ การเขียนเพลง ด้วยรูปแบบ Synectics
- 4.2 ทักษะ เขียนเพลงจากสถานการณ์ที่กำหนด

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูใช้กิจกรรม Brain Gym ขยับกายขยายสมอง โดยการเคลื่อนไหวสลับข้าง
2. ครูให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเพลงเบื้องต้นแก่นักเรียน

ขั้นที่ 2 คิดคล่องลองดู

1. ครูเปิดเพลงตัวอย่างที่นักเรียนได้ฟังเป็นประจำทุกวันเช่นเพลงอ่านหนังสือ
2. ครูใช้คำถามจากที่นักเรียนได้ฟังเพลงตัวอย่าง เพลงอ่านหนังสือตอนเช้า ถามว่านักเรียนได้ฟังแล้วสังเกตอะไรได้บ้าง เช่น ลักษณะของคำร้อง ทำนองเพลง อารมณ์ของบทเพลง เป็นอย่างไรให้นักเรียนช่วยกันตอบให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 2 นาที

ขั้นที่ 3 รวมหมู่ดัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูใช้รูปแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบ Synectics มาใช้ โดยมี 6 ขั้นตอน
 - ขั้นที่ 1 ครูให้นักเรียนเขียนเนื้อเพลงอ่านหนังสือใหม่ โดยยึดทำนองเดิมของเพลงอ่านหนังสือ แต่ให้เปลี่ยนเนื้อร้องใหม่ตามต้องการ แล้วเก็บผลงานไว้
 - ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างการอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยครูนำเสนอคำคู่ให้ครูเพิ่มการเปรียบเทียบการอ่านหนังสือสามารถเปรียบเทียบกับการร้องเพลง และเขียนคำตอบไว้
 - ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยให้นักเรียนสมมติตนเอง เช่นถ้านักเรียนอ่านหนังสือในคู่มือ นักเรียนรู้สึกเป็นอย่างไร ให้เปรียบเทียบแบบแปลกๆ ประมาณ 3-4 อย่าง และให้นักเรียนอธิบายความรู้สึกออกมาให้ชัดเจน จากนั้นจดคำตอบไว้บนกระดาน
 - ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ครูให้นักเรียนนำคำที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งในตัวเองจากนั้นครูเขียนคำตอบบนกระดาน
 - ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายคำคู่ขัดแย้งครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้
 - ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์ผลงาน ครูให้นักเรียนนำเนื้อเพลงอ่านหนังสือที่เขียนไว้เดิมในขั้นตอนที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ แล้วลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมที่ 5 มาปรับในงานของตนเอง ทำให้งานเขียนของตนเองมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ ผลงานเพลงอ่านหนังสือในรูปแบบใหม่หน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเพลงอ่านหนังสือ ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่า เพลงอ่านหนังสือ ของกลุ่มไหนที่แปลก หรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ เพลงอ่านหนังสือ

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล้อง	แบบวัดความคิดคล้อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ชื่อหน่วย สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง เขียนบทเพลง (สถานที่ที่กำหนด)

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/6 ดนตรีง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เขียนบทเพลงจากสิ่งแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ออกมาเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ และสามารถนำเรื่องราวนั้นถ่ายทอดออกมาให้ผู้อื่นได้รู้และเข้าใจได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกสิ่งที่เห็นจากสถานที่ที่กำหนดได้จำนวนมากในเวลาจำกัด

3.2 ผู้เรียนสามารถเขียนเพลงจากสถานที่ที่กำหนดได้แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ การเขียนเพลง ด้วยรูปแบบ Synectics

4.2 ทักษะ เขียนเพลงจากสถานที่ที่กำหนด

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูใช้กิจกรรม Brain Gym ขยับกายขยายสมอง โดยการเคลื่อนไหวสลับข้าง

2. ครูให้ความรู้และทบทวนเกี่ยวกับการเขียนเพลงเบื้องต้นแก่นักเรียน

ขั้นที่ 2 คิดคลองลองดู

1. ครูพานักเรียนไปที่ห้องสมุด และให้นักเรียนดูรอบ ๆ ห้องสมุด

2. ครูใช้คำถามจากที่นักเรียนได้ดูรอบ ๆ ห้องสมุดแล้วถามว่า เมื่อนักเรียนดูรอบ ๆ

ห้องสมุดแล้วสังเกตเห็นอะไรได้บ้าง เช่น หนังสือ ของตกแต่งห้อง ให้นักเรียนช่วยกันตอบให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 2 นาที

ขั้นที่ 3 รวบรวมผู้ดัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูใช้รูปแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบ Synectics มาใช้โดยมี 6 ขั้นตอน
ขั้นที่ 1 ครูให้นักเรียนเขียนเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุด โดยให้เขียนในรูปแบบคำคล้องจองกัน แล้วเก็บผลงานไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างการอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยครูนำเสนอคำคู่ให้นักเรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง ระหว่างห้องสมุดกับห้องดนตรี ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และให้เปรียบเทียบเพิ่มเติมอีก 3-4 อย่าง แล้วเขียนคำตอบไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยครูให้นักเรียนสมมติตนเองกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่นักเรียนสนใจ เช่น ถ้านักเรียนอยากให้ห้องสมุดเหมือนห้องดนตรี จะทำอย่างไร เปรียบเทียบแปลกๆ ประมาณ 3-4 อย่าง และให้นักเรียนอธิบายความรู้สึกออกมาให้ชัดเจน จากนั้นจดคำตอบไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ครูให้นักเรียนนำคำที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งในตัวเองจากนั้นครูเขียนคำตอบบนกระดาน

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายคำคู่ขัดแย้งครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์ผลงาน ครูให้นักเรียนนำเนื้อหาที่เกี่ยวกับห้องสมุดที่เขียนไว้เดิมในขั้นตอนที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ แล้วลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมที่ 5 มาปรับในงานของตนเอง ทำให้งานเขียนของตนเองมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ ผลงานเพลงอ่านหนังสือในรูปแบบใหม่หน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดของการเขียนบทเพลงที่เกี่ยวกับห้องสมุด ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าของกลุ่มไหน ที่แปลก หรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ สถานທີ່จริง ห้องสมุด

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล ห้องสมุด

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล่อง	แบบวัดความคิดคล่อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ชื่อหน่วย สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง เขียนบทเพลง (ทำนองเพลงที่กำหนด)

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ป.5/6 ด้นสดง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เขียนบทเพลงจากทำนองเพลงที่กำหนดให้ออกมาเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจและสามารถนำ เรื่องราวนั้นถ่ายทอดออกมาให้ผู้อื่นได้รู้และเข้าใจได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกองค์ประกอบของบทเพลงที่กำหนดได้จำนวนมากในเวลาที่จำกัด

3.2 ผู้เรียนสามารถเขียนเพลงจากทำนองเพลงที่กำหนดได้แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ การเขียนเพลง ด้วยรูปแบบ Synectics

4.2 ทักษะ เขียนเพลงจากทำนองเพลงที่กำหนด

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูให้นักเรียนร้องเพลงของแต่ละกลุ่มที่นำเสนอกันเมื่อครั้งที่แล้ว ก่อนเริ่ม กิจกรรม

2. ครูทบทวนเกี่ยวกับการเขียนเพลงแก่นักเรียน

ขั้นที่ 2 คิดคล่องลองดู

1. ครูเปิดเพลงสมัยนิยม 1 เพลง เช่น เพลงแสงสุดท้าย ให้นักเรียนฟัง

2. ครูใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน เมื่อได้ฟังเพลง เพลงแสงสุดท้าย แล้วสังเกตคิด อะไรได้บ้าง เช่น จังหวะของเพลง ทำนองเพลง เนื้อเพลง ให้ช่วยกันตอบให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 2 นาที

ขั้นที่ 3 รวบรวมผู้ดัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

2. ครูใช้รูปแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบ Synectics มาใช้โดยมี 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ครูให้นักเรียนเขียนเนื้อเพลงโดยใช้ทำนองเพลงแสงสุดท้าย แต่ดัดแปลงเนื้อร้องให้ต่างจากเดิม แล้วเก็บผลงานไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างการอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยครูนำเสนอคำคู่ให้นักเรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง ระหว่างแสงดวงอาทิตย์กับแสงดวงจันทร์ ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และให้เปรียบเทียบเพิ่มเติมอีก 3-4 อย่าง แล้วเขียนคำตอบไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยครูให้นักเรียนสมมติตนเองกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่นักเรียนสนใจ เช่น ถ้าแสงอาทิตย์ขึ้นในเวลากลางคืน หรือดวงจันทร์ขึ้นเวลากลางวันจะเป็นอย่างไร เปรียบเทียบแปลกๆ ประมาณ 3-4 อย่าง และให้นักเรียนอธิบายความรู้สึกออกมาให้ชัดเจน จากนั้นจดคำตอบไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ครูให้นักเรียนนำคำที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งในตัวเองจากนั้นครูเขียนคำตอบบนกระดาน

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายคำคู่ขัดแย้งครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์ผลงาน ครูให้นักเรียนนำเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพลงแสงสุดท้าย ที่เขียนไว้เดิมในขั้นตอนที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ แล้วลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมที่ 5 มาปรับในงานของตนเอง ทำให้งานเขียนของตนเองมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ ผลงานเพลงแสงสุดท้าย ในรูปแบบใหม่หน้าชั้นเรียน

2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดของการเขียนบทเพลงสมัยนิยม ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ เพลงแสงสุดท้าย

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล้อง	แบบวัดความคิดคล้อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยนิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ชื่อหน่วย สร้างสรรค์ผลงานเพลงแบบใหม่

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง สร้างบทเพลง

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/1 ระบุองค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์

ป.5/6 ด้นสดง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

บทเพลงหนึ่งบทเพลงที่สมบูรณ์นั้นต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายด้าน เช่น คำร้อง ทำนอง จังหวะ โดยทั้งหมดต้องประสานเข้าหากันอย่างสอดคล้องกัน จนเกิดเป็นผลงานเพลงที่ไพเราะ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกองค์ประกอบของบทเพลงได้จำนวนมากที่สุดในเวลาที่จำกัด

3.2 ผู้เรียนสามารถบอกองค์ประกอบของบทเพลงแบบแปลกใหม่ได้

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ องค์ประกอบของบทเพลง

4.2 ทักษะ - บอกองค์ประกอบของบทเพลงได้จำนวนมากในเวลาจำกัด

- จำแนกประเภทขององค์ประกอบของบทเพลงหลากหลายกลุ่ม /แง่มุม

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูใช้กิจกรรม Brain Gym ขยับกายขยายสมอง โดยการเคลื่อนไหวสลับข้าง

2. ครูให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของบทเพลงเบื้องต้นแก่นักเรียน

ขั้นที่ 2 คิคคล่องลองดู

1. ครูเปิดบทเพลงแสงสุดท้าย แล้วให้นักเรียนบอกองค์ประกอบของบทเพลงที่ได้ยินมาให้มากที่สุด โดยกำหนดเวลา 1 นาที

ขั้นที่ 3 รวมหมู่ดัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้นักเรียนจินตนาการประกอบของบทเพลงที่นักเรียนคิด และความรู้ที่ได้พัฒนาการอุปมาและการเปรียบเทียบ และนำองค์ประกอบบทเพลง นำมาสร้างเป็นบทเพลงแบบใหม่หรือในแง่มุมใหม่

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ องค์ประกอบของบทเพลงที่ร่วมกันคิดหน้าชั้นเรียน

2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดขององค์ประกอบของบทเพลง ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ องค์ประกอบของบทเพลง

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดสร้างสรรค์	แบบวัดความคิดสร้างสรรค์	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยนิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	ชื่อหน่วย สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่	เวลา 12 ชั่วโมง
เรื่อง สร้าง/ดัดแปลงบทเพลงจากทำนองเพลงที่กำหนด		เวลา 2 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน		

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/1 ระบุองค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์
ป.5/6 ด้นสดง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การสร้าง/ดัดแปลงบทเพลงจากทำนองที่กำหนดให้เกิดความแปลกใหม่ ได้ความหมาย ใหม่ ๆ หรืออารมณ์ของบทเพลงที่สามารถนำสิ่งใหม่แก่ผู้ชมและผู้ฟังการแสดงได้รับรู้ถึง วัตถุประสงค์ผู้แต่งเพลงได้ลึกซึ้ง ถูกต้อง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 ผู้เรียนสามารถบอกองค์ประกอบของบทเพลงที่กำหนดได้จำนวนมากในเวลาที่จำกัด
- 3.2 ผู้เรียนสามารถดัดแปลงบทเพลงจากทำนองเพลงกำหนดได้แปลกใหม่แตกต่างจากเดิม

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 เนื้อหาความรู้ การดัดแปลงบทเขียนเพลง ด้วยรูปแบบ Synectics
- 4.2 ทักษะ ดัดแปลงบทเพลงจากทำนองเพลงที่กำหนด

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูให้นักเรียนบอกเพลงที่นักเรียนชื่นชอบและสนใจเป็นพิเศษอย่างอิสระ
2. ครูทบทวนเกี่ยวกับองค์ประกอบของบทเพลงแก่นักเรียน

ขั้นที่ 2 กิดคล่องลองดู

1. ครูเปิดเพลงตัวอย่างบทเพลง เชือกวิเศษ บทเพลงสมัยนิยมที่นักเรียนรู้จัก
2. ครูใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน เมื่อได้ฟังเพลง เพลงเชือกวิเศษ แล้วสังเกตอะไร ได้บ้าง เช่น จังหวะเพลง ทำนองเพลง เนื้อเพลง ให้ช่วยกันตอบให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 2 นาที

ขั้นที่ 3 รวมหมู่ตัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

2. ครูใช้รูปแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบ Synectics มาใช้โดยมี 6 ขั้นตอน
ขั้นที่ 1 ครูให้นักเรียนเขียนเนื้อเพลงโดยใช้ทำนองเพลง เชือกพิเศษ แต่ตัดแปลงเนื้อร้อง ให้ต่างจากเดิม โดยกำหนดว่าต้องฟังแล้วได้อารมณ์แบบสนุกสนาน แล้วเก็บผลงานไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างการอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยครูนำเสนอคำคู่ให้นักเรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง ระหว่าง เชือก กับ เส้นกัวยเดี่ยว ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และเปรียบเทียบแปลกๆประมาณ 3-4 อย่าง เขียนคำตอบไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยครูให้นักเรียนสมมติตนเองกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่นักเรียนสนใจ เช่น ถ้านักเรียนเป็น เส้นกัวยเดี่ยว จะทำอะไรได้บ้างที่เหมือนกับเชือกและจะเอาไปใช้ได้อย่างไร เปรียบเทียบแปลกๆประมาณ 3-4 อย่าง และให้นักเรียนอธิบายความรู้สึกออกมาให้ชัดเจน จากนั้นจดคำตอบไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ครูให้นักเรียนนำคำที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งในตัวเองจากนั้นครูเขียนคำตอบบนกระดาน

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายคำคู่ขัดแย้งครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์ผลงาน ครูให้นักเรียนนำเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพลงเชือกพิเศษ ที่เขียนไว้เดิมในขั้นตอนที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ แล้วลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมที่ 5 มาปรับในงานของตนเอง ทำให้งานเขียนของตนเองมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ ผลงานเพลงเชือกพิเศษ ในรูปแบบบทเพลงที่ให้อารมณ์เพลงแบบสนุกสนานหน้าชั้นเรียน

2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดของการตัดแปลงบทเพลงสมัยนิยม ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ ว่าของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ เพลงเชือกวิเศษ

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล้อง	แบบวัดความคิดคล้อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยนิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ชื่อหน่วย สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง การสร้างบทเพลงแปลกใหม่

เวลา 2 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/1 ระบุองค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์

ป.5/6 ด้นสดง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การสร้างบทเพลงให้เกิดความแปลกใหม่ ได้ความหมายใหม่ๆ หรืออารมณ์ของบทเพลงที่สามารถนำสิ่งใหม่แก่ผู้ชมและผู้ฟังการแสดง ได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ผู้แต่งเพลงได้ลึกซึ้ง ถูกต้อง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกอารมณ์ของบทเพลงที่กำหนดได้จำนวนมากในเวลาที่กำหนด

3.2 ผู้เรียนสามารถสร้างบทเพลงได้แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ การสร้างบทเพลง ด้วยรูปแบบ Synectics

4.2 ทักษะ สร้างบทเพลงตามจินตนาการ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูให้นักเรียนบอกเพลงที่นักเรียนชื่นชอบและสนใจเป็นพิเศษอย่างอิสระ

ขั้นที่ 2 คิดคล่องตองดู

1. ครูกำหนดรูปแบบของบทเพลง ดังนี้

- จังหวะเร็ว สนุกสนาน

- ความหมายเกี่ยวกับตัวการ์ตูนที่นักเรียนชื่นชอบ

2. ครูใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน เมื่อนักเรียนทราบโจทย์ที่ได้รับแล้ว ให้ร่วมกันคิด

ว่า บทเพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน มีเพลงอะไรบ้าง ช่วยกันตอบให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 1 นาที

ขั้นที่ 3 รวบรวมผู้ดัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
 2. ครูใช้รูปแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบ Synectics มาใช้ โดยมี 6 ขั้นตอน
 - ขั้นที่ 1 ครูให้นักเรียนแต่งเพลงตามโจทย์ที่กำหนด แล้วเก็บผลงานไว้
 - ขั้นที่ 2 ขึ้นสร้างการอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยครูนำเสนอ คำคู่ให้นักเรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง ระหว่าง การ์ตูน กับ เด็ก ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไรเปรียบเทียบแปลกๆประมาณ 3-4 อย่าง และเขียนคำตอบไว้บนกระดาน
 - ขั้นที่ 3 ขึ้นสร้างอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยครูให้นักเรียนสมมติตนเองกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่นักเรียนสนใจ เช่น ถ้านักเรียนเป็นตัวการ์ตูนที่เข้ามาอยู่ในโลกความจริง นักเรียนจะทำอะไรบ้าง เปรียบเทียบแปลกๆประมาณ 3-4 อย่าง และให้นักเรียนอธิบายให้ชัดเจน จากนั้นจดคำตอบไว้บนกระดาน
 - ขั้นที่ 4 ขึ้นสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ครูให้นักเรียนนำคำที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งในตัวเอง จากนั้นครูเขียนคำตอบบนกระดาน
 - ขั้นที่ 5 ขึ้นการอธิบายคำคู่ขัดแย้งครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้
 - ขั้นที่ 6 ขึ้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์ผลงาน ครูให้นักเรียนนำบทเพลงที่นักเรียนได้แต่งขึ้นไว้เดิมในขั้นตอนที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ แล้วลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมที่ 5 มาปรับในงานของตนเอง ทำให้งานเขียนของตนเองมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น
- ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์
1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ ผลงานเพลงของตนเอง หน้าชั้นเรียน
 2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิด เกี่ยวกับผลงานเพลงของตนเอง ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ รูปแบบและอารมณ์ของบทเพลง

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล่อง	แบบวัดความคิดคล่อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9 -10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7 -8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5 -6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1 -2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ชื่อหน่วย ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง วางแผนการแสดงผลงานแปลกใหม่

เวลา 3 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจิ้น

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/7 ใช้ดนตรีร่วมกับกิจกรรมในการแสดงออกตามจินตนาการ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การวางแผนเป็นเรื่องสำคัญของการทำงานทุกประเภท รวมไปถึงการแสดงดนตรี ต้องมีการเตรียมการ จัดลำดับการแสดงผลงานให้ออกมาสวยงาม มีคุณภาพ รวมไปถึงความแปลกใหม่ของเนื้อหาที่น่าสนใจออกมาต้องมีความสอดคล้องกัน ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนที่ดี ผลงานจึงจะออกมาสำเร็จ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกส่วนประกอบของเวที /ฉาก ได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด

3.2 ผู้เรียนสามารถสร้างส่วนประกอบต่างๆของเวที/ฉากแบบแปลกๆได้

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ องค์ประกอบของเวทีและฉาก

4.2 ทักษะ - องค์ประกอบของเวทีและฉากให้ได้จำนวนมากในเวลาจำกัด

- จำแนกประเภทองค์ประกอบของเวที/ฉากให้ได้หลายหลายกลุ่ม/แง่มุม

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูพานักเรียนไปนอกห้องเรียน เพื่อไปดูเวทีและฉากพื้นหลังที่เป็นเวทีหลักของโรงเรียนให้นักเรียนสังเกต

2. ครูใช้คำถามว่า เวทีและฉากพื้นหลังที่นักเรียนได้เห็น นักเรียนสังเกตและคิดว่าเป็นอะไรบ้าง อะไรบ้างเป็นส่วนประกอบหลัก หรืออะไรเป็นสิ่งที่แปลกไปจากอย่างอื่น

3. ครูเปิดวิดีโอเกี่ยวกับการแสดงดนตรีให้นักเรียนดูเพิ่มเติมและให้นักเรียนสังเกตเวทีและฉากพื้นหลัง

ขั้นที่ 2 คิดคถ์องลองค

1. ครูกำหนดสถานที่ 1 แห่ง แล้วให้นักเรียนบอกส่วนประกอบของเวทีและฉากที่คิดได้จำนวนมากที่สุด ภายในกำหนดเวลา 1 นาที

เช่น เวทีในห้องสมุด นักเรียนเห็นเห็นส่วนประกอบอะไรบ้าง

เวทีคอนเสิร์ต นักเรียนเห็นส่วนประกอบอะไรบ้าง

ขั้นที่ 3 รวมหมู่คถ์ดแปลงแตกค่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คิดองค์ประกอบของเวที/ฉาก และนำองค์ประกอบที่สนใจ มารวมกันเป็นส่วนประกอบใหม่ที่มีความแปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้งสรรรค

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ องค์ประกอบของเวที/ฉากที่ร่วมกันคิดหน้าชั้น

2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดของเสียงที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าองค์ประกอบของเวทีและฉากของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ ภาพเวทีและฉากของการแสดงดนตรี

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล / เวทีหลักของโรงเรียน

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคถ์อง	แบบวัดความคิดคถ์อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยนิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วย ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี เวลา 12 ชั่วโมง
 เรื่อง ขั้นตอนการแสดงดนตรีแปลกใหม่ เวลา 3 ชั่วโมง
 ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/7 ใช้ดนตรีร่วมกับกิจกรรมในการแสดงออกตามจินตนาการ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การลำดับขั้นตอนเป็นเรื่องสำคัญของการทำงานทุกประเภท รวมไปถึงการแสดงดนตรี ต้องมีการเตรียมการ จัดลำดับการแสดงผลงานให้ออกมาสวยงาม มีคุณภาพ รวมไปถึงความแปลก ใหม่ของเนื้อหาที่น่าสนใจออกมาต้องมีความสอดคล้องกัน ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนที่ดี ผลงานจึง จะออกมาสำเร็จ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนการแสดงดนตรี ได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด

3.2 ผู้เรียนสามารถสร้างขั้นตอนการแสดงดนตรี แบบแปลกๆ ได้ หลากหลายแถมม

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ ขั้นตอนการแสดงดนตรี

4.2 ทักษะ - ขั้นตอนการแสดงดนตรีให้ได้จำนวนมากในเวลาจำกัด

- จำแนกรูปแบบขั้นตอนการแสดงดนตรี ได้หลากหลายกลุ่ม/แถมม

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูพานักเรียนเล่นเกม โดยให้นักเรียนคิดว่าอะไรที่มีลักษณะเป็นขั้นๆบ้าง โดย ครูยกตัวอย่าง เช่น บันได และให้นักเรียนตอบตามความคิดของตนเอง

2. ครูใช้คำถามว่า นักเรียนทราบลำดับขั้นตอนของการแสดงดนตรีเป็นอย่างไรบ้าง หรือขั้นตอนแบบไหนเป็นสิ่งที่แปลกไปจากอย่างอื่นได้บ้าง

3. ครูให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการแสดงดนตรีแบบพื้นฐานแก่นักเรียน
ขั้นที่ 2 คิดคถ่วงลงดู

1. ครูกำหนดคำว่า การแสดงในที่ต่างๆ แล้วให้นักเรียนบอกขั้นตอนของการแสดง ที่คิด ให้ได้จำนวนมากที่สุด ภายในกำหนดเวลา 1 นาที

เช่น การแสดงในงานวัด นักเรียนเห็นขั้นตอนของการแสดงอะไรบ้าง

ขั้นที่ 3 รวบรวมจุดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้นักเรียนคิดขั้นตอนของการแสดง ใหม่จากความรู้ที่ได้และตัวอย่างที่ครูนำเสนอให้ออกมาแปลกใหม่กว่าเดิม

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ เสียงที่ร่วมกันคิดหน้าชั้นเรียน

2. ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเสียงที่แต่ละกลุ่มนำเสนอว่าขั้นตอนของ การแสดงของกลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ ขั้นตอนการแสดงดนตรี

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและ ประเมินผล	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคถ่วง	แบบวัดความคิดคถ่วง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยนิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ชื่อหน่วย ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง แสดงผลงานดนตรีแปลกใหม่

เวลา 5 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ป.5/7 ใช้ดนตรีร่วมกับกิจกรรมในการแสดงออกตามจินตนาการ

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การแสดงผลงานทางดนตรีจะเกิดความสุขต้องมีการวางแผน การฝึกซ้อม และการลำดับขั้นตอนการแสดง รวมถึงองค์ประกอบอื่นๆต้องสอดคล้องกัน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะของการแสดงดนตรีมากที่สุดในเวลาที่กำหนด

3.2 ผู้เรียนสามารถแสดงผลงานที่แปลกใหม่ และนำเสนอใจใจหลากหลายรูปแบบ

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ การแสดงผลงานดนตรี

4.2 ทักษะ
- บอกลักษณะของการแสดงดนตรีให้ได้จำนวนมากในเวลาจำกัด
- แสดงผลงานดนตรีได้หลากหลายรูปแบบ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูนำเสนอบทเพลงที่นักเรียนได้คิดขึ้นทั้งหมด และให้เลือกเพลงที่ใช้ในการจัดการแสดงดนตรี และเวลาในการแสดงให้นักเรียนทราบ จากนั้นใช้คำถามว่า นักเรียนอยากให้การแสดงของเราเป็นอย่างไร ลำดับขั้นตอนส่วนประกอบการแสดงเป็นอย่างไร อะไรเป็นสิ่งที่แปลกไปจากเดิมได้

ขั้นที่ 2 คิดคต้องลองดู

1. ครูกำหนดรูปแบบการแสดงในหัวข้อหนึ่ง แล้วให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบของรูปแบบการแสดงที่กำหนด ได้จำนวนมากที่สุด ภายในกำหนดเวลา 1 นาที

เช่น หัวข้อ มันใหญ่มาก นักเรียนเห็นองค์ประกอบอะไรบ้าง

หัวข้อ Music สรรค์สร้าง นักเรียนเห็นองค์ประกอบอะไรบ้าง

ขั้นที่ 3 รวบรวมจุดสังเกตต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการแสดงและนำองค์ประกอบที่สนใจ มารวมกันเป็นส่วนประกอบใหม่ของรูปแบบการแสดงที่ต้องการให้ต่างไปจากเดิม

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ คิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการแสดง ที่ร่วมกันคิดหน้าชั้นเรียน

2. ครูสรุปรูปแบบการแสดงดนตรี จากนั้น ร่วมกันฝึกซ้อมและเตรียมความพร้อม เกี่ยวกับการแสดงดนตรีให้ครบทุกองค์ประกอบ และจัดการแสดงดนตรีสร้างสรรค์

3. หลังจากที่นักเรียนทำการแสดงดนตรีเรียบร้อย ครูให้นักเรียนสะท้อนความคิด เกี่ยวกับการแสดงผลงานดนตรีของนักเรียนทุกคน ว่ามีสิ่งแปลกหรือแตกต่างจากการแสดงดนตรี ที่นักเรียนเคยเห็นอย่างไร เพราะอะไร

6. สื่อการเรียนรู้ การแสดงผลงานดนตรีแปลกใหม่

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและ ประเมินผล	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล่อง	แบบวัดความคิดคล่อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ชื่อหน่วย ร่วมใจนำเสนอผลงานดนตรี

เวลา 12 ชั่วโมง

เรื่อง สะท้อนความคิด

เวลา 1 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นายสิทธิชัย เจือจัน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ป.5/2 อธิบายคุณค่าของดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การสะท้อนความคิดเป็นการทบทวนสิ่งที่ปฏิบัติ มองเห็นถึงคุณค่าของงานที่ตนเองได้ทำ และรวมไปถึงการวิพากษ์ผลงานของผู้อื่นในแนวทางที่สร้างสรรค์

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ผู้เรียนสามารถบอกความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการแสดงดนตรี ได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด

3.2 ผู้เรียนสามารถสะท้อนความคิดของตนเองและผู้อื่นไปในแนวทางที่ต่างไปจากเดิม

4. สาระการเรียนรู้

4.1 เนื้อหาความรู้ การสะท้อนความคิดจากผลงาน

4.2 ทักษะ การวิพากษ์ผลงานอย่างสร้างสรรค์

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดและมุมมอง

1. ครูเปิดภาพต่างๆของการแสดงที่นักเรียนได้แสดงผลงานให้นักเรียนได้ชม

2. ครูใช้คำถามว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรในระหว่างที่ทุกคนได้ช่วยกันทำการแสดง ชื่นชอบขั้นตอนไหนที่สุด หรือไม่ชอบด้านใดบ้าง

ขั้นที่ 2 คิดคล่องลองดู

1. ครูเปิดผลงานทั้งหมด คือ บทเพลงที่นักเรียนสร้างขึ้น เวที ฉาก และการนำเสนอการแสดงดนตรี ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับผลงานที่ได้ดูทั้งหมดให้ได้มากที่สุด โดยกำหนดเวลา 2 นาที

ขั้นที่ 3 รวมหมู่ดัดแปลงแตกต่าง

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้นักเรียนนำความคิดเห็นของแต่ละคน

2. ความคิดเห็นลองนำมาปรับให้เป็นความคิดแบบใหม่ในรูปแบบของการวิพากษ์
อย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 เสนอผลงานสร้างสรรค์

1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ ความคิดแบบใหม่ในรูปแบบของการวิพากษ์
อย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันสรุปความคิดว่ากลุ่มไหนที่แปลกหรือแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากที่สุด

6. สื่อการเรียนรู้ วีดิโอผลงานเพลงที่นักเรียนจัดการแสดงดนตรี

7. แหล่งการเรียนรู้ ห้องดนตรีสากล

8. กระบวนการวัดประเมินผล

วิธีการวัดและ ประเมินผล	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 5-4-3-2-1
ความคิดคล่อง	แบบวัดความคิดคล่อง	คิดคำตอบได้จากโจทย์ที่กำหนดภายใน 3 นาที ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน
คิดริเริ่ม	แบบวัดความคิดริเริ่ม	ออกแบบเสียงได้แปลกใหม่ แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

**แบบประเมินโครงร่าง หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาเพิ่มเติมศึกษากวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเมิน โครงร่าง หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชา
เพิ่มเติมศึกษากวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง
คะแนนของรายการประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

5	หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง เหมาะสมมาก
3	หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตอนที่ 8 แบบการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	หลักการของหลักสูตร						
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร						
3	มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของหลักสูตร						
4	เนื้อหาของหลักสูตร						
	4.1 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร						
	4.2 เวลาเรียน						
	4.3 คำอธิบายรายวิชา						
5	แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร						
	5.1 กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร						
	5.2 ขั้นตอนสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร						
6	การวัดและประเมินผลของหลักสูตร						
7	สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตร						

**แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ รายวิชาคีตกวีน้อยสร้างสรรค์งานดนตรี โดยแบบประเมิน โครงร่างหลักสูตร

เกณฑ์การประเมิน

5	หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง เหมาะสมมาก
3	หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตารางที่ 9 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัวเอง

เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัว (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัว					
	1) สาระสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่ แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัวเอง

เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เสียงดนตรี (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เสียงดนตรี					
	1) สาระสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่ แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เสียงรอบตัวเอง

เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เสียงของบทเพลง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เสียงของบทเพลง					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่ แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เขียนบทเพลงจากสถานการณ์ (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เขียนบทเพลงจากสถานการณ์					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เขียนบทเพลงจากสถานที่ (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เขียนบทเพลงจากสถานที่					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เขียนบทเพลงจากทำนองที่กำหนด (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เขียนบทเพลงจากทำนองที่กำหนด					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 องค์ประกอบของการสร้างบทเพลง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 องค์ประกอบของการสร้างบทเพลง					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การดัดแปลงบทเพลงจากทำนองที่กำหนด (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การดัดแปลงบทเพลงจากทำนองที่กำหนด					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์เพลงแบบใหม่

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การสร้างบทเพลง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การสร้างบทเพลง					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่ แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 วางแผนการแสดง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 วางแผนการแสดง					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์กรประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 ขั้นตอนการแสดง (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 ขั้นตอนการแสดง					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 แสดงผลงานดนตรีแบบใหม่ (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 แสดงผลงานดนตรีแบบใหม่					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจเสนอผลงานดนตรี

เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 สะท้อนความคิด (2 ชั่วโมง)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 สะท้อนความคิด					
	1) สารสำคัญมีความเหมาะสม					
	2) จุดประสงค์การเรียนรู้สะท้อนพฤติกรรมที่ แสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์					
	3) กิจกรรมทำให้บรรลุจุดประสงค์					
	4) ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
	5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
	6) การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
	7) องค์ประกอบสอดคล้องกัน					
	8) แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น					

แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ เรื่อง.....

หัวข้อประเมินความคิดสร้างสรรค์ การคิดคล่อง

ที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	การตอบคำถาม						เกณฑ์การประเมิน ตอบได้ 9-10 คำตอบ ได้ 5 คะแนน ตอบได้ 7-8 คำตอบ ได้ 4 คะแนน ตอบได้ 5-6 คำตอบ ได้ 3 คะแนน ตอบได้ 3-4 คำตอบ ได้ 2 คะแนน ตอบได้ 1-2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน

สรุปผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

(นายสิทธิชัย เจื้อจิ้น)

แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ เรื่อง.....

หัวข้อประเมินความคิดสร้างสรรค์ การริเริ่ม

ที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	การตอบคำถาม ได้แปลก ต่าง ไปจากเดิม						<p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>แปลกใหม่แบบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้ 5 คะแนน</p> <p>แปลกใหม่ต่างไปจากเดิมมากที่สุด ได้ 4 คะแนน</p> <p>แปลกใหม่ต่างไปจากเดิม ได้ 3 คะแนน</p> <p>แปลกใหม่ต่างไปจากเพื่อน ได้ 2 คะแนน</p> <p>แปลกแตกต่างจากเดิมเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน</p>

สรุปผลการประเมิน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

(นายสิทธิชัย เจ็จจัน)

ภาคผนวก จ
แบบตอบรับและบทความวิจัย

Sripatum University (Bangkok)
 24102 Phaholyothin Rd., Jatujak, Bangkok 10900 Thailand
 Tel: (662)579 1111, Ext. 1302, 1307, 1308, Fax: (662) 558 6868
 Email: info@spu.ac.th

Acceptance Letter

15 August 2019

Paper ID: 0040
 Paper Title: Development of the Music Creative Young Composer Curriculum
 Author(s): Sittichai Jeargin

Dear Sir/Madam,

We are pleased to inform you that your paper, based on your abstract, has been accepted for the 1st Regional Conference on Graduate Research 2019 to be held on 25 August 2019, Sripatum University, Bangkok, Thailand. The Committee now needs to have confirmation from you that you will be able to submit your full paper to us by 20 August 2019 and that you will be able to present your paper in a 15 minute time slot during parallel session at the Conference. The paper should be no more than 4000 words, Times Roman 12pt and single-spaced. Please confirm that you will attend the conference to present your paper, notifying us as soon as possible, and no later than 23 August 2019. If I do not have confirmation from you by 23 August 2019, your 15 minute time slot will be allocated to a reserve speaker.

We would also like you to submit your PowerPoint presentation to us by 23 August 2019 so that we can give you feedback regarding the likelihood that your presentation will stay within the 15 minutes of allocated time. A member of our Committee will be in contact with you about this after we have had confirmation that you will attend the conference to present your paper. The conference program, and final session schedule will be delivered to you by 23 August 2019 through your email address, and we are looking forward to hearing from you.

With Warmest Regards,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ungul Laptaned'.

Asst. Prof. Dr. Ungul Laptaned

Coordinator of RCGR2019

E-mail: epxulk@yahoo.com

Website: <https://www.spu.ac.th/fac/graduate/th/content.php?cid=17378>

**DEVELOPMENT THE MUSIC CREATIVE YOUNG COMPOSER
CURRICULUM TO DEVELOP CREATIVITY
OF THE 5th GRADE STUDENTS**

by

Sittichai Jeargin

Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Bansomdejchaopraya Rajabhat University
E-mail: kruaun20@gmail.com

Patchareeporn Bangkiaw

Lecturer, Master of Education Program in Curriculum and
Instruction Bansomdejchaopraya Rajabhat University
E-mail: patcharr@gmail.com

and

Bung-on Sereerat

Lecturer, Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Bansomdejchaopraya Rajabhat University
E-mail: onbsru@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research were 1) develop the music creative young composer curriculum To develop creativity of the fifth grade students and 2) compare the result of the music creative young composer curriculum of the 5th grade students in Wat Chaichimplee School under Phasicharoen district office, Bangkok. The sample group was a class of 30 studentts in the 5th grade, semester1, 2019 by purposive sampling. The research instruments were as follows: 1) the lesson plans to developed the creative learners and 2) the creative assessment form. Data were analyzed with average, standard deviation and t-test for a sample. The result of the study showed that 1.The music creative young composer curriculum of the fifth grade students consists of principle, objectives, curriculum, learning management, measurement and evaluation and lesson plans. and 2. After the experiment for the music creative young composer curriculum of the fifth grade students. The creativity was higher. A statistically significant was at 0.01 levels. The learners could create new works differently as their imagination.

Key words: Young Composer Curriculum, Creative, Music

1. Introduction

At present, the world society is highly focused on education. And that Thailand will step into the progress of art and culture There is expectation with learners. To prepare to be a perfect world Both the physical, mental, and intellectual aspects of the National Education Act, BE (1999), revised in 2002, emphasize the importance of education management to create a quality population. As stated in Section 23 that the education management in the system Must focus on knowledge about arts and culture Application of wisdom With ethics and culture of living, can live happily with others (Ministry of Education, 2009, p.3)

Music is an important art and culture. It has happened with human for a long time since the past to the present. if we choose the suitable for life. It will be like a friend in a good or bad time. With this reason, we should have knowledge and understanding the science of music and applying in various activities appropriately Each era, Humans have tried to learn about knowledge and to understand of music. Need to learn about the value of music creatively on a daily life. for basis learning in a high level (Natcha Phokayanurak, 2005, p.8)

The basic education core curriculum BE 2551 to emphasizes the importance of creativity. It specifying that learning are of arts can help to develop creative and imagination of the learner and development the music science, the learner must to have the knowledge understand of music elements, creative expression freedom of convey feelings, Appreciate and apply on a daily life. the content link directly to the develop of creative therefore, music learning management should be encouraged and developed for students

Creativity is the ability of the person's brain. To think in many directions Or think of many answers Will look at thinking through various ways of thinking, many aspects, many directions, which will lead to the discovery of solutions to problems that are different from others and cause the discovery of new inventions or products Guilford (1956, p.128) mentioned that creativity Is a feature that exists in every person But with different levels and can enhance this feature by Torrance (1966, p.8, referred to in Somporn Limcharoen, (2009, p. 4), saying that creativity can be developed by teaching, training And practice the right way Therefore, curriculum development promotes creativity. Therefore is one way to promote the creative process Is a focus for students to be able to practice using creativity more (Department of Academic Affairs, 2002, p.4)

For these reasons, creative thinking is an important part to help students. Have developed their own musical works that make the researcher interested in development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students. that is effective to develop musical creativity of students in primary school to be able to express the work In the composition of songs which are new works from their own creativity And after learning from this curriculum students will be able to use it to further enhance their future experience. This is interesting and highly valuable both for themselves and social development on the next occasion.

Research Objectives

1. To development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students.
2. To compare the results of the development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students.

Research hypothesis

1. The 5th grade students who are taught according to the development the music creative young composer curriculum. that creative ideas for music after studying higher than before

Conceptual framework for research

Development the music creative young composer curriculum of the 5th grade student. There are 4 steps in the operation: Basic information study Course, Outline development Course Trial Evaluation and improvement curriculum by presenting in the conceptual framework.

Research variables

- Independent variables = Young composer's curriculum music creative.
 Variables based = On creativity in music

2. Literary review

In this section, the researcher presents relevant literature on various issues as follows.

Basic knowledge about the curriculum

Educators and curriculum developers have provided a variety of course development. Taba (1962, p.5) says that curriculum development means changing and improving the original curriculum to produce better results. In terms of aiming organizing course content learning and teaching measurement, evaluation, and more In order to achieve the new goal laid down consistent with Good (1973, p.11) that commented that curriculum development can occur in 2 ways: improvement and change of curriculum. curriculum improvement is a development method. In addition, the course is a way of determining the way of life. together in society and serving the community Sunee Bhuphan (2003, p.17) said that The good curriculum must have a complete set of elements of the curriculum by the department of academic affairs (2002, p.8). Educational management for specific target groups learning standards and indicators learning management learning media and measurement and evaluation of learning in accordance with the Saghat Utaranand 1992 (referred to in Janat Thatthong, 2007) that commented that Curriculum component allows the course user to know how to apply the curriculum to be consistent and suitable for the intent of the course which must consist of 1) the purpose of the program 2) content 3) the curriculum implementation 4) course evaluation

Creativity

Creative ideas or new ideas are derived from knowledge, information and existing experiences to improve, develop and solve until new ideas that require thinking, thinking, variety, detailed thinking and initiative. These four ideas will lead to creativity, resulting in new works or processes which are different from the original, as Guilford (1956, p.967). Creative thinkers have given the idea that creativity is the brain's ability to think in many ways. Which is consistent with the concept of Usanee PhoSuk (2002, p.71) that says that creativity in two aspects consists of 1) thinking fluently is the idea of words thinking fluently in relation to relationships and the initiative is a novel idea, different from ordinary ideas but unique and is a useful idea for both self and society often the initiative needs to be based on imagination.

Music and music composition

The Royal Academy said that music means the sound that is composed of music. The instrument is noisy. Makes you feel entertained or have a love of grief meaning in accordance with Sukree Charoensook (1995, p. 18) which states that music means human art created by using sound as a medium to convey feelings the music is a sound that has beauty, brought together with art to be a song. and that music must consist of basic knowledge of music in many areas. Natcha Phokayanurak (2005, No.8) said the general meaning of music as Music is a science and art that has long been associated with human beings since the past and has been involved in human beings until now. Which if used to suit the lifestyle

3. Research methodology

Research development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students. the objective is to development the music creative young composer. and comparing the results of the development of creative ideas in music of the 5th grade students that has been through learning according to the curriculum The researcher has methods to conduct research as follows: 1) basic information 2) curriculum development 3) curriculum implementation and 4) evaluation and curriculum improvement

Basic information

The researcher studied basic information analysis. regarding the National Education Act, 1999, Revised BE 2002, basic education core curriculum BE 2008, Art learning group, music content, Concepts, Related Theories Philosophy on curriculum development, teaching styles, teaching techniques and creativity And use such information to draft the curriculum And the tools used to apply the curriculum

Course outline development

The curriculum outline created consists of principles, aims, standards, learning. course content guidelines for organizing learning activities media and learning resources Measurement and evaluation learning management plan after that, bring the course outline to the experts to check the suitability and consistency of the

course outline. and recommend suggestions to improve the curriculum outline to be appropriate

Course trial

Population and sample

1. The population in this research is the 5th grade students. semester 1 academic year 2019, Wat chaichimplee school Phasicharoen district office, Bangkok, 2 classrooms, 60 students

2. The sample group in this research was the 5th grade students, 1st semester, academic year 2019, Wat chaichimplee school Phasicharoen district office, Bangkok, 1 class, 30 students, which were obtained by purposive sampling

Research tools

The development the music creative young composer curriculum there are tools as follows: 1) Lesson plan and 2) The creative assessment form

Data collection and collection

1. Conduct the pre-test class by using the creative measurement test that the researcher created and save the result as a score

2. Conduct learning activities by using the Lesson plan according to the development the Young composer's curriculum music creative. observe the learning behavior of students in each hour.

3. Perform post-test by the creative assessment form

4. Using the collected data for statistical analysis by analyzing data, comparing scores of creativity ability before and after learning By testing the statistics using t-test for dependent statistics

5. Compare the results of creativity ability of 5th grade students before and after experimenting with a development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students.

4. Research results

In this section, the researcher will present two research findings as follows:

1. Young composer's curriculum music creative.

1.1 Principles

Creativity is important for living today. And the future is an important element in creating new things or innovations in which creativity is a brain process that creates inventions in a creative way, which consists of: 1) thinking, 2) initiative Students

must have knowledge and understanding of creative musical elements. Which teaching techniques to develop creativity have a variety of ways By applying brainstorming techniques Scamper technique And teaching styles. Synectics Instructional Model brings teaching and learning activities.

1.2 The aim

To development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students.

1.3 Learning standards

Learning standards students have knowledge and understanding of musical composition, expressive music in a creative manner, analyze, criticize, and criticize musical values. convey feelings Independent music appreciate and apply in everyday life Understand the relationship between music History and culture

1.4 Course content structure

The content used in teaching and learning consists of Learning unit 3 learning units, including 1) Self-round sound, 6 hours of teaching time 2) Create new music, take 12 hours, and 3) Participate in musical presentations, take 12 hours to study for the program The little poet creates music to develop creativity. 30 hours of study time

1.5 Learning management guidelines

Learning management of learning activities there are 4 steps, step 1, sparking ideas and perspectives step 2 thinking fluently. step3 including different modifications. step 4 presenting creative work to develop creativity in 2 topic, thinking and initiative learning through a variety of techniques and teaching styles: 1) Brainstorming techniques 2) Scamper techniques and 3) Synectics Instructional Model

1.6 Media and learning resources

The media used in teaching and learning consists of documents for teaching, knowledge, prints; music samples media such as various sounds, animations, musical instruments learning resources include information on the Internet, the YouTube website, as well as the natural environment. real environment in schools, classrooms and laboratories

1.7 Measurement and evaluation

Creative measurement and evaluation is an evaluation from the evaluation form of the creative skills that the researcher developed, consisting of 2 important topic, 1) the fluency thinking is fast thinking within the specified time and 2) The initiative is a new idea from the original

2. Comparison the result of the music creative young composer curriculum of the 5th grade students before and after experimenting with a development the music creative young composer curriculum. presented in table 1 as follows

Table 1 Comparison of creative thinking ability of the 5th grade students. before and after experimenting with a few composers' curriculum creating music for creativity

Creative ability	n	\bar{X}	S.D.	t	p
Before learning	30	5.60	1.34	30.26**	.000
After learning	30	15.80	1.29		

** Statistical significance at the level of .01

From Table 1, it was found that the creative thinking ability of the 5th grade students by using the development the music creative young composer curriculum. for creativity after studying are higher than before with statistical significance at .01 level according to the hypothesis set

Evaluation and course improvement

Research on to development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students. can discuss the following results.

5. Discuss

The results of research on the development the music creative young composer curriculum of the 5th grade students can discuss the following results:

1. Young composer's curriculum music creative of the 5th grade students. systematically created by the researcher has studied relevant documents both the National Education Act BE 1999, revised edition BE 2002, studying The basic education core curriculum BE 2008, Art Learning Subjects, Music Courses, including textbooks, document and research papers And apply to develop a young composer's curriculum music creative after that, presented and passed the assessment of consistency and suitability of the curriculum and plans By music creativity experts and bring a a young composer's curriculum music creative to trial with students the sample groups Which is consistent to the development guidelines of Saylor Alexander and Lewis Arthur J (1981, p.24) that said that the development curriculum consists of 4 step of 1) destinations, objectives and scope that need to developed 2) curriculum design 3) using curriculum and 4) curriculum evaluation planners and teacher assess together with a variety of assessment techniques. The assessment has two types of focus: 1) the overall evaluation of the whole school curriculum, consisting of goals, objectives, learning objectives The efficiency of teaching and learning and achievement of learners 2) Assessment of the entire curriculum process

2. From the compare the results a young composer's curriculum music creative of the 5th grade students That found that students are creative after using the course higher than before using the course with statistical significance at the level of .01, which is due to the young composer's curriculum music creative, creating music, organizing teaching and learning activities by applying brainstorming techniques that are consistent with Osborn's creative processes (Osborn, 1957, p.23) that focus on brainstorming and research by Somporn Limcharoen, 2009, p. 178) that have used brainstorming techniques to help develop creativity by allowing students to adapt new songs and compositions participants learn to think causing new ideas to be different from the original In addition, in this research, SCAMPER technique has been used in learning management that develops students' creativity. The research found that the SCAMPER technique helps develop creativity. As research of Thaweesak Chindanurak (2015, 105-110); Suchart Sukraj (2018, online) and Sasima Suk Sawang), 2018, online) In addition to the above techniques This research also uses the Synectics Instructional Model teaching model to help develop creativity as the research of Pornphatsinrat (2015, p. 83) that found that students learning with the Synectics Instructional Teaching Model has higher grades after studying

In addition, in this research The researcher considered the 4 step teaching process 4 steps that make students more creative are as follows: first step Sparking ideas and perspectives. allow students to prepare before class by using activities or general knowledge that focus on allowing students to be ready to start thinking and use their ideas independently. second step think fluently. Try it allows students to express their thoughts and perspectives based on the topic create students to understand and be able to think more. In issues that differ from the original, thirdstep includes different modifications. This is to allow the learners to think together from the answers given in second step and create a new work that is different from the original. fourthstep 4 is a creative presentation. Is a step that allows learners to present ideas / works which students think together to the new form and different ways. These 4-steps teaching process has greatly influenced to the development of creativity.

Suggestion

1. Lesser Composer Curriculum Creates music work to develop creative thinking of grade 5 students as a new course. Students may not understand the learning activity. The instructor must encourage the students to use their thoughts fully. Curriculum and learning management process Each step has a variety of activities that may take longer than what has been defined. Therefore preparing for every step of the activity Can be flexible as appropriate

2. School administrators and instructors should be aware of the students' creativity. Give freedom to students Arrange the atmosphere in teaching and learning Due to the current creative features that are needed in today's society and in the future

3. In the implementation of the 4 steps of the teaching process, the researcher thinks in each step, with the following suggestions

3.1 Step 1 Sparking thoughts and perspectives Is a step for students to prepare Should create a good atmosphere There are a variety of pre-school activities. Such as brain administration Listening to music to stimulate learning Rhythmic activities etc. Which will enable learners to be ready to think in the next step

3.2 Step 2: Think fluently. Try. Is a step that allows students to express their thoughts and perspectives Should determine the problems that the students are interested in, such as current events, cartoons or songs that are becoming popular Will be able to motivate students to practice thinking more

3.3 Step 3 includes different modifications Is a step that allows learners to share ideas from answers And then create a new work that is different from the original The teacher should give advice on how to think. Or give examples of various assemblies Will give learners more information Can develop more thinking

3.4 Step 4 is a creative presentation Is a step that allows learners to express themselves freely At the beginning, it may be necessary to determine the method of presentation. Or define alternatives for presenting their work Then allow the students to practice thinking in presenting their own work or identity in the next study

Reference

- Banchong Chonviroj. (2002), Choir. Bangkok: Faculty of Humanities and Social Sciences, Rachbaj Somdej Chao Phraya university.
- Chaweewan Tan Suk and Mariam. (2015), Development of creative dance courses According to the guidelines for creative education management For primary school students, Journal of Fine Arts, Research Studies Year 7 (1), p. 190. Ministry of Education. (2001), Core Education Curriculum, Basic Education BE 2008, Bangkok: Agricultural Cooperative Community of Thailand Limited.
- Co.Likert, Rensis. (1967) ,The Method of Constructing and Attitude Scale. New York : Wiley & Son.
- Department of Academic Affairs, Ministry of Education. (1992), Creativity, principles, theories of teaching and learning Evaluation of results. (2nd edition), Bangkok: Teachers Council of Thailand, Lat Phrao.
- Department of Academic Affairs, Ministry of Education. (1992), Creativity, principles, theories of teaching and learning.
- Guilford, J.P.(1967), The Nature of Human Intelligence, New York : McGraw-Hill Book
- Jen Duriyang, Phra. (1966), Choir learning style, Volume 1, Phra Nakhon: Tha Phrachan Printing Factory
- Kulwadee Riyawong.(2010), Development of music talents. Mathayom1 with learning management according to multiple intelligences, Mahasarakrm university.
- Mathuras Wongampai. (2010), Comparison of knowledge, practical skills and creative creativity of Prathom Suksa VI students during learning of the Zippa model and normal learning management, Master of Education Thesis Learning Management, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Prasarn Malakun Na Ayuthaya (1994), Creativity: Developed talents, Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Phuangrat Thawarat.(1997), Behavioral and social science research methods, Bangkok : Educational Psychological Testing Bureau Srinakharinwirot University Prasarnmit.
- Somphon Limcharoen (2009), Curriculum development to promote creativity for the second grade students, Department of Curriculum and Teaching, Srinakharinwirot University.
- Thaweesak Chindanurak. (2016), Development and evaluation of creativity in educational institutions. Journal ,of Education Sukhothai Thammathirat University
- Wirot Wattanimitkul. (2005). Development of knowledge courses for educational development. Bangkok: Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ภาคผนวก ฉ

ผลการสอบวัดภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ CEFR

बसन्धोप्रया राजभट्ट विश्वविद्यालय
Banskandhaopraya Rajabhat University

This is to certify that

MR. SITTICHAI JEARGIN

Achieved BSRU-TEST of English Proficiency (BSRU – TEP) level

B1

Given on 17th July 2017

Hinda Gaima

Asst. Prof. Dr. Linda Gaima
President

No. CEPR. 14220368/2560

CamScanner

ภาคผนวก ข

ประกาศนียบัตรการนำเสนอบทความวิจัย

**RCGR[®]
2019**

Organized by

Incorporation with

Certificate of Paper Presentation

This is to certify
that

Sittichai Jeargin, Patchareeporn Bangkiam, and Bung-on Sereerat

Presented a paper on:

*Development of the Music Creative Young Composer Curriculum to Develop
Creativity of the 5th Grade Students*

*The 1st Regional Conference on Graduate Research 2019
25 August 2019*

Sripatum University, Bangkok, Thailand

Vichit U-om

*Assoc. Prof. Dr. Vichit U-om
General Chair, RCGR 2019*

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นายสิทธิชัย เจื้อจิ้น
วัน เดือน ปีเกิด	20 มกราคม พ.ศ.2530
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1204 เพชรเกษม63 แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160
ตำแหน่ง	ครู วิชาเงินเดือนอันดับ ค.ศ.1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2553	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) โปรแกรมวิชา ดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ.2557	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา